

Miasto i Gmina Młynary

Strategia Rozwoju

Miasta i Gminy Młynary

na lata 2016-2026

Projekt 16.06.2016 r.

przygotowana przez

 REMEDIS SA

ul. Petera Mansfelda 4
60-855 Poznań
tel. +48 61 665 78 00
fax +48 61 665 78 09
remedis@remedis.eu

NIP: 781-179-27-48
REGON: 300464078
KRS: 0000270485
Kapitał zakładowy: 6.330.010,20 zł

1.	WSTĘP	7
1.1.	PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII MIASTA I GMINY MŁYNARY	8
1.2.	METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ	9
1.3.	MIEJSCE DOKUMENTU WŚRÓD DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	10
2.	DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO GOSPODARCZEJ MIASTA I GMINY MŁYNARY – ANALIZA JAKOŚCI ŻYCIA	13
2.1	PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	14
2.1.1.	RYS HISTORYCZNY.....	14
2.1.2.	POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIEĆ OSADNICZA	15
2.1.3.	ZASOBY NATURALNE I WARUNKI PRZYRODNICZE GMINY	18
2.1.4.	WALORY KULTUROWE MIASTA I GMINY.....	25
2.2.	SFERA SPOŁECZNA.....	31
2.2.1.	DEMOGRAFIA	31
2.2.2.	RYNEK PRACY.....	39
2.2.2.1	BEZROBOCIE	39
2.2.3.	UCZESTNICTWO W KULTURZE.....	41
2.2.4.	MIESZKALNICTWO	42
2.3.	SFERA GOSPODARCZA.....	44
2.3.1.	ROLNICTWO.....	44
2.3.2.	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	46
2.4.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	48
2.4.1.	KOMUNIKACJA.....	48
2.4.2.	INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA.....	51
2.4.2.1	SIEĆ WODOCIĄGOWA	51
2.4.2.2	SIEĆ KANALIZACYJNA.....	52
2.4.3.	GOSPODARKA ODPADAMI	53
2.4.4.	INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA I GAZOWA	54

2.4.4.1	SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA.....	54
2.4.4.2	SIEĆ GAZOWA.....	55
2.4.5.	INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA.....	55
2.4.6.	CIEPŁOWNICTWO.....	55
2.5.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	56
2.5.1.	EDUKACJA.....	56
2.5.2.	KULTURA I SPORT.....	57
2.5.3.	OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA.....	61
2.5.3.1	OCHRONA ZDROWIA.....	61
2.5.3.2	POMOC SPOŁECZNA.....	61
2.5.4.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	62
2.6.	MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNE MIASTA I GMINY.....	63
3.	ANALIZA STRATEGICZNA MIASTA I GMINY MŁYNARY.....	66
3.1.	BILANS STRATEGICZNY MIASTA I GMINY MŁYNARY.....	67
3.1.1.	BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.....	67
3.1.2.	BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA.....	69
3.1.3.	BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO.....	70
3.2.	ANALIZA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO MIASTA I GMINY MŁYNARY.....	72
3.2.1.	POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ... ..	72
3.2.2.	POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA.....	73
3.2.3.	POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO.....	74
4.	WYBÓR STRATEGII MIASTA I GMINY MŁYNARY.....	77
4.1.	ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA I GMINY MŁYNARY.....	78
4.2.	ANALIZA SWOT/TOWS MIASTA I GMINY MŁYNARY.....	79
4.2.1.	KONSULTACJE SPOŁECZNE.....	79
4.2.2.	ANALIZA SWOT MIASTA I GMINY MŁYNARY NA PODSTAWIE PRZEPROWADZONYCH KONSULTACJI SPOŁECZNYCH.....	80

4.2.3.	ZINTEGROWANA ANALIZA SWOT/TOWS MIASTA I GMINY MŁYNARY	81
4.3.	WIZJA ROZWOJU MIASTA GMINY MŁYNARY	88
5.	CELE STRATEGICZNE I PROGRAMY OPERACYJNE MIASTA I GMINY MŁYNARY	89
5.1.	PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI”	90
5.2.	PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „DOSKONALENIE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ”	95
5.3.	PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE”	101
6.	STRATEGIA MIASTA I GMINY MŁYNARY A INNE DOKUMENTY STRATEGICZNE ...	106
6.1.	STRATEGIA EUROPA 2020	107
6.2.	STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020	107
6.3.	DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU „POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI	108
6.4.	RAPORT POLSKA 2030. WYZWANIA ROZWOJOWE	109
6.5.	KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030	109
6.6.	KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE	110
6.7.	REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO- MAZURSKIEGO NA LATA 2014-2020	111
6.8.	STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI. DYNAMICZNA POLSKA 2020	112
6.9.	KRAJOWY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2014-2020	112
6.9.1	PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO	112
6.9.2	PROGRAM OPERACYJNY INTELIGENTNY ROZWÓJ	113
6.9.3	PROGRAM OPERACYJNY POLSKA CYFROWA	113
6.9.4	PROGRAM OPERACYJNY WIEDZA, EDUKACJA I ROZWÓJ	113
6.9.5	PROGRAM OPERACYJNY POMOC TECHNICZNA	114
6.10.	STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2025	114

6.11.	PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO	115
6.12.	STRATEGIA ROZWOJU ELBLĄSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO/ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH.....	115
6.13.	LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU LGD „PARTNERSTWO PÓŁNOCNEJ WARMII I WYSOCZYNY ELBLĄSKIEJ NA LATA 2014-2023”	116
7.	WDRAŻANIE STRATEGII.....	117
7.1.	METODY ZARZĄDZANIA I MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY MŁYNARY NA LATA 2016-2026.....	118
7.2.	SPOSOBY INICJOWANIA WSPÓŁPRACY MIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.....	119
7.3.	PUBLIC RELATIONS STRATEGII MIASTA I GMINY MŁYNARY.....	120
8.	ZAŁĄCZNIKI	121
	SPIS TABEL I RYSUNKÓW	129
	SPIS WYKRESÓW.....	132

Projekt 16.06.2016 r.

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII MIASTA I GMINY MŁYNARY

Napoleon Bonaparte, jeden z największych geniuszy wojennych uchodzący do dziś za genialnego stratega mawiał, że do prowadzenia wojny potrzeba trzech rzeczy: pieniędzy, pieniędzy i pieniędzy. Dobre planowanie i optymalizacja wykorzystania ograniczonych zasobów pozwoliły mu podbić (prawie) całą Europę. Same pieniądze nie zastąpiłyby skutecznych przymierzy i zaskakujących manewrów.

Istotnym elementem planowania strategicznego są marzenia. Spełnić się mogą tylko marzenia wypowiedziane. Bez marzeń nie może być osiągnięć.

Planowanie jest rzeczą niezbędną, ale jednocześnie trudną, z uwagi na pierwiastek niepewności, który jest nieodłączną częścią przyszłości. Niemniej trudno dotrzeć do celu bez wcześniejszego uświadomienia sobie, w jaki sposób wyznaczony cel osiągnąć.

Jak można wiedzieć, że osiągnęliśmy cel bez jego wyznaczenia?

Na co zatem powinno się zwracać uwagę, aby wysiłek w dążeniu do celu nie okazał się próżny? Przede wszystkim trzeba jasno i wyraźnie sprecyzować cele, a następnie, w ramach wdrażania strategii, określić dostępne dla nas sposoby dotarcia do nich. **Tworzenie strategii, wspartej wieloletnim planowaniem finansowym, jest właśnie narzędziem umożliwiającym realizację zamierzeń.**

Różne gminy w Polsce łączy wiele podobieństw, niemniej oprócz podobieństw każda z gmin posiada swoją specyfikę, dlatego każda jednostka samorządowa powinna określić swoje cele samodzielnie. Dobra strategia powinna być:

- **unikalna** – uwzględniająca specyfikę danego obszaru,
- **umocowana** – oparta o opinię społeczną, aby miała realne wsparcie; jednocześnie powinna być też oparta o plany (strategie) regionalne, krajowe i unijne,
- **użyteczna** – służąca wsparciu interesów lokalnej społeczności i przedsiębiorstw,
- **elastyczna** – okresowo weryfikowana i korygowana.

To z kolei oznacza konieczność aktualizacji, dostosowania do zmieniającej się sytuacji, zarówno wewnątrz samorządu jak i w jego otoczeniu. Dlatego można powiedzieć, że:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MŁYNARY MA CHARAKTER OTWARTY

1.2. METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ

Na podstawie stanu aktualnego i wyników prac osób zaangażowanych w określenie możliwości rozwojowych została przygotowana wizja rozwoju Miasta i Gminy, realizujące ją cele strategiczne, programy i konkretne zadania. Istotnym pytaniem, na które trzeba sobie odpowiedzieć tworząc strategię jest zawsze, jaki przyjąć horyzont czasowy? W niniejszej strategii przyjęto perspektywę dziesięcioletnią, a więc do roku 2026.

Najważniejszym pytaniem pozostaje zatem:

W jakim miejscu chcemy być za dziesięć lat?

Samorządowcy mają ogromną wiedzę o swoim terenie, dodatkowo optymalizują wydatki, dlatego przy tworzeniu niniejszego dokumentu posłużono się metodą partycypacyjno-ekspercką. Skorzystano z wiedzy mieszkańców, zwłaszcza aktywnych w pracach samorządu, organizacji pozarządowych i biznesu. To oni byli głównymi autorami wyboru dróg rozwoju dla Miasta i Gminy. Skorzystano z licznych danych dostępnych w Urzędzie Miasta i Gminy, w zasobach Głównego Urzędu Statystycznego, innych instytucji publicznych (Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Wojewódzki itp.). Konsultanci Remedis SA współinicjowali spotkania, porządkowali i uzupełniali uzyskiwane informacje. Ponadto dokonali zintegrowanej, wielowątkowej analizy SWOT. Ważną rolę ekspertów zewnętrznych było odniesienie strategii do innych, obowiązujących dokumentów (własnych gminy, sąsiadów, innych dokumentów powiatowych, wojewódzkich, krajowych i unijnych).

Po przygotowaniu projektu strategii dokument został poddany konsultacjom społecznym, tak, aby finalnie przygotowana strategia była szeroko akceptowaną wizją rozwoju Miasta i Gminy.

Prace nad strategią składały się z następujących elementów:

- I. Określenie stanu aktualnego:

- Diagnoza obejmuje przegląd najważniejszych elementów struktury społeczno-gospodarczej gminy. Szczególny nacisk położono na omówienie następujących zagadnień:
 - sytuacji demograficznej i społecznej,
 - stanu infrastruktury technicznej, w szczególności spraw infrastruktury telekomunikacyjnej, energetycznej i gazowniczej, kanalizacji, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, infrastruktury drogowej,
 - stanu infrastruktury społecznej, w szczególności bazy materialnej oświaty i wychowania, zagadnień pomocy społecznej, służby zdrowia, kultury oraz sportu i rekreacji,
 - sytuacji gospodarczej,
 - problematyki przestrzennej i mieszkaniowej.

- II. Określenie potencjału rozwojowego.
- III. Zagregowana analiza możliwości rozwoju.
- IV. Wizja rozwoju.
- V. Określenie Programów Strategii Miasta i Gminy.
- VI. Koordynacja strategii z innymi dokumentami strategicznymi.
- VII. Określenie zasad monitorowania i aktualizacji strategii.
- VIII. Przygotowanie i przedłożenie Radzie Miejskiej projektu Strategii.

W oparciu o powyższą metodę wyznaczone zostały kierunki rozwoju Miasta i Gminy. Przygotowana Strategia Rozwoju Miasta i Gminy obejmuje perspektywę do roku 2026. Jak wcześniej wspomniano na poziomie szczegółowym zadanie realizacji strategii jest przejęte przez dokumenty operacyjne (budżety i WPF).

1.3. MIEJSCE DOKUMENTU WŚRÓD DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Schematycznie miejsce Strategii pośród innych podstawowych dokumentów dotyczących rozwoju jest następujące:

„Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Młynary” jest centralnym dokumentem strategicznym Miasta i Gminy. Jednak nie funkcjonuje samodzielnie. Oczywistymi składnikami strategii są strategie branżowe – np. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych” czy też Plany Zagospodarowania Przestrzennego.

Podstawowym dokumentem operacyjnym, służącym realizacji strategii jest obowiązująca wieloletnia prognoza finansowa (WPF), uchwalana corocznie przez Radę Miejską. WPF pozwala na śledzenie postępów w realizacji strategii.

Podczas prac nad niniejszą strategią wykorzystano dokumenty strategiczne jednostek nadrzędnych:

- I. Strategia „Europa 2020”.
- II. Strategia Rozwoju Kraju 2020.
- III. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności”.
- IV. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.
- V. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki. Dynamiczna Polska 2020.

- VI. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.
- VII. Krajowy Program Operacyjny na lata 2014-2020.
- VIII. Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.
- IX. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025.
- X. Strategia Rozwoju Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego/Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.
- XI. Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Partnerstwo Północnej Warmii i Wysoczyzny Elbląskiej na lata 2014-2023”.
- XII. Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2014 roku.

oraz dokumenty Miasta i Gminy Młynary:

- I. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Młynary 2020+.
- II. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Młynary .
- III. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Młynary na lata 2011-2018.
- IV. Projekt założeń do planu zagospodarowania w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta i Gminy Młynary na lata 2012-2027.
- V. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Młynary.
- VI. Informator Inwestycyjny Gminy Młynary 2016.
- VII. Plan Odnowy Miejscowości Karszewo na lata 2016-2023.
- VIII. Plan Odnowy Wsi Nowe Monasterzysko na lata 2015-2021.
- IX. Plan Odnowy Miejscowości Błudowo.
- X. Plan Odnowy Miejscowości Kurowo Braniewskie na lata 2013-2020.
- XI. Plan Odnowy Miejscowości Młynary.
- XII. Plan Odnowy Miejscowości Zastawno na lata 2011-2018.

Ze względu na naturalną potrzebę tworzenia dokumentów o charakterze strategicznym dla różnych obszarów aktywności przyjęto zasadę otwartości niniejszego dokumentu. Zmiany, uzupełnienia i modyfikacje polegać będą mogły zarówno na poprawianiu wprost dokumentu bazowego, jak i na dołączaniu innych dokumentów, jako uzupełnień strategii.

**2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO
GOSPODARCZEJ MIASTA I GMINY MŁYNARY -
ANALIZA JAKOŚCI ŻYCIA**

Projekt 16.06.2016 r.

2.1 PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

2.1.1. RYS HISTORYCZNY¹

Źródła historyczne datują założenie Młynar na rok 1327. Według legendy miejscowość założona została przez osadników z Turynгии, a za założyciela uznaje się Michała Kumina. Ówczesny gród nad Baudą osadnicy nazwali Múhlhausen – co zostało przetłumaczone w języku polskim jako Młynary – na pamiątkę miasta, z którego przybywali. Miasto zostało założone na prawie chełmińskim, na planie kwadratu. W okresie średniowiecza w części centralnej znajdował się kwadratowy rynek, a ulice wychodziły prostopadle z jego naroży. Miasto było otoczone kamiennie-ceglanymi murami, na których znajdowały się baszty, posiadało dwie bramy wjazdowe od strony wschodniej i zachodniej. W północno-zachodniej części mieścił się kościół, a w północno-wschodniej siedziba zarządu lasów komturstwa krzyżackiego (do roku 1410). Budowle te uległy spaleni, odpowiednio w latach 1414 i 1455. W tamtym czasie na obrzeżach występowały przedmieścia – od strony Pasłęka i Młynarskiej Woli. Miasto zostało założone na przecięciu głównych traktów – z Elbląga i Fromborka do Ornety i Pieniężna, a także z Braniewa do Pasłęka. W późniejszym okresie nastąpiła zmiana w zakresie głównych traktów, co spowodowało zahamowanie rozwoju miasta, które do XIX wieku niemalże nie zmieniło swojego kształtu. W okresie Reformacji i sekularyzacji dóbr zakonu krzyżackiego, tereny kościoła zostały przejęte przez protestantów. Rozwój miasta nastąpił dopiero po otwarciu linii kolejowej na trasie Berlin-Królewiec. Powstały wówczas liczne młyny i tartaki. Rozkwit przemysłu nie spowodował jednak znaczącej zmiany w kwestii układu obszarów położonych na terenie Starego Miasta. Zdecydowano o zburzeniu części murów i budowie kościoła katolickiego. Od założenia miasto było wielokrotnie niszczone na skutek wojen i żywiołów. W roku 1628 po zajęciu przez Szwedów zostało ograbione ze wszystkich cennych dóbr, od 1807 roku przez rok w mieście stacjonowały wojska napoleońskie. Kilka lat później, w 1813 roku pod Młynarami odbyła się bitwa Kozaków z Francuzami. W roku 1871 roku miasteczko nawiedził pożar, na skutek którego spłonęła wizytówka miasta – Ratusz Miejski. Ze względu na doznane zniszczenia i ubytek ludności Młynary utraciły prawa miejskie po II Wojnie Światowej. Podczas radzieckiej ofensywy zniszczeniu uległo 80% powierzchni miasta, część historyczna w znacznej części nie została odbudowana do dzisiaj. Po ustaleniu granic państwa polskiego w roku 1946 Młynary znalazły

¹ Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Młynary 2020+, <http://www.mlynary.pl>

się w powiecie pasłęckim wchodzącym w skład województwa olsztyńskiego. W 1954 roku po reformie administracyjnej wsi i powołaniu gromadzkich rad narodowych nastąpiła zamiana gmin na gromady. Ze względu na likwidację części mniejszych jednostek administracyjnych, które nie były zdolne do samodzielnego funkcjonowania, Młynary stały się największą gromadą w powiecie pasłęckim. W roku 1984 doszło do przywrócenia Młynarom praw miejskich, a w 1992 roku dokonano połączenia gminy i miasta Młynary w jedną jednostkę administracyjną. Po zmianach w podziale administracyjnym kraju z roku 1999 gmina została umiejscowiona w powiecie elbląskim, w województwie warmińsko - mazurskim. Dawniej na terenie Młynar znajdowały się dwa browary i dwie słodownie produkujące „Jasne Piwo Młynarskie”. Obecnie główną gałęzią gospodarki jest na tych terenach rolnictwo.

Herbem Gminy Młynary jest: w polu niebieskiej tarczy herbowej srebrne koło młyńskie a na nim koloru złotego konar drzewa z 6 gałązkami i 6 listkami.

Flagą Gminy Młynary jest: prostokątna płachta materiału o proporcjach 5 (wysokość) do 8 (szerokość) barwy niebieskiej z godłem herbu Młynar (koło młyńskie koloru srebrnego, konar drzewa, gałązki i liście koloru złotego) o rozmiarach 3/4 wysokości płata flagi, umieszczonym w odległości 1/3 szerokości płata od drzewca.

Rysunek 1 Symbole Gminy Młynary (źródło: <http://www.mlynary.bip.doc.pl>)

2.1.2. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIEĆ OSADNICZA

Gmina miejsko-wiejska Młynary położona jest w zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego na skraju Wzniesienia Elbląskiego i Równiny Warmińskiej, w odległości ok. 25 km od Elbląga. Gmina graniczy od zachodu z gminą Milejewo, od północnego zachodu z gminą Tolkmicko, od północy z gminą Frombork (powiat braniewski), od północnego wschodu z gminą Płoskinia (powiat braniewski), od wschodu z gminą Wilczęta (powiat braniewski) i od południa z gminą Pasłęk.

Rysunek 2 Gmina Młynary na mapie powiatu elbląskiego (źródło: www.osp.org.pl)

Gmina zajmuje powierzchnię 158 km² (15.841 ha) co stanowi 11,16% powierzchni powiatu i 0,65% powierzchni województwa. Według danych Urzędu Miasta i Gminy w 2014 roku zamieszkała była przez 4.625 osób. Na terenach wiejskich rezydowało 2.779 osób a w mieście 1.846. Siedzibą władz gminy jest miejscowość Młynary.

Rysunek 3 Odległość [km] Młynary od niektórych, większych miejscowości

Gmina Młynary tworzy 29 miejscowości podzielonych na 19 sołectw. Przedstawia je poniższa tabela.

Tabela 1 SIEĆ OSADNICZA GMINY MŁYNARY (31.12.2015 r.)

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	POWIERZCHNIA [ha]	LICZBA MIESZKAŃCÓW
	Gmina Młynary	15.841	4.581
1.	Sołectwo Błudowo	1.486	212
	• Błudowo		212
2.	Sołectwo Karszewo	764	113
	• Karszewo		113

3.	Sołectwo Kraskowo	1.027	132
	• Kraskowo		95
	• Gardyny Leśniczówka		37
4.	Sołectwo Kurowo Braniewskie	1.663	280
	• Kurowo Braniewskie		280
5.	Sołectwo Kwietnik	840	174
	• Kwietnik		174
6.	Sołectwo Mikołajki	412	68
	• Mikołajki		41
	• Janiki Paśććkie		27
7.	Sołectwo Młynarska Wola	1.623	280
	• Młynarska Wola		211
	• Bronikowo		36
	• Broniszewo		18
	• Krasinek		15
8.	Sołectwo Młynary	276	1.823
	• Młynary		1.823
9.	Sołectwo Nowe Monasterzysko	534	206
	• Nowe Monasterzysko		206
10.	Sołectwo Ojcowa Wola	539	84
	• Ojcowa Wola		38
	• Kobyliny		46
11.	Sołectwo Płonne	891	179
	• Płonne		179
12.	Sołectwo Rucianka	706	136
	• Rucianka		93
	• Nowe Sadłuki		43
13.	Sołectwo Sąpy	1.156	144
	• Sąpy		110
	• Olszówka		31
	• Sucha		3
14.	Sołectwo Sokolnik	498	72
	• Sokolnik		72
15.	Sołectwo Stare Monasterzysko	832	47
	• Stare Monasterzysko		47
16.	Sołectwo Warszewo	960	56
	• Warszewo		56
17.	Sołectwo Włóczyska	474	130
	• Włóczyska		130
18.	Sołectwo Zastawno	706	165
	• Zastawno		165
19.	Sołectwo Zaścianki	1.030	280
	• Zaścianki		218
	• Podgórze		62

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Młynary

Sieć osadniczą gminy tworzy miasto Młynary i miejscowości małe i bardzo małe:

- Wsie małe (150-300 mieszkańców) – Błudowo, Kurowo Braniewskie, Kwietnik, Młynarska Wola, Nowe Monasterzysko, Płonne, Zastawno, Zaścianki,

- Wsie bardzo małe (do 150 mieszkańców) – Bronikowo, Broniszewo, Gardyny Leśniczówka, Janiki Pasłęckie, Karszewo, Kobyliny, Krasinek, Kraskowo, Mikołajki, Nowe Sadłuki, Ojcowa Wola, Olszówka, Podgórze, Rucianka, Sąpy, Sokolnik, Stare Monasterzysko, Sucha, Warszewo, Włóczyńska.

2.1.3. ZASOBY NATURALNE I WARUNKI PRZYRODNICZE GMINY

Według podziału fizyczno-geograficznego opracowanego przez Jerzego Kondrackiego² Gmina Młynary leży w obrębie megaregionu *Pozaalpejska Europa Środkowa*, prowincji *Niż Środkowoeuropejski*, podprowincji *Pobrzeża Południowobałtyckie*, w makroregionie *Pobrzeże Gdańskie* oraz w granicach dwóch mezoregionów: *Wysoczyzna Elbląska* i *Równina Warmińska*.

Ukształtowanie powierzchni Gminy Młynary związane jest przede wszystkim z procesami rzeźbotwórczymi zlodowacenia północnopolskiego i późniejszą działalnością wód polodowcowych. Zachodnia część Gminy jest zdecydowanie bardziej urozmaicona – zajmuje ją wysoczyzna morenowa falista i pagórkowata, z wałami moren czołowych (Wysoczyzna Elbląska). Wschodnią część Gminy stanowi stosunkowo płaska równina akumulacji zastoiskowej (Równina Warmińska). W strefie przykrawędziowej wysoczyzny i równiny najważniejszym i najbardziej charakterystycznym elementem morfologicznym są wąskie, bardzo głębokie i rozczłonkowane wciosowe doliny rzeczne rzek spływających z Wysoczyzny Elbląskiej (doliny rzeki Baudy i jej dopływów). Najwyżej położone są południowo-zachodnie fragmenty Gminy, gdzie wysokości bezwzględne osiągają ponad 172 m n.p.m. Przypowierzchniową warstwę litosfery w Gminie Młynary tworzą utwory z okresu czwartorzędu, wykształcone w trakcie zlodowacenia północnopolskiego. Budują je głównie osady plejstoceny – gliny zwałowe, piaski i żwiry oraz ropy pochodzenia wodnolodowcowego, oraz osady holoceny – osady rzeczne i bagienne³.

GLEBY

Powierzchnia gruntów użytkowych rolnych w gminie wynosi 8.455 ha (53,37%), w tym gruntów ornych – 4.854 ha (57,41%), zaś łąk i pastwisk 3.281 ha (38,81%). Sady zajmują powierzchnię ok. 13 ha.

² Kondracki J. 2013: Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa

³ Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Młynary

Tabela 2 POWIERZCHNIA GEODEZYJNA GRUNTÓW W GMINIE MŁYNARY

GRUNTY	POWIERZCHNIA [ha]
Obszar Gminy Młynary	15.841
Powierzchnia łądowa	15.775
Użytki rolne razem	8.455
• Grunty orne	4.854
• Sady	13
• Łąki trwałe	600
• Pastwiska trwałe	2.681
• Grunty rolne zabudowane	236
• Grunty pod stawami	9
• Grunty pod rowami	62
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	6.496
• Lasy	6.336
Grunty pod wodami	66
• Płynącymi	61
• Stojącymi	5
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem	634
• Tereny mieszkaniowe	29
• Tereny przemysłowe	10
• Tereny inne zabudowane	24
• Tereny rekreacyjne i wypoczynkowe	7
• Tereny komunikacyjne – drogi	417
• Tereny komunikacyjne – tereny kolejowe	57
Użytki ekologiczne	0
Nieużytki	190
Tereny różne	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Gleby występujące na terenie Gminy Młynary to m. in.:

- Gleby brunatne właściwe,
- Gleby brunatne wyługowane,
- Gleby brunatne kwaśne,
- Czarne ziemie właściwe,
- Czarne ziemie zdegradowane,
- Mady,
- Gleby glejowe.

Przeważają gleby brunatne właściwe i wyługowane, które utworzone są z glin lekkich pylastych, często na podłożu gliny ciężkiej i iłów. W dolinach rzecznych, a także obniżeniach terenowych występują gleby torfowe, murszowe, czarne ziemie, a także mady i gleby glejowe. Na terenie Gminy licznie reprezentowany jest drugi kompleks przydatności rolniczej gleb –

pszenny dobry. W zachodniej części miasta występują gleby brunatne właściwe, natomiast w dolinie rzeki Baudy lokalnie czarne ziemie. Południową część miasta reprezentują gleby wylugowane i brunatne kwaśne. We wschodniej części miasta występują gleby brunatne właściwe. Na terenie Gminy Młynary miejscami występują grunty organiczne w postaci gleby torfowej i murszowo-torfowej. Obszary gminy o wybitnie rolniczym charakterze zdominowane są przez gleby klasy IVa i IVb. Na terenie miasta występują gleby należące do III klasy bonitacyjnej. Gleby IV i V klasy bonitacyjnej występują w dolinie rzeki Baudy. W południowej części miasta występują grunty rolne III i IV klasy, a także użytki zielone III, IV i V klasy bonitacyjnej⁴.

Zgodnie z „Raportem o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2014 roku”, na terenie gminy Młynary:

- udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych wynosi od 41% do 60%,
- udział gleb o niskiej i bardzo niskiej zawartości magnezu wynosi do 20%,
- udział gleb o niskiej i bardzo niskiej zawartości potasu wynosi od 21% do 40%,
- udział gleb o niskiej i bardzo niskiej zawartości fosforu wynosi od 21 do 40%.

Stan gleb na terenie gminy Młynary jest stosunkowo dobry, z wyjątkiem bezpośrednio przyległych do głównych dróg. Zagrożeniem dla gleb przyległych do pasów drogowych są spaliny pojazdów mechanicznych (m.in. Pb, WWA) oraz zasolenie z zimowego utrzymania dróg.

SUROWCE NATURALNE

Do udokumentowanych złóż na terenie gminy Młynary zaliczyć można złożę piasku kwarcowego „Zastawno” o zasobach 37,6 tys. ton oraz jedno złożę torfu „Rucianka”. Według informacji, które zawarte zostały w „Inwentaryzacji złóż i wyrobisk kopalin stałych i składowisk odpadów na obszarze gminy Młynary” (Polgeol 1994), a także wizji terenowych, zinwentaryzowano szereg wyrobisk, gdzie wydobywane jest kruszywo naturalne grube (pospółka – żwir) oraz drobne (piasek). W okolicach miejscowości Błudowo wyznaczono obszar perspektywiczny dla udokumentowania złoża piasków, natomiast w rejonie Kurowa Braniewskiego obszar prognostyczny występowania surowców ilastych.

⁴ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Młynary

Tabela 3 ZŁOŻA SUROWCÓW NATURALNYCH NA TERENIE GMINY MŁYNARY

NAZWA ZŁOŻA	RODZAJ KOPALINY
RUCIANKA	Torf
ZASTAWNO	Kruszywo naturalne
ZASTAWNO I	Kruszywo naturalne
ZASTAWNO III	Kruszywo naturalne
NOWE MONASTERZYSTKO I	Kruszywo naturalne
SOKOLNIK	Kruszywo naturalne
ZASTAWNO IV	Kruszywo naturalne
ZASTAWNO V	Kruszywo naturalne
ZASTAWNO VI	Kruszywo naturalne

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Młynary

Na terenie Miasta Młynary nie występują udokumentowane złoża surowców naturalnych. Dla terenu miasta, a także w jego sąsiedztwie nie wydano koncesji na poszukiwanie lub wydobycie kopalin.

WODY⁵

WODY POWIERZCHNIOWE

Obszar gminy Młynary położony jest w zlewni Zalewu Wiślanego, niemal w całości w dorzeczu rzeki Baudy. Jedynie niewielki, południowy fragment Gminy należy do dorzecza rzeki Wąskiej. Bauda jest największą rzeką w gminie Młynary. Jej łączna długość to ok. 59 kilometrów, natomiast powierzchnia dorzecza wynosi ok. 361,1 km². W granicach gminy Młynary największymi dopływami Baudy są: Gardyna i Bauda Wschodnia (dopływy prawobrzeżne) oraz Okrzejka i Lisi Parów (dopływy lewobrzeżne). Sieć hydrograficzną w gminie Młynary tworzą ponadto liczne, mniejsze ciek i rowy melioracyjne, brak jest natomiast dużych zbiorników wodnych (występują jedynie niewielkie, polodowcowe oczka wodne o powierzchni nie przekraczającej 0,5 ha).

WODY PODZIEMNE

Wody podziemne pierwszego poziomu wodonośnego (wody gruntowe) w gminie Młynary występują na różnych głębokościach. Najpłycej (ok. 1 m i poniżej) znajdują się one

⁵ Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Młynary

w obniżeniach i zagłębieniach terenowych oraz dnach dolinnych. Na obszarach wysoczyznowych głębokość zalegania wód gruntowych waha się od kilku do kilkudziesięciu m p.p.t. Gmina Młynary położona jest poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Praktycznie znacznie użytkowe na terenie gminy Młynary posiadają wody poziome czwartorzędowe, wykorzystywane przez studnie głębiowe, służące zbiorowemu zaopatrzeniu ludność lokalnej w wodę do celów bytowych i gospodarczych (ujęcia wód w Młynarach i Karszewie)

PRZYRODA

Gmina Młynary jest obszarem o bogatych i wyróżniających się walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię ok. 6.336 ha, tj. 38% powierzchni ogólnej gminy (pierwsze miejsce wśród gmin powiatu elbląskiego).

Lasy znajdujące się na terenie gminy Młynary należą do trzech nadleśnictw: Nadleśnictwa Zaporowo, Nadleśnictwa Młynary i Nadleśnictwa Elbląg. Położenie gminy, z uwzględnieniem podziału według regionalizacji przyrodniczo-leśnej, to Kraina Bałtycka, Dzielnica Elbląsko-Warmińska. Większość lasów na terenie gminy ma charakter glebochronny i wodochronny. Tworzą je, odpowiednio – drzewostan rosnący na zboczach jarów, wąwozów i parowów; drzewostan rosnący na dnach rozcięć erozyjnych, przede wszystkim wzdłuż cieków wodnych. Obraz terenów zielonych uzupełniają parki i aleje na terenie Młynar i terenach wiejskich gminy.

Charakterystycznymi gatunkami dla tutejszych lasów są: buk zwyczajny, dąb szypułkowy, sosna zwyczajna, brzoza brodawkowata, olsza czarna, lipa drobnolistna i świerk pospolity.

Na terenie gminy Młynary zostały powołane, na podstawie obecnie obowiązującej ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz wcześniejszych ustaw o ochronie przyrody, następujące formy ochrony przyrody:

- obszary chronionego krajobrazu,
- rezerваты przyrody,
- pomniki przyrody.

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU⁶

Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Baudy – zajmuje łącznie powierzchnię 16.677,8 ha i położony jest na terenie gmin: Młynary, Tolkmicko, Milejewo, Pasłęk, Braniewo, Frombork

⁶ Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Młynary, Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Młynary 2020+

i Wilczęta. Ustanowiony w 1985 roku; celem wyznaczonego obszaru jest ochrona rozcięć erozyjnych wschodnich zboczy Wysoczyzny Elbląskiej, krajobrazu strefy przyrzecza i hydrotopu Baudy jak również biotopu lasów.

Słobicki Obszar Chronionego Krajobrazu – został utworzony, aby chronić krajobraz fragmentu Równiny Warmińskiej. Istnieje od roku 1985. Słobicki OCHK zajmuje łącznie powierzchnię 5.035,6 ha i położony jest na terenie gmin: Młynary, Godkowo i Wilczęta.

Obszar Chronionego Krajobrazu Wysoczyzny Elbląskiej - Wschód – zajmuje łącznie powierzchnię 5.805,9 ha i położony jest na terenie gmin: Młynary, Milejewo, Tolkmicko i Frombork. Obszar pełni rolę otuliny Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej.

REZERWATY PRZYRODY

Rezerwat Przyrody Lenki – zajmuje powierzchnię 9,74 ha, jest rezerwatem częściowym, który został utworzony w 1959 roku w celu zachowania cennych starodrzewi modrzewiowych i bukowych. Położony jest w Nadleśnictwie Młynary, Leśnictwo Sapy.

Rezerwat Przyrody Pióropusznikowy Jar – jego obszar obejmuje 37,78 ha; ten rezerwat częściowy powstał, aby chronić fragmenty lasu świeżego, partie drzewostanów bukowych i łęgu, o cechach zespołów naturalnych, a także ochrony naturalnego środowiska pióropusznika strusiego, który występuje na tym terenie jako element runa. Powstał w roku 1962.

POMNIKI PRZYRODY

Tą formą ochrony obejmuje się pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej odznaczających się indywidualnymi wyróżniającymi je cechami. Uznanie za pomnik przyrody następuje w drodze rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy. Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, zwiększają jego różnorodność, często związane są z lokalną legendą lub wybitną postacią historyczną. Zachowanie ich dla przyszłych pokoleń jest wyrazem naszej kultury. Pomniki przyrody znajdują się na terenie parków, cmentarzy, w lasach, wśród pól, zabudowy wiejskiej i miejskiej, jak również w pasach drogowych, a dominują wśród nich głównie drzewa gatunków rodzimych, tj. dęb szypułkowy oraz lipa drobnolistna. Są wśród nich pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje, głazy narzutowe, stanowiska roślin chronionych. Wykaz pomników przyrody znajdujących się na terenie gminy Młynary znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 4 POMNIKI PRZYRODY W GMINIE MŁYNARY

LP.	OBIEKT	OBWÓD [cm]	WYSOKOŚĆ [m]	LOKALIZACJA
1.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	550	27	Nadleśnictwo Młynary, Leśnictwo Słobity
2.	Głaz	1230	3	Nadleśnictwo Młynary, Leśnictwo Klasztorna
3.	Sosna pospolita – <i>Pinus silvestris</i>	380	39	Nadleśnictwo Młynary, Leśnictwo Młynary
4.	Lipa drobnolistna – <i>Tilia cordata</i>	460	26	Nadleśnictwo Młynary, Leśnictwo Klasztorna, na podwórzcu przy leśniczówce
5.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	430	26	Nowe Monasterzysko, park przy stawie
6.	Buk pospolity – <i>Fagus sylvatica</i>	510	25	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Sątopy
7.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	600	21	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Sątopy
8.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	500	26	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Myśliwiec
9.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	396	24	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Myśliwiec
10.	Sosna pospolita – <i>Pinus silvestris</i>	261	35	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Blizin
11.	Buk pospolity – <i>Fagus sylvatica</i>	300	32	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Blizin
12.	Buk pospolity – <i>Fagus sylvatica</i>	236	33	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Blizin
13.	Topola czarna – <i>Populus nigra</i>	277	28	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Blizin
14.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	362	27	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Kurowo
15.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	420	27	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Kurowo
16.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	360	28	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Kurowo
17.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	360	27	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Kurowo
18.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	328	27	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Kurowo
19.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	440	28	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Myśliwiec
20.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	390	28	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Myśliwiec
21.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	310	28	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Myśliwiec
22.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	275	26	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Myśliwiec
23.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	432	27	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Myśliwiec
24.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	400	27	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Myśliwiec

25.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	365	27	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Myśliwiec
26.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	350	27	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Myśliwiec
27.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	340	25	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Myśliwiec
28.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	290	24	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Myśliwiec
29.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	525	20	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Blizin
30.	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	480	25	Nadleśnictwo Zaporowo, Leśnictwo Blizin
31.	Miłorząb dwuklapowy – <i>Ginkgo biloba</i>	90-100	12	m. Młynary, cmentarz komunalny przy ul. Warszawskiej
32.	Żywotnik zachodni – <i>Thuja occidentalis</i>	100	12	m. Młynary, cmentarz komunalny przy ul. Warszawskiej
33.	Lipa drobnolistna – <i>Tilia cordata</i>	358	28	Nadleśnictwo Młynary, Karaszewo,

Źródło: <http://bip.olsztyn.rdos.gov.pl>

W lasach położonych w gminie Młynary występują następujące gatunki zwierząt:

- Ptaki – kuropatwa, bażant zwyczajny, dzikie gęsi, dzikie kaczki, bociany (w tym bocian czarny), żurawie, czaple, bieliki, kanie rude i czarne, orliki krzykliwe,
- Zwierzyna gruba – łosie, jeleni europejski, sarny, dziki, oprócz tego czasem pojawiają się wilki,
- Zwierzyna drobna – lisy, zające, borsuki, króliki, drobne gryzonie, jenoty, bobry, wydry, norki amerykańskie, kuny, piżmaki, tchórze i inne. Występują również gady (jaszczurka zwinka i jaszczurka żyworodna, padalec, zaskroniec, żmija zygzakowata) i płazy (kumak nizinny, huczek ziemny, ropucha szara i zielona, rzekotka drzewna, żaba jeziorkowa, śmieszka i wodna, traszka zwyczajna),
- Na zbiornikach wodnych żyją liczne gatunki ptactwa wodnego takie jak: kaczka krzyżówka, łabędź niemy, perkoz dwuczuby, łyska oraz trzciniak, trzcinniczek, potrzos i inne.

2.1.4. WALORY KULTUROWE MIASTA I GMINY

Atrakcyjność Gminy wynika z wyjątkowego położenia i zróżnicowania przyrodniczego oraz z dużej wartości jej walorów krajoznawczych i kulturowych.

Na terenie Gminy znajduje się wiele zabytków budownictwa, architektury sakralnej i świeckiej. Do rejestru zabytków nieruchomości województwa warmińsko-mazurskiego wpisane są następujące obiekty z terenu gminy Młynary :

- **Błudowo:**

- Kościół parafialny pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia NMP z początku XVIII wieku,
- Cmentarz przykościelny,

Rysunek 4 Kościół w Błudowie (źródło: <http://www.mlynary.pl>)

- **Młynarska Wola:**

- Ruiny kościoła pod wezwaniem św. Tomasza z I połowy XIV wieku i końca XVI wieku. W latach 60. i 70. XX wieku w kościele mieścił się magazyn. Potem kościół stał opuszczony i zawalił się. Przy kościele zachowało się kilka grobów z przykościelnego cmentarza
- Cmentarz przykościelny,

- **Młynary:**

- Układ urbanistyczny wraz z zespołem zabudowy Starego Miasta,
- Domy na ulicach Dworcowej i Słowackiego,

Młynary, fot. Z. Skrobotun

Rysunek 5 Młynary z lotu ptaka (źródło: <http://www.mlynary.pl>)

- Kościół parafialny pod wezwaniem św. Piotra z XIV wieku,

Kościół Św. Piotra Apostoła w Młynarach

Rysunek 6 Kościół św. Piotra w Młynarach (źródło: <http://www.mlynary.pl>)

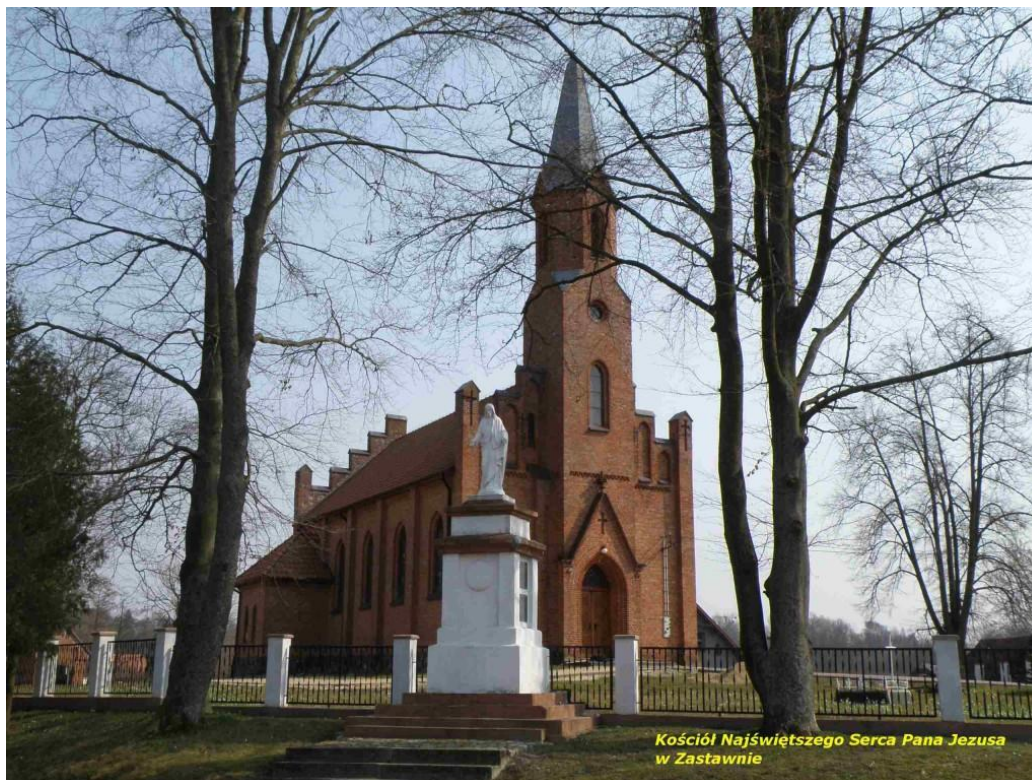
- Cmentarz przykościelny,

- Kościół pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia NMP z połowy XIX wieku,
- Kaplica cmentarna z końca XIX wieku,
- Młyn wodny z XV wieku (ruiny przy ulicy Młyńskiej),

Rysunek 7 Ruiny młyna w Młynarach (źródło: <http://www.mlynary.pl>)

- **Olszówka:**
 - Dwór z XVIII wieku,
- **Płonne:**
 - Dom nr 7,
- **Zastawno:**
 - Kościół ewangelicki pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa z 1866 roku.

Rysunek 8 Kościół w Zastawnie (źródło: <http://www.mlynary.pl>)

Do rejestru zabytków archeologicznych województwa warmińsko-mazurskiego wpisany jest jeden obiekt z terenu gminy.

Tabela 5 ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE W GMINIE MŁYNARY

OBIEKT	NR REJESTRU	MIEJSCOWOŚĆ
Grodzisko	C-186	Karszewo

Źródło: www.wuoz.olsztyn.pl

Ponadto na terenie Gminy zarejestrowano około 50 stanowisk archeologicznych⁷ o różnej funkcji i znaczeniu. Część stanowisk to znaleziska przedwojenne, w kilku przypadkach bez podanej lokalizacji, niemożliwe więc do zweryfikowania w terenie. Pewna grupa stanowisk archeologicznych to ślady osadnictwa datowane na okres nowożytny (XVI/XVII-XIX w.).

Tabela 6 WAŻNIEJSZE STANOWSKA ARCHEOLOGICZNE W GMINIE MŁYNARY

OBIEKT	MIEJSCOWOŚĆ
Osada z okresu wpływów rzymskich (I-IV w. n.e.) oraz późnośredniowieczna i nowożytna (XIV-XVII w.)	Włóczyska
Grodzisko pruskie (IX-XIII w.)	Karszewo
Osada nowożytna (XVII-XIX w.)	Kurowo Braniewskie
Osada nowożytna (XVI-XVIII w.)	Kurowo Braniewskie
Osada nowożytna (XVI-XVIII w.)	Kurowo Braniewskie
Osada nowożytna (XVI-XVIII w.)	Błudowo
Osada średniowieczna (XVI-XVIII w.)	Kraskowo
Osada średniowieczna (XIII-XIV w.)	Zastawno

⁷ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Młynary

Domniemane cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich (II-IV w.)	Młynary
Średniowieczna pracownia garncarska (XIV-XV w.)	Młynary
Średniowieczny ślad osadnictwa (XIV-XV w.)	Młynary
Średniowieczny ślad osadnictwa (XIV-XV w.)	Młynarska Wola
Cmentarzysko z wczesnej epoki żelaza (V-III p.n.e.)	Młynarska Wola
Średniowieczny ślad osadnictwa (XV-XVI w.)	Warszewo
Osada z okresu wpływów rzymskich (I-IV w.) oraz ślady osadnictwa średniowiecznego i nowożytnego	Warszewo
Ślad osadnictwa z okresu przedrzymskiego (I w. p.n.e.) oraz osada wczesnośredniowieczna (XI-XIII w.) i średniowieczna ((XIV-XVI w.)	Janiki Pasłęckie
Ślad osadnictwa średniowiecznego	Janiki Pasłęckie
Ślad osadnictwa z wczesnej epoki żelaza (III-II w. p.n.e.) oraz osada wczesnośredniowieczna (XI-XIII w.) i średniowieczna ((XIV-XVI w.)	Janiki Pasłęckie

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Młynary

Na terenie gminy Młynary znajdują się cztery miejsca pamięci narodowej. Są to Obeliski Poległych w I Wojnie Światowej w miejscowościach Zastawno i Nowe Monasterzysko, głaz narzutowy w miejscowości Warszewo oraz pomnik stylizowany na warmińską kapliczkę w miejscowości Błudowo.

Gmina Młynary, położona wśród warmińskich wód i lasów, pełna jest atrakcji związanych z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, ale także jak widać historycznymi.

Przez Gminę przebiega wiele szlaków turystycznych m. in.:

- Szlaki rowerowe,
- Szlaki piesze,
- Szlaki konne,
- Szlaki Nordic Walking.

Jedną z atrakcji ekologiczno-przyrodniczych jest ścieżka dydaktyczno-ekologiczna, prowadząca z Młynar przez rzekę Gardynę, lasem do wsi Kraskowo, o łącznej długości 4,6 km. Wzdłuż ścieżki ustawione są tablice informacyjne o lesie i walorach przyrodniczych tego regionu leśnego. Ustawione ławki, wyznaczone i zabezpieczone miejsca na ogniska umożliwiają odpoczynek turystom.

W ramach partnerstwa gmina Młynary współpracuje z:

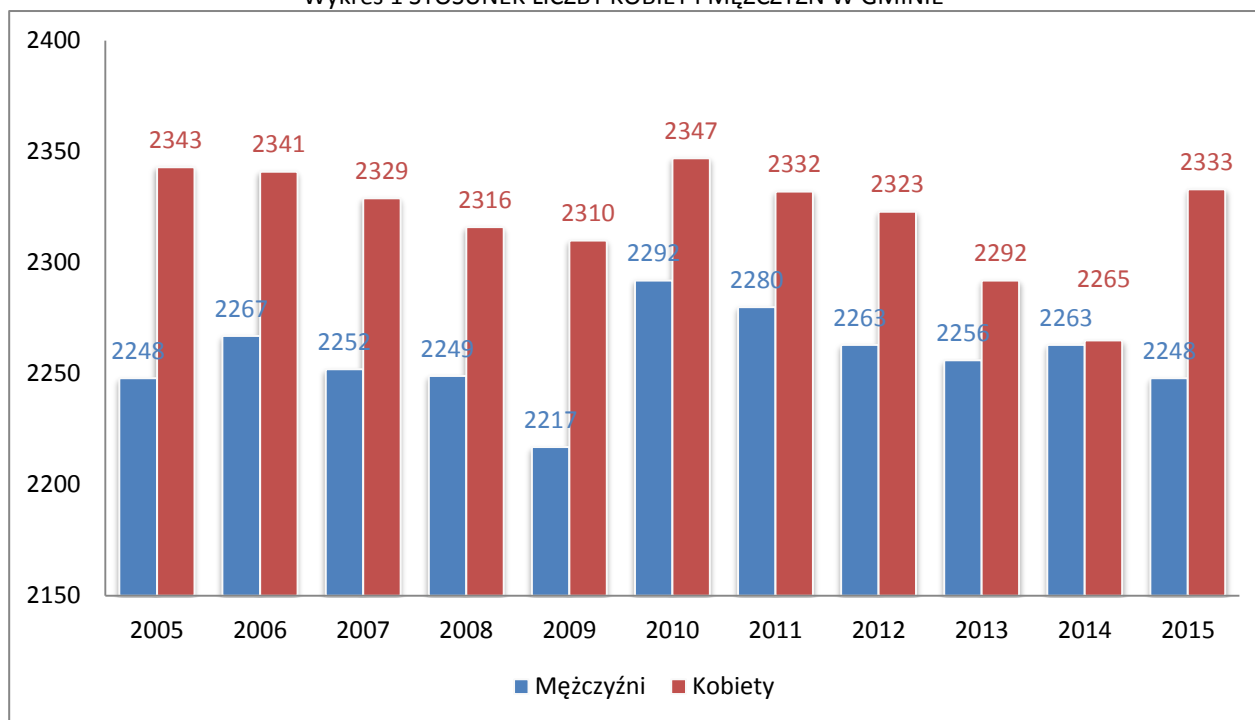
- **Ladushkin** z Obwodu Kaliningradzkiego – celem współpracy jest przede wszystkim wzmocnienie relacji dwustronnych i współdziałanie w zakresie współpracy gospodarczej, kulturalnej oraz turystycznej. W liście intencyjnym zadeklarowano rozwijanie współpracy w dziedzinie oświaty, edukacji, sportu i projektów edukacyjnych, wymiany sportowców, uczniów, studentów i nauczycieli, pomoc w prowadzeniu staży naukowych i kształceniu zawodowym. Współpraca została nawiązana w 2015 roku.
- **Brokdorf** z Niemiec – umowa o partnerstwie została podpisana w 2012 roku. Obszarami, które obejmie współpraca są: oświata, kultura, sport i ochotnicze jednostki strażackie. Dokument o partnerstwie umożliwia również współpracę w innych dziedzinach.

2.2. SFERA SPOŁECZNA

2.2.1. DEMOGRAFIA

W 2015 roku Gminę zamieszkiwało (wg. GUS) 4.581 osób, w tym 2.248 mężczyzn oraz 2.333 kobiety. Kobiety mają nieznaczną przewagę liczebną nad mężczyznami (50,93%). Należy więc stwierdzić, że podział wg. płci jest niezwykle równomierny, nie tylko w roku 2015 ale także na przestrzeni wielu lat.

Wykres 1 STOSUNEK LICZBY KOBIET I MĘŻCZYŹN W GMINIE

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Urząd Miasta i Gminy Młynary

Szczegółowe dane przedstawia tabela 7.

Tabela 7 LICZBA MIESZKAŃCÓW MIASTA I GMINY MŁYNARY W LATACH 2005-2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	4.591	4.608	4.581	4.565	4.527	4.639	4.612	4.586	4.548	4.528	4.581
Mężczyźni	2.248	2.267	2.252	2.249	2.217	2.292	2.280	2.263	2.256	2.263	2.248
Kobiety	2.343	2.341	2.329	2.316	2.310	2.347	2.332	2.323	2.292	2.265	2.333
Mężczyźni [%]	48,97	49,20	49,16	49,27	48,97	49,41	49,44	49,35	49,60	49,98	49,07
Kobiety [%]	51,03	50,80	50,84	50,73	51,03	50,59	50,56	50,65	50,40	50,02	50,93

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Urząd Miasta i Gminy Młynary

Od 2010 roku liczba mieszkańców w gminie zmniejszyła się o 58 osób (1,3%). Można zauważyć powolny odpływ ludności z terenów miejskich – prawie 50 osób w ciągu ostatnich 5 lat. Liczba osób mieszkających w wsi również notuje trend spadkowy.

Tabela 8 LICZBA MIESZKAŃCÓW NA TERENACH WIEJSKICH I W MIEŚCIE

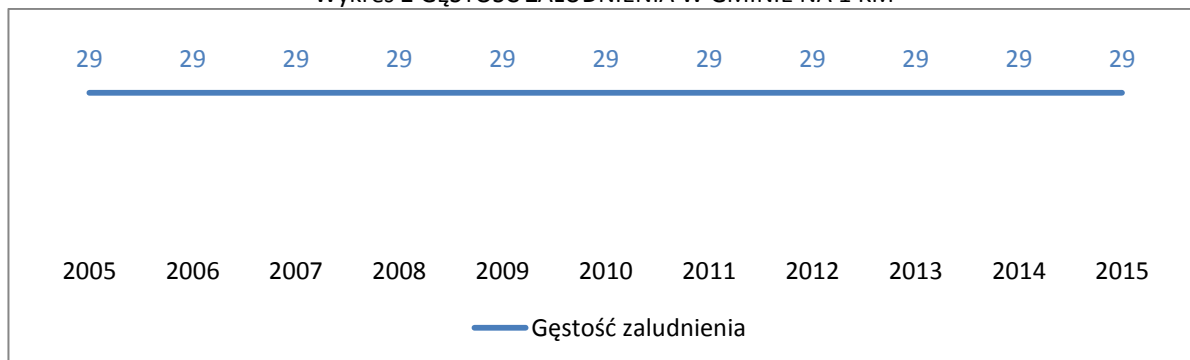
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Miasto	1.845	1.840	1.816	1.815	1.800	1.868	1.868	1.848	1.831	1.817	1.823
Tereny wiejskie	2.746	2.768	2.765	2.750	2.727	2.771	2.744	2.738	2.717	2.711	2.758

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Urząd Miasta i Gminy Młynary

Gęstość zaludnienia w gminie Młynary na przestrzeni ostatnich lat pozostaje na stałym poziomie, co prezentuje poniższy wykres. Jeżeli uwzględnimy dotychczasowe trendy migracji wewnętrznych i ich ujemne saldo, i niewielki (dodatni) przyrost naturalny to gmina Młynary w następnych latach może wykazywać dalszy spadek liczby mieszkańców. Według

informacji z Banku Danych Lokalnych gęstość zaludnienia w Gminie w 2014 roku wynosiła 29 osób na kilometr kwadratowy (miasto: 658 os/km², tereny wiejskie: 17 os/km²).

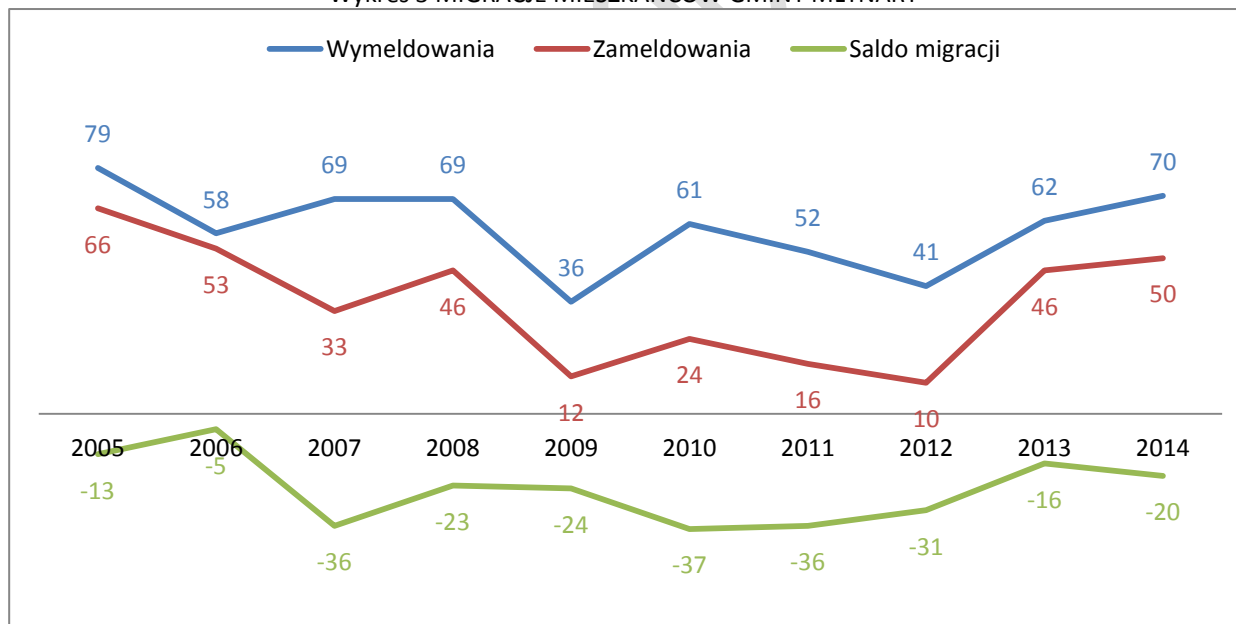
Wykres 2 GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W GMINIE NA 1 KM²

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na wykresie 3 doskonale widać, że w ciągu ostatnich 10 lat utrzymuje się w Gminie nadwyżka wymeldowań w stosunku do liczby zameldowań. Saldo migracji, w tym czasie, ani razu nie było dodatnie i w 2014 roku wynosiło -20.

Wykres 3 MIGRACJE MIESZKAŃCÓW GMINY MŁYNARY

Źródło: Bank Danych Lokalnych

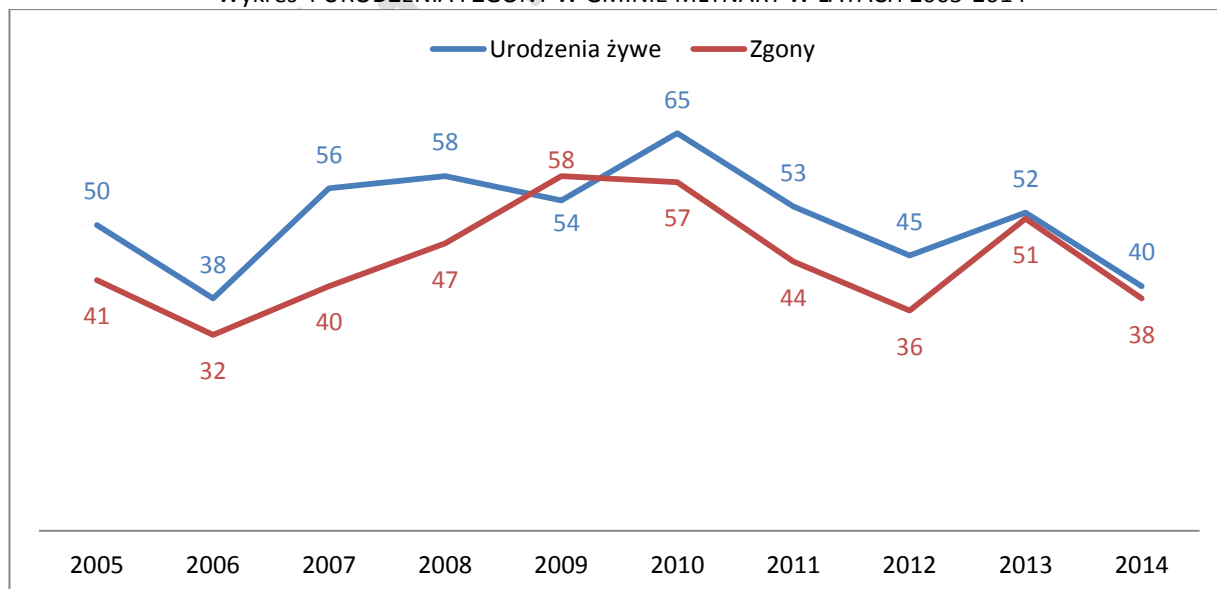
Prezentowane dane niestety nie oddają całego rozmiaru zjawiska, ponieważ dotyczą wyłącznie osób, które zgłosiły się do urzędu i dopełniły formalności związanych z procedurą – najpierw – wymeldowania się z dotychczasowego miejsca pobytu, a później – zameldowania w nowym. Stąd to zjawisko jest trudne do oszacowania.

Według Banku Danych Lokalnych w 2014 roku 17 osób wymeldowało się z miasta Młynary do innych miast (Olsztyn, Elbląg, Gdańsk) a 18 na wieś. Z terenów wiejskich Gminy do innych

miast wymeldowały się 22 osoby, a na inne obszary wiejskie 13 osób. Migracje mieszkańców do innych miast mogą być spowodowane dobrym połączeniem komunikacyjnym i bliskością dużych ośrodków miejskich, będących miejscem zatrudnienia i nauki mieszkańców miasta i gminy. Odptyw ludności do innych miejscowości wiejskich może świadczyć o tym, że część osób preferuje mieszkanie w spokojnej okolicy (akceptując np. dojazdy do pracy, sklepów, szkół) i spełnia tym samym marzenie o własnym domku z ogródkiem. Nie można jednak zapominać, że dla wielu osób zamieszkanie na przedmieściach łączy się z dostępnością tańszych mieszkań. Dla tych osób „przykładanie się” do suburbanizacji – procesu opisywanego w geografii jako odptyw ludności z centrów miast na peryferie – to nie kwestia wolnego wyboru, ale przymus ekonomiczny. Z kolei w mieście Młynary w 2014 roku zameldowało się 6 osób z pochodzących z innych miast oraz 8 osób z terenów wiejskich. W pozostałych miejscowościach gminy odnotowano w sumie 36 zameldowań (28 z miast i 8 z terenów wiejskich). Z kierunków zagranicznych w 2014 roku nie zanotowano żadnych zameldowań i wymeldowań.

Struktura ludności według wieku jest bardzo nierównomierna z uwagi na kolejne niższe i wyższe demograficzne. W ostatnich latach można zauważyć, że liczba zgonów i urodzeń utrzymuje się na bardzo podobnym poziomie (z niewielkimi wahaniami). Odnotowana liczba urodzeń żywych na terenie Gminy w roku 2014 to 40, natomiast zgonów zanotowano 38.

Wykres 4 URODZENIA I ZGONY W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2005-2014

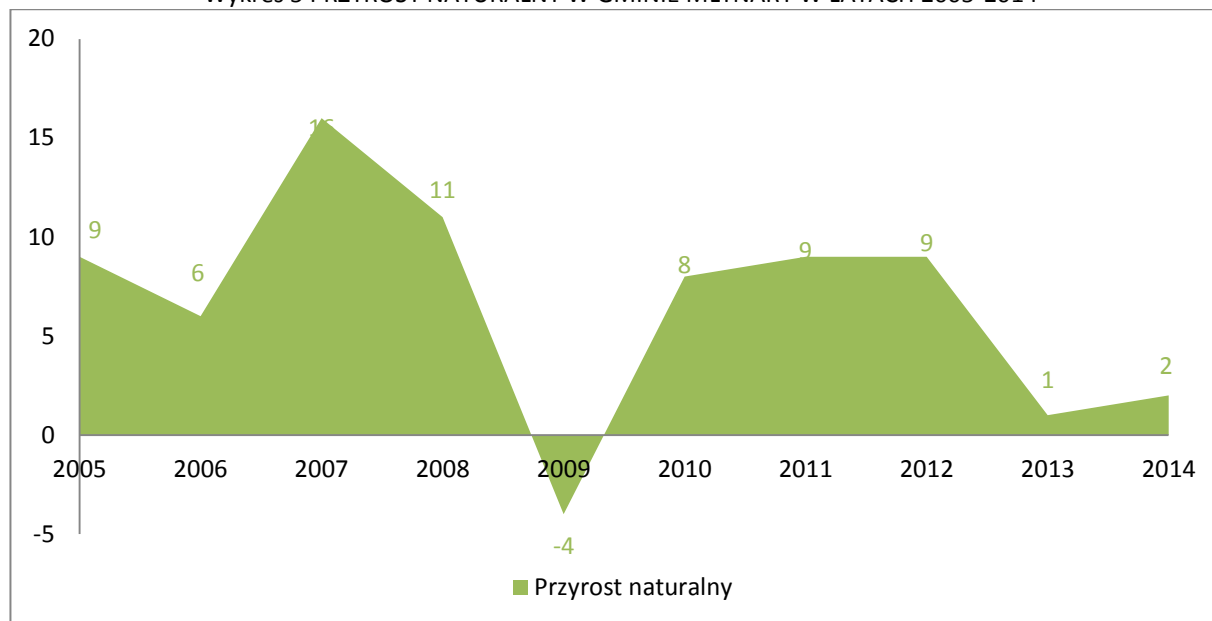

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Przyrost naturalny w gminie Młynary w 2014 roku był dodatni i wynosił +2 (+9 miasto Młynary, -7 obszary wiejskie). Podobnie sytuacja wyglądała w całym powiecie elbląskim (+44)

i województwie warmińsko-mazurskim (+860). Z kolei w przyrost naturalny w kraju był ujemny (-1.370).

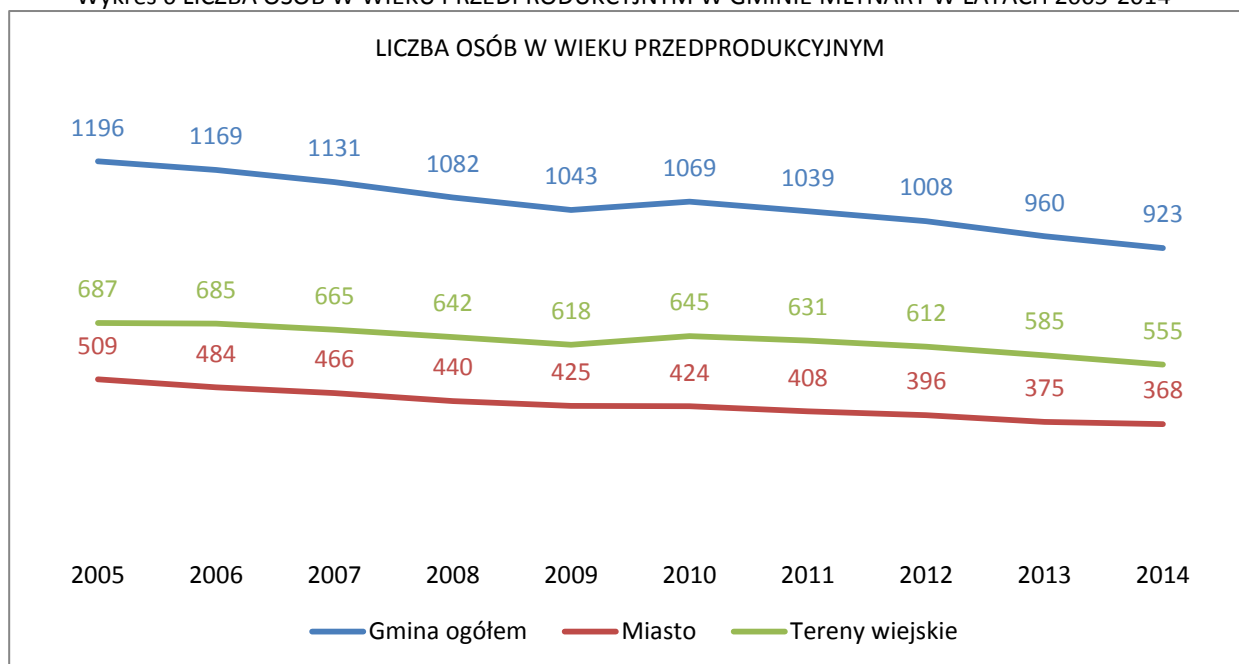
Wykres 5 PRZYROST NATURALNY W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2005-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W gminie Młynary w latach 2005-2014 liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym malała, zarówno w mieście, jak i na terenach wiejskich. Liczba osób w wieku produkcyjnym maleje nieustannie od 2011 roku. W tej chwili ten spadek jest nieduży ale można założyć, że przy obecnych trendach demograficznych spadek ten będzie się zwiększał. Z kolei liczba ludności w wieku poprodukcyjnym konsekwentnie wzrasta. Te informacje oraz fakt, że w przyszłości grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie licznie zasilana przez grono osób znajdujących się aktualnie w wieku produkcyjnym, świadczy o tym, że prognozy demograficzne dla Gminy Młynary wyglądają mało korzystnie. Jest to sytuacja identyczna z sytuacją kraju. Z pewnością powyższe tendencje będą wymagały przystosowania usług społecznych do potrzeb seniorów.

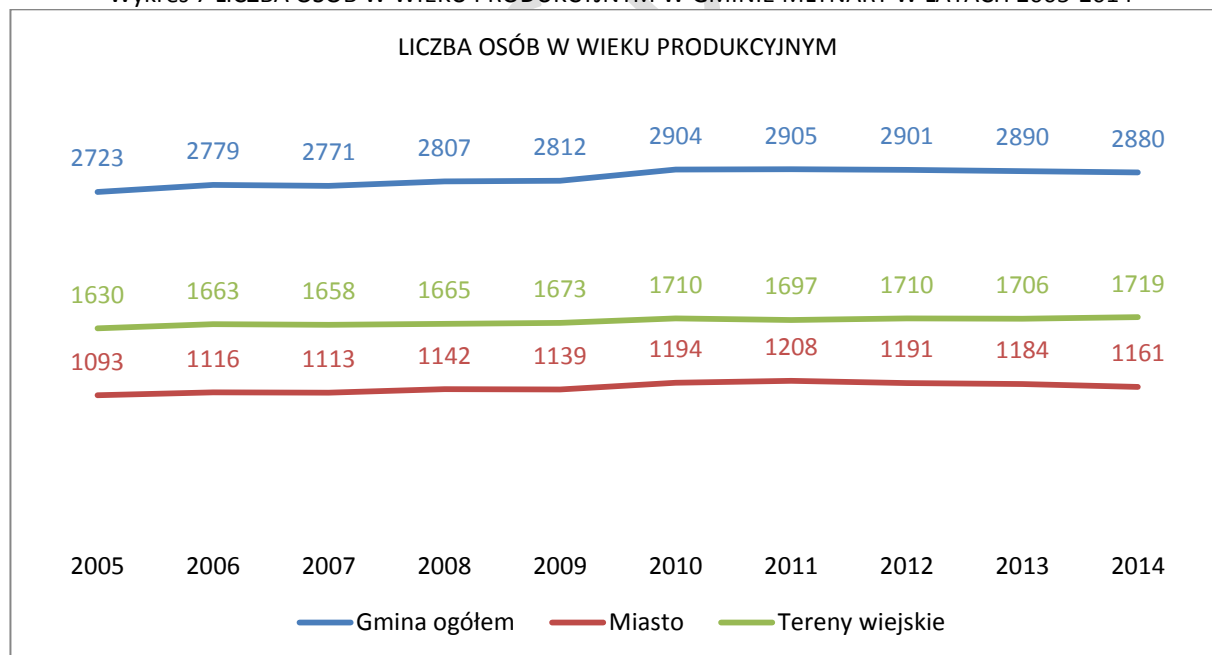
Wykres 6 LICZBA OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2005-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Liczba ludności w Gminie w wieku przedprodukcyjnym, w latach 2005-2014, spadła o 273 osoby czyli o ponad 22% (tereny miejskie 28%, tereny wiejskie 19%).

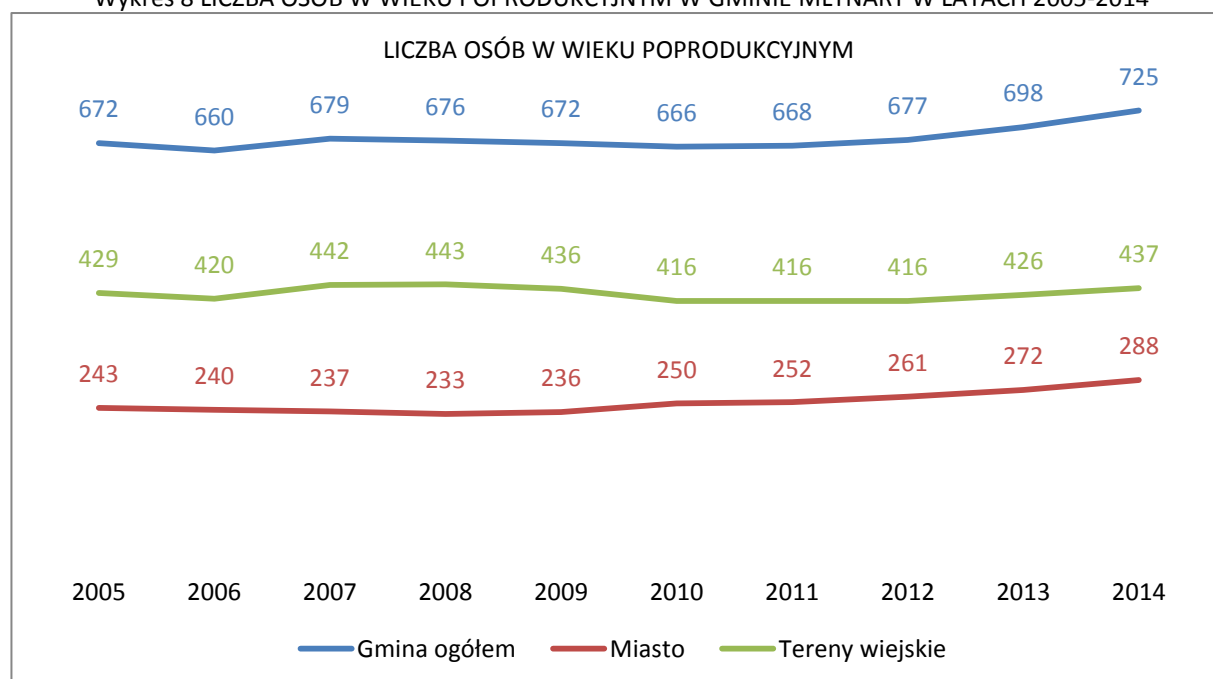
Wykres 7 LICZBA OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2005-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Liczba ludności w wieku produkcyjnym do roku 2011 wzrastała. Niestety od tego czasu następuje systematyczny spadek liczby mieszkańców w tej grupie wiekowej. Można jednak zauważyć, że odpowiedzialny za taki stan, jest ubytek osób z terenów miejskich (47 osób od roku 2011). Natomiast tereny wiejskie odznaczają się wzrostem ludności w tej grupie wiekowej (22 osoby więcej niż w 2011 roku), co jest sytuacją demograficznie pożądaną.

Wykres 8 LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2005-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak widać na powyższym wykresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, zgodnie z krajowymi tendencjami, systematycznie rośnie. W ciągu ostatnich 10 lat grupa ta zwiększyła się o 53 osoby. Oznacza to przyrost o prawie 8%. (45 osób w mieście – 18%, 8 osób na terenach wiejskich – niecałe 2%).

Tabela 9 MĘŻCZYŹNI I KOBIETY W GMINIE MŁYNARY W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W LATACH 2005-2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym	583	570	555	542	521	526	515	507	491	473
Kobiety w wieku przedprodukcyjnym	613	599	576	540	522	543	524	501	469	450
Mężczyźni w wieku produkcyjnym	1.444	1.475	1.470	1.483	1.481	1.556	1.562	1.554	1.555	1.568
Kobiety w wieku produkcyjnym	1.279	1.304	1.301	1.324	1.331	1.348	1.343	1.347	1.335	1.312
Mężczyźni w wieku poprodukcyjnym	221	222	227	224	215	210	203	202	210	222
Kobiety w wieku poprodukcyjnym	451	438	452	452	457	456	465	475	488	503

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wśród ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przeważają mężczyźni (różnica odpowiednio 2,5% i 8,8%). Z kolei wśród osób w wieku poprodukcyjnym zdecydowany prym wiodą kobiety (ponad 38% różnicy).

Wszystkie powyższe ustalenia stanowią przesłankę do działań o charakterze prorodzinnym oraz do inwestycji w infrastrukturę oraz usługi przeznaczone dla osób w starszym wieku. Jest to również zapowiedź rozwoju rynku produktów i usług skierowanych do osób starszych, jako docelowej grupy konsumenckiej. W przyszłości należy spodziewać się również skutków finansowych wynikających z prognozowanych zmian liczby ludności.

Porównanie demografii Gminy do województwa, powiatu i sąsiednich gmin prezentuje tabela 10.

Tabela 10 GMINA MŁYNARY NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU I SĄSIADUJĄCYCH Z NIĄ GMIN

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2014			
	LICZBA MIESZKAŃCÓW	LUDNOŚĆ NA 1 km ²	SALDO MIGRACJI	PRZYROST NATURALNY
Województwo warmińsko-mazurskie	1.443.967	60	-3.576	+860
Powiat elbląski	58.174	41	-157	+44
Gmina Młynary	4528	29	-20	+2
• <i>Miasto</i>	1.817	658	-21	+9
• <i>Tereny wiejskie</i>	2.711	17	+1	-7
Gmina Milejewo	3.330	35	+38	0
Gmina Tolkmicko	6.836	33	-4	-13
• <i>Miasto</i>	2.794	1220	-8	-7
• <i>Tereny wiejskie</i>	4.042	20	+4	-6
Gmina Pasłęk	19.653	74	-65	+32
• <i>Miasto</i>	12.406	1167	-24	+4
• <i>Tereny wiejskie</i>	7.247	29	-41	+28
Gmina Frombork	3.719	30	-12	-12
• <i>Miasto</i>	2.437	321	-10	-7
• <i>Tereny wiejskie</i>	1.282	11	-2	-5
Gmina Płoskinia	2.581	15	-1	+11
Gmina Wilczęta	3.094	21	-29	+7

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Porównując saldo migracji w gminie Młynary i gminach z nią sąsiadujących można zauważyć, że tylko w gminach Pasłęk i Wilczęta jest ono mniejsze. Jest to na pewno sytuacja niepokojąca. Najlepiej sytuacja przedstawia się w gminie Milejewo gdzie saldo migracji jest dodatnie i wynosi +38. Pozytywem może być, z kolei fakt, że przyrost naturalny w gminie jest dodatni – chociaż wciąż niewielki. W gminach Pasłęk, Płoskinia i Wilczęta jest on zdecydowanie wyższy. Z kolei sytuacja w gminach Tolkmicko i Frombork wygląda znacznie mniej korzystnie. Z danych prezentowanych w tabeli można wywnioskować, że sytuacja demograficzna najlepiej prezentuje się w gminie Milejewo.

2.2.2. RYNEK PRACY

2.2.2.1 BEZROBOCIE

Bezrobocie czyli zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów stale towarzyszy gospodarce rynkowej. Na koniec kwietnia 2016 roku w gminie Młynary pozostawało zarejestrowanych 301 bezrobotnych. Wśród bezrobotnych większą liczebnie grupą były kobiety. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Tabela 11 STRUKTURA I BILANS BEZROBOTNYCH W GMINIE MŁYNARY

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W MIEŚCIE I GMINIE MŁYNARY	LICZBA OSÓB		W TYM KOBIETY	
	31.12.2015 r.	30.04.2016 r.	31.12.2015 r.	30.04.2016 r.
OGÓŁEM	309	301	171	160
Z PRAWEM DO ZASIŁKU	53	45	33	27
ZAMIESZKALI NA WSI	208	203	115	108
BEZ KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH	115	110	62	61
BEZ DOŚWIADCZENIA ZAWODOWEGO	82	84	56	56
OSOBY DO 30 ROKU ŻYCIA	107	112	64	67
OSOBY DO 25 ROKU ŻYCIA	56	54	33	33
DŁUGOTRWALE BEZROBOTNI	184	182	107	101
OSOBY POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA	76	63	31	21
OSOBY KORZYSTAJĄCE ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ	12	13	8	7
OSOBY POSIADAJĄCE CO NAJMNIJ JEDNO DZIECKO DO 6 ROKU ŻYCIA	53	58	47	48
OSOBY W OKRESIE DO 12 MIESIĘCY OD DNIA UKOŃCZENIA NAUKI	18	9	11	5
NIEPEŁNOSPRAWNI	9	12	6	6
CUDZOZIEMCY	0	0	0	0

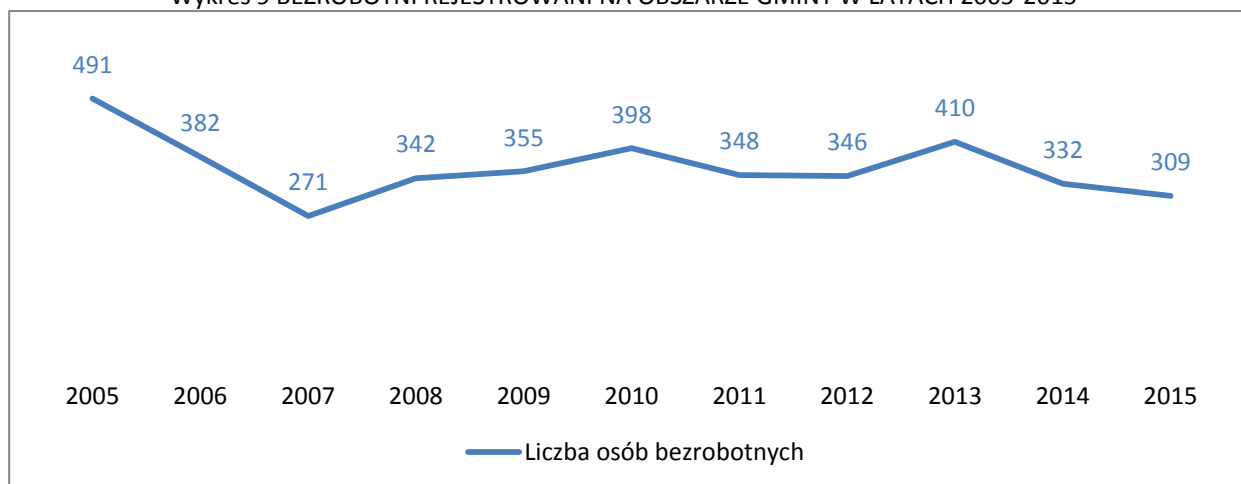
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Elblągu

Rok 2015 przyniósł poprawę sytuacji zarówno na krajowym, wojewódzkim, jak i lokalnym rynku pracy. Z analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że zapoczątkowany jesienią 2008 roku trend wzrostowy bezrobocia rejestrowanego zakończył się w roku 2013. Natomiast w dwóch ostatnich latach widoczny był już trend malejący. Stopa bezrobocia w kraju spadła z 13,4% (2013) do 9,8% (XII.2015), w województwie warmińsko-mazurskim z 21,6% (2013) do 16,3% (XII.2015), a w powiecie elbląskim z 28,9% (2013) do 23,5% (XII.2015). Powyższa tendencja jest potwierdzeniem ogólnej poprawy koniunktury w Polsce, tj. wzrostu liczby pracujących, wzrostu PKB, a także efektem wprowadzonych zmian w zakresie

aktywnej polityki rynku pracy. Ożywienie gospodarcze sprzyjało wzrostowi konsumpcji, a dobra pogoda jesienią – pracom budowlanym oraz drogowym. Przyczyną spadku bezrobocia były również czynniki demograficzne. Na rynek pracy weszły roczniki niżu demograficznego. Znalazło to odzwierciedlenie w rejestrowanym bezrobociu osób do 25 roku życia w powiecie elbląskim. Na rynku pracy duże znaczenie mają kwalifikacje zawodowe i wykształcenie przyszłych pracowników. Umiejętności zawodowe oraz czynniki osobowościowe są głównym kryterium stosowanym przy rekrutacji. Na terenie gminy Młynary największy odsetek osób bezrobotnych na koniec 2015 roku stanowili mieszkańcy posiadający wykształcenie zasadnicze zawodowe, gimnazjalne i niższe oraz policealne i średnie zawodowe. Najmniejszy odsetek osób bezrobotnych stanowili mieszkańcy posiadający wykształcenie wyższe oraz średnie ogólnokształcące.

Wykres 9 pokazuje, że liczba osób bezrobotnych w ostatnim czasie systematycznie maleje.

Wykres 9 BEZROBOTNI REJESTROWANI NA OBSZARZE GMINY W LATACH 2005-2015

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Powiatowy Urząd Pracy w Elblągu

Stopa bezrobocia w powiecie elbląskim w latach 2013-2015, w stosunku do stopy bezrobocia rejestrowanej w kraju i w województwie była wyraźnie wyższa i mimo, że w przeciągu ostatnich 3 lat spadła o prawie 6% to i tak jest wyższa o ponad 13% od stopy ogólnokrajowej (stan na luty 2016 r.). Należy jednak zwrócić uwagę na to, że tendencja spadkowa jest stała i stabilna, co pozytywnie rokuje. Na 29 lutego 2016 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie elbląskim wynosiła 23,5%.

Tabela 12 STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE, WOJEWÓDZTWIE I KRAJU W LATACH 2013-II.2016

ROK	STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE ELBLĄSKIM	STOPA BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM	STOPA BEZROBOCIA W POLSCE
II.2016	23,5%	16,5%	10,0%
2015	23,0%	16,3%	9,8%
2014	26,0%	18,7%	11,5%
2013	28,9%	21,6%	13,4%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Powiatowy Urząd Pracy w Elblągu

W powiecie elbląskim, w lutym 2016 roku, największą liczbę bezrobotnych osób zarejestrowano w gminie Pasłęk (1.716 osób bezrobotnych na 19.653 mieszkańców), a najmniejszą w gminie Milejewo (231 osób bezrobotnych na 3.330 mieszkańców).

2.2.3. UCZESTNICTWO W KULTURZE

Poniżej przedstawiony jest plan ważniejszych imprez kulturalnych i sportowych organizowanych na terenie gminy Młynary.

Tabela 13 PLAN WAŻNIEJSZYCH IMPREZ KULTURALNYCH I SPORTOWYCH W MIEŚCIE I GMINIE MŁYNARY

PLAN WAŻNIEJSZYCH IMPREZ KULTURALNYCH I SPORTOWYCH	
STYCZEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Koncert Orkiestry Dętej, • Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, • Zabawa karnawałowa dla dzieci.
LUTY	<ul style="list-style-type: none"> • Koncert Walentynkowy
MARZEC	<ul style="list-style-type: none"> • Dzień Kobiet
KWIECIEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Artystyczna Wiosna Młodości, • Dzień Ziemi.
MAJ	<ul style="list-style-type: none"> • Zabawa Majówkowa, • Obchody Święta 3 Maja, • Przegląd Tańca Nowoczesnego, • Dzień Patrona Gimnazjum, • Koncert Papieski, • Przegląd Piosenki Patriotycznej, • "Parafiada".
CZERWIEC	<ul style="list-style-type: none"> • Festyn z okazji Dnia Dziecka, • Dzień Patrona Szkoły Podstawowej, • Rekreacyjny bieg do "Grubej Kaśki", • Boisko szkolne ZS – piknik rodzinny, • Dzień Szkoły bez Przemocy, • "Biesiada Świętojańska", • Przegląd Kultury Mniejszości Narodowych.
LIPIEC	<ul style="list-style-type: none"> • "Młynary Blues Festiwal"
SIERPIEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólnopolski Plener Plastyczny "Blżej Natury"
WRZESIEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Dożynki gminne
PAŹDZIERNIK	<ul style="list-style-type: none"> • Dożynki sołeckie
LISTOPAD	<ul style="list-style-type: none"> • Festiwal Wokalno-Teatralny "Jesienne spotkania "
GRUDZIEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Koncert kolęd, • Przywitanie Nowego Roku.

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Młynary

2.2.4. MIESZKALNICTWO

Zasoby mieszkaniowe, czyli ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się obiektów zbiorowego zamieszkania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej), pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

Na terenie Gminy znajduje się 1.395 mieszkań, które składają się na około 855 budynków mieszkalnych (231 w mieście i 624 na terenach wiejskich). Przeciętna powierzchnia użytkowa

mieszkania w 2014 roku wynosiła 76,7 m². W 2015 roku oddano do użytku 6 nowych budynków mieszkalnych.

Tabela 14 STRUKTURA MIESZKAŃ W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2012-2014

	2012	2013	2014	2014	
				MIASTO	TERENY WIEJSKIE
Liczba mieszkań	1.376	1.387	1.395	596	799
Liczba izb	5.363	5.422	5.457	2.219	3.238
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	105.171	106.396	107.019	41.332	65.687
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	76,4	76,7	76,7	69,3	82,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	22,9	23,4	23,6	22,7	24,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Dodatki mieszkaniowe, czyli forma pomocy świadczona przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wypłacane są gospodarstwom domowym, które ze względu na trudną sytuację ekonomiczną, nie są w stanie pokrywać kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania.

Tabela 15 DODATKI MIESZKANIOWE PRYZNANE PRZEZ GMINĘ MŁYNARY W LATACH 2012-2014

ROK	LICZBA PRYZNANYCH DODATKÓW MIESZKANIOWYCH	WARTOŚĆ PRYZNANYCH DODATKÓW MIESZKANIOWYCH [zł]
2014	433	59.466
2013	402	58.264
2012	439	59.433

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Sytuacja mieszkaniowa gminy Młynary na tle gmin sąsiadujących ukazuje poniższa tabela.

Tabela 16 MIESZKALNICTWO W GMINIE MŁYNARY I GMINACH SĄSIADUJĄCYCH W 2014 ROKU

	LICZBA MIESZKAŃ	LICZBA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH	PRZ. POW. UŻYTKOWA MIESZKANIA NA 1 OSOBĘ	MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKU (2015)
Gmina Młynary	1.395	855	23,6	6
• Miasto	596	231	22,7	4
• Tereny wiejskie	799	624	24,2	2
Gmina Milejewo	911	651	24,7	16
Gmina Tolkmicko	1.996	1.165	21,9	15
• Miasto	840	460	21,4	5
• Tereny wiejskie	1.156	705	22,2	10
Gmina Pastłęk	6.634	2.669	23,1	54
• Miasto	4.496	1.318	23,9	41
• Tereny wiejskie	2.138	1.351	21,8	13
Gmina Frombork	1.239	472	23,3	2
• Miasto	830	280	24,3	2
• Tereny wiejskie	409	192	21,5	0

Gmina Płoskinia	816	531	23,5	1
Gmina Wilczęta	950	588	22,9	1

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Z powyższych danych można wywnioskować, że przeciętny metraż mieszkania przypadający na jedną osobę najmniej korzystnie wygląda w gminie Tolkmicko, a najlepiej w gminie Milejewo. W gminie Pasęk oddano najwięcej mieszkań do użytku.

2.3. SFERA GOSPODARCZA

2.3.1. ROLNICTWO

Gmina Młynary jest gminą typowo rolniczą. Całkowita powierzchnia gminy wynosi 158,4 km². Według stanu na rok 2014 (GUS) lasy i grunty leśne zajmują 38% powierzchni czyli 6.396 ha. Całkowita powierzchnia użytków rolnych wynosi 8.455 ha co stanowi 53,4% powierzchni gminy. Największy udział w powierzchni użytków rolnych stanowią grunty orne (57,4%), pastwiska trwałe (31,7%) i łąki (7,1%).

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku na obszarze gminy znajduje się 539 gospodarstw rolnych, z których 505 prowadzi działalność rolniczą. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 15,75 ha. Gospodarstwa o areale do 10 ha stanowią prawie 63% ogólnej ilości gospodarstw. Świadczy to o dużym rozdrobnieniu gospodarstw rolnych.

Tabela 17 POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE MŁYNARY

DZIAŁKI		GOSPODARSTWA ROLNE			
OGÓŁEM	DO 1 ha WŁĄCZNIE	1-5 ha	5-10 ha	10-50 ha	POWYŻEJ 50 ha
8.152,98 ha	207,60 ha	732,21 ha	1.032,33 ha	4.425,13 ha	1.755,71 ha

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Rolnictwo jest głównym źródłem utrzymania większości mieszkańców terenów wiejskich. Należy zauważyć, że walory przyrodnicze obszarów wiejskich tworzą doskonałe warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego w związku z coraz większym zainteresowaniem i zapotrzebowaniem na żywność ekologiczną. Rolnictwo ekologiczne jest ważnym czynnikiem zwiększającym zatrudnienie na wsi, dostarcza nowych miejsc pracy oraz daje rolnikom dodatkowe źródło dochodu.

Tabela 18 LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE MŁYNARY

DZIAŁKI		GOSPODARSTWA ROLNE			
OGÓŁEM	DO 1 ha WŁĄCZNIE	1-5 ha	5-10 ha	10-50 ha	POWYŻEJ 50 ha
1.361	648	326	137	229	21

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Strukturę najważniejszych upraw przedstawia tabela 19. Gleby gminy, które charakteryzują się przeciętną kulturą rolną, mogą być wykorzystywane zarówno do produkcji roślinnej, jak i hodowli. W produkcji roślinnej dominuje przede wszystkim uprawa zbóż.

Tabela 19 STRUKTURA PRODUKCJI ROLNEJ

RODZAJ UPRAW	POWIERZCHNIA UPRAW [ha]
Ogółem	2.181,41
Zboża ogółem	1.813,30
Kukurydza na ziarno	38,30
Ziemniaki	22,85
Uprawy przemysłowe	48,11

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Część uzyskiwanych plonów jest wykorzystywana jako pasze. Także produkcja zwierzęca ma bezpośredni wpływ na rodzaj upraw (oprócz jakości gleb). Dominującym kierunkiem produkcji zwierzęcej na terenie gminy jest hodowla bydła i trzody chlewnej.

Tabela 20 POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE	LICZBA [szt.]
Bydło ogółem	4.831
Trzoda chlewna ogółem	1.707
Konie	240
Drób ogółem	5.882

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Ogólna ilość stosowanych nawozów mineralnych w gminie Młynary jest niższa niż średnia dla Polski, województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu elbląskiego. Jeżeli chodzi o nawozy wapniowe w gminie zużywa się ich średnio mniej niż powiecie ale znacznie więcej niż średnio w województwie i kraju.

Tabela 21 ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH I WAPNIOWYCH W ROKU 2010

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	ZUŻYCIE NAWOZÓW NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH [kg/ha]	
	MINERALNE	WAPNIOWE
POLSKA	114,6	38,2
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE	102,2	39,7
POWIAT ELBLĄSKI	108,0	66,1
GMINA MŁYNARY	50,2	48,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Największy udział powierzchni gospodarstw rolnych w stosunku do powierzchni porównywanych gmin ma miejsce w gminach: Pasłęk, Młynary i Wilczęta, wynosi odpowiednio 67,88%, 53,62% i 50,36%. W gminie Młynary, gdzie prawie 40% obszaru stanowią lasy, udział gospodarstw rolnych w pozostałej powierzchni gminy jest wysoki.

Tabela 22 GOSPODARSTWA ROLNE W GMINIE MŁYNARY I GMINACH SĄSIEDNICH

	GMINA MŁYNARY	GMINA MILEJEWO	GMINA TOLKMICKO	GMINA PASŁĘK	GMINA FROMBORK	GMINA PŁOSKINIA	GMINA WILCZĘTA
Powierzchnia gminy [ha]	15.841	9.581	20.801	26.391	12.410	16.993	14.785
Powierzchnia gospodarstw rolnych [ha]	8.493,64	4.408,92	4.340,63	17.914,99	3.689,79	7.497,09	7.445,04
Stosunek powierzchni gospodarstw rolnych do powierzchni gminy	53,62%	46,02%	20,87%	67,88%	29,73%	44,12%	50,36%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

2.3.2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

W gminie Młynary liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych, na przestrzeni ostatnich lat, systematycznie wzrasta i w 2015 roku wynosiła 284. Działają one głównie w takich sekcjach, jak: handel i usługi w zakresie napraw (74), przetwórstwo przemysłowe (35), budownictwo (23), pozostała działalność usługowa (22).

Tabela 23 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE W LATACH 2011-2015

ROK	LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH			LICZBA PODMIOTÓW W SEKTORZE PUBLICZNYM			LICZBA PODMIOTÓW W SEKTORZE PRYWATNYM		
	MIASTO	TERENY WIEJSKIE	OGÓŁEM	MIASTO	TERENY WIEJSKIE	OGÓŁEM	MIASTO	TERENY WIEJSKIE	OGÓŁEM
2015	159	125	284	10	1	11	149	124	273
2014	152	121	273	11	1	12	141	120	261
2013	144	121	265	10	1	11	134	120	254
2012	142	119	261	10	1	11	132	118	250
2011	147	114	261	10	1	11	137	113	250

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Szczegółowe dane przedstawia tabela 24.

Tabela 24 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE MŁYNARY W POSZCZEGÓLNYCH SEKCJACH POLSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI (PKD) W 2015 ROKU

SEKCJA	2015					
	SEKTOR PUBLICZNY			SEKTOR PRYWATNY		
	MIASTO	TERENY WIEJSKIE	OGÓŁEM	MIASTO	TERENY WIEJSKIE	OGÓŁEM

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (A)	1	0	1	4	11	15
Górnictwo i wydobywanie(B)	0	0	0	0	2	2
Przetwórstwo przemysłowe (C)	0	0	0	16	19	35
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (D)	0	0	0	1	0	1
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (E)	1	0	1	1	0	1
Budownictwo (F)	0	0	0	14	9	23
Handel hurtowy i detaliczny: naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)	0	0	0	49	25	74
Transport i gospodarka magazynowa (H)	0	0	0	5	7	12
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (I)	0	0	0	6	7	13
Informacja i komunikacja (J)	0	0	0	1	1	2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (K)	0	0	0	3	1	4
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (L)	0	0	0	6	1	7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (M)	0	0	0	10	3	13
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (N)	0	0	0	5	5	10
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (O)	2	0	2	1	8	9
Edukacja (P)	4	1	5	1	1	2
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (Q)	1	0	1	14	6	20
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (R)	1	0	1	4	4	8
Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (S,T)	0	0	0	8	14	22

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Do najważniejszych podmiotów gospodarczych w Gminie należą:

- Bank Spółdzielczy Malbork O/Młynary,

- ENERGO Sp. z o.o. oddział Młynary,
- Młynarska Spółdzielnia Mieszkaniowa,
- Nadleśnictwo Młynary,
- Piekarnia GS „SCh” Młynary,
- Zakład Mleczarski "SPOMLEK",
- Zakład Produkcji Tektury i Opakowań Arkadiusz Cebula w Młynarach,
- Zakład Tartaczny Drewmet Kraskowo,
- Zakład Tartaczny Sąpy.

Najwięcej podmiotów gospodarczych wśród gmin sąsiadujących z gminą Młynary znajduje się w gminie Pasłęk (1.388), a najmniej w gminie Wilczęta (128).

Tabela 25 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE MŁYNARY I GMINACH SĄSIEDNICH (2015 ROK)

	LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ	W SEKTORZE PUBLICZNYM	W SEKTORZE PRYWATNYM
Gmina Młynary	284	11	273
• <i>Miasto</i>	159	10	149
• <i>Tereny wiejskie</i>	125	1	124
Gmina Milejewo	237	9	228
Gmina Tolkmicko	583	41	542
• <i>Miasto</i>	290	32	258
• <i>Tereny wiejskie</i>	293	9	284
Gmina Pasłęk	1.388	46	1.342
• <i>Miasto</i>	1.071	42	1.029
• <i>Tereny wiejskie</i>	317	4	313
Gmina Frombork	284	16	268
• <i>Miasto</i>	237	16	221
• <i>Tereny wiejskie</i>	47	0	47
Gmina Płoskinia	145	13	132
Gmina Wilczęta	128	8	120

Źródło: Bank Danych Lokalnych

2.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.4.1. KOMUNIKACJA

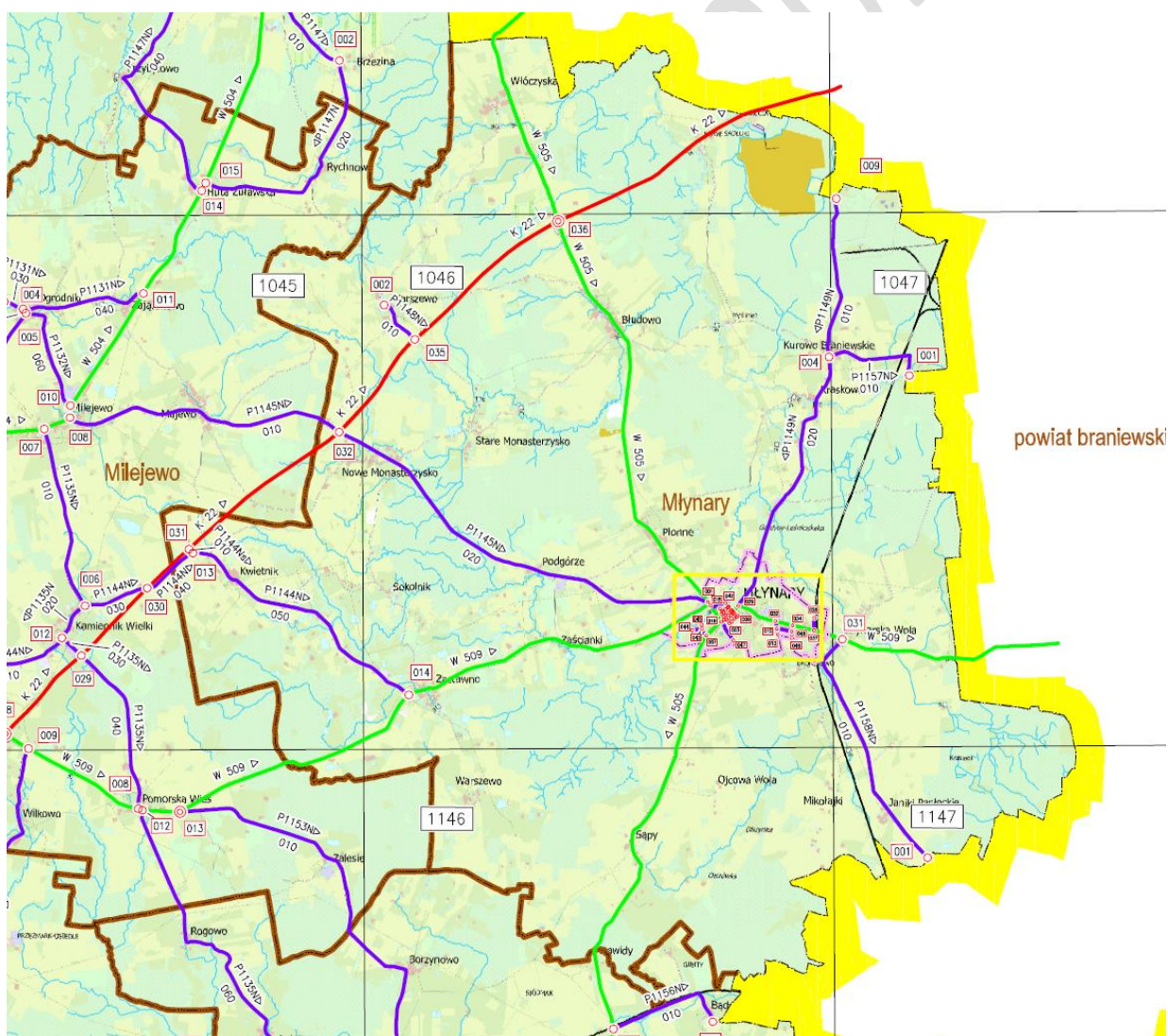
Układ komunikacyjny gminy Młynary tworzą:

- Droga krajowa:
 - Nr 22 relacji Kostrzyn – Elbląg – Chruściel – Grzechotki o długości około 12 km
- Drogi wojewódzkie o łącznej długości około 31 km:

- Nr 505 Pasłek – Młynary – Frombork o długości około 18 km,
- Nr 509 Elbląg – Młynary – Drwęczno o długości około 13 km,
- Drogi powiatowe o łącznej długości około 28 km:
 - Nr 1144N Dr. wojewódzka nr 509 – Kamiennik Wielki – Kwietnik – Zastawno o długości około 5 km,
 - Nr 1145N Milejewo – Nowe Monasterzysko – Młynary o długości około 8 km,
 - Nr 1148N Karszewo – droga nr 22 o długości około 1 km,
 - Nr 1149N Kurowo Braniewskie – Młynary o długości około 8 km,
 - Nr 1157N Kurowo Braniewskie – Stare Siedlisko – Dębiny o długości około 1,6 km,
 - Nr 1158 Młynarska Wola – Słobity – Burdajny o długości około 4,5 km,
- Drogi gminne o łącznej długości 76,583 km:
 - 107001N – długość odcinka 0,876 km,
 - 107002N – długość odcinka 1,335 km,
 - 107003N – długość odcinka 6,872 km,
 - 107004N – długość odcinka 8,618 km,
 - 107005N – długość odcinka 3,689 km,
 - 107006N – długość odcinka 8,634 km,
 - 107007N – długość odcinka 1,196 km,
 - 107008N – długość odcinka 1,115 km,
 - 107009N – długość odcinka 1,410km,
 - 107010N – długość odcinka 2,935 km,
 - 107011N – długość odcinka 2,118km,
 - 107012N – długość odcinka 1,071 km,
 - 107013N – długość odcinka 2,958 km,
 - 107014N – długość odcinka 3,776 km,
 - 107015N – długość odcinka 3,389 km,
 - 107016N – długość odcinka 5,450 km,
 - 107017N – długość odcinka 0,620 km,
 - 107018N – długość odcinka 3,433 km,
 - 107019N – długość odcinka 3,839 km,
 - 107020N – długość odcinka 2,854 km,
 - 107021N – długość odcinka 3,554 km,

- 107022N – długość odcinka 4,453 km,
- 107023N – długość odcinka 1,168 km,
- 107501N – długość odcinka 0,466 km,
- 107502N – długość odcinka 0,652 km,
- 107503N – długość odcinka 0,102 km,

Ponadto w mieście Młynary znajduje się 20 ulic o statusie drogi powiatowej. Są to: ulica Chodkiewicza (2142N), Chopina (2143N), Konarskiego (2144N), Kolejowa (2145N), Kościelna (2146N), Kościuszki (2147N), Langiewicza (2148N), Mierosławskiego (2149N), Mickiewicza (2150N), Nad Baudą (2151N), Niepodległości (2152N), Nowe Osiedle (2153N), Osińskiego (2154N), Paderewskiego (2155N), Polna (2156N), Staszica (2157N), Słowackiego (2158N), Traugutta (2159N), Żeromskiego (2160N), Żółkiewskiego (2161N)⁸.

Rysunek 9 Sieć dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych w gminie Młynary (źródło: http://zdp.bip.powiat.elblag.pl/92/Drogi_powiatowe/)

⁸ Źródło: <http://zdp.bip.powiat.elblag.pl>

Przez teren gminy Młynary przebiega pierwszorzędna linia kolejowa nr 204, częściowo zelektryfikowana relacji Malbork-Mamonowo w Obwodzie Kaliningradzkim, przez Elbląg, Młynary, Braniewo. Linia zaliczana jest do sieci TEN-T (transeuropejskiej sieci transportowej).

2.4.2. INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA

2.4.2.1 SIĘĆ WODOCIĄGOWA

Długość czynnej sieci wodociągowej w Gminie w 2014 roku wynosiła ponad 126 km bez przyłączy. Liczba przyłączy wynosiła 764 sztuki. Pobór wody przez gospodarstwa domowe w 2014 roku kształtował się na poziomie 208 dam³. **Woda dostarczana mieszkańcom do spożycia spełnia wszelkie wymogi sanitarne i ogólnie oceniana jest jako dobra.** Ponad 96% stałych mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej.

Tabela 26 CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ W GMINIE MŁYNARY

	2012	2013	2014	2014	
				MIASTO	TERENY WIEJSKIE
Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	113,4	126,1	126,1	9,1	117,0
Ilość przyłączy prowadząca do budynków mieszkalnych [szt.]	717	754	764	204	560
Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	160,5	201,5	208,3	80,3	128,0
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	3.673	3.684	4.385	1.815	2.570
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1mieszkańca [m ³]	35,0	44,1	45,9	44,2	47,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na terenie gminy Młynary usługi zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzenia ścieków świadczą Wodociągi Młynarskie sp. z o. o., której jedynym udziałowcem jest gmina Młynary. Źródłem zaopatrzenia są wody podziemne. Sieć wodociągowa, zaopatrująca lokalną ludność w wodę, zasilana jest z dwóch ujęć wody: w Młynarach i Karszewie, na terenie których zlokalizowane są po dwie studnie głębinowe.

Średnie roczne zużycie wody na jednego mieszkańca w 2014 roku wynosi 45,9 m³ i jest to dużo więcej niż średnio w Polsce (31,1 m³), województwie (30,8 m³) i powiecie (28,8 m³). Na przestrzeni ostatnich lat wartość ta wykazuje tendencję rosnącą

2.4.2.2 SIEĆ KANALIZACYJNA

Gospodarka ściekowa rozwiązana jest jedynie na terenie Miasta Młynary (obszar wiejski gminy Młynary pozbawiony jest sieci kanalizacyjnej). Odsetek skanalizowania Miasta wynosi 93%, a całkowita długość sieci to ok. 7,3 km.

Tabela 27 SIEĆ KANALIZACYJNA W GMINIE MŁYNARY

	2012	2013	2014	2014	
				MIASTO	TERENY WIEJSKIE
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	6,8	6,8	7,3	7,3	0,0
Ilość przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych [szt.]	177	177	182	182	0
Ścieki odprowadzone [dam ³]	152,0	186,0	195,0	195,0	0,0
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	1.685	1.669	1.660	1.660	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Ścieki trafiają do oczyszczalni mechaniczno-biologicznej w Młynarach. Istniejąca oczyszczalnia ścieków typu „Obra” składa się z następujących części:

- mechanicznej – zbudowana stacja mechanicznego podczyszczania,
- biologicznej – 3 reaktory SBR z rusztami napowietrzającymi.

Dodatkowo występuje część przeznaczona do odwodnienia osadów w postaci poletek osadowych. Technologia oczyszczania ścieków w oczyszczalni w Młynarach oparta jest na metodzie niskoobciążonego osadu czynnego wg systemu sekwencyjnych bioreaktorów SBR. Parametry charakteryzujące oczyszczalnię: średnia przepustowość 360 m³/dobę, max. przepustowość 500 m³/dobę, ilość ścieków w okresie letnim nie przekracza 500 m³/dobę, ilość oczyszczonych ścieków komunalnych w ciągu roku 57,2 tys. m³/rok. Poza terenem miejskim gospodarka ściekowa nie jest w pełni rozwiązana. Ścieki dowożone do oczyszczalni w Młynarach odbierane są od ok. 200 osób. Ponadto na terenie Gminy zidentyfikowano 37 przydomowych oczyszczalni ścieków. Pozostałe budynki oraz gospodarstwa domowe odprowadzają ścieki do zbiorników bezodpływowych (tzw. szamb).

Tabela 28 LICZBA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH I OCZYSZCZALNI PRZYDOMOWYCH W GMINIE MŁYNARY

ROK	ZBIORNIKI BEZODPŁYWOWE			OCZYSZCZALNIE PRZYDOMOWE		
	OGÓŁEM	MIASTO	TERENY WIEJSKIE	OGÓŁEM	MIASTO	TERENY WIEJSKIE
2014	146	1	145	37	0	37
2013	304	26	278	35	0	35
2012	304	26	278	30	0	30
2011	304	26	278	19	0	19
2010	304	26	278	12	0	12

Źródło: Bank Danych Lokalnych

2.4.3. GOSPODARKA ODPADAMI

W związku z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, na terenie całej Polski, od dnia 1 lipca 2013 r., obowiązują nowe zasady odbioru odpadów. Zgodnie z przepisami znowelizowanej ustawy gmina została zobowiązana do objęcia nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości zamieszkałych i opcjonalnie nieruchomości niezamieszkałych. Wybór przedsiębiorcy odbierającego odpady komunalne dokonywany jest w drodze przetargu.

W myśl ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, obowiązany jest do przekazywania zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów zielonych bezpośrednio do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Dla terenu gminy Młynary obowiązuje „Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2016”, przyjęty Uchwałą Nr XVIII/333/12 z dnia 19 czerwca 2012 roku przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W myśl ww. dokumentu podstawą tworzenia i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w kraju jest jego regionalizacja. Według tej zasady w województwie warmińsko-mazurskim wyodrębnionych zostało 5 regionów gospodarki odpadami komunalnymi (...), na terenie których wskazano regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych oraz instalacje służące do zastępczej obsługi regionów.

Gmina Młynary położona jest w Regionie Północnym, obejmującym łącznie 16 gmin. W regionie tym system gospodarki odpadami komunalnymi opierać się będzie na działalności Zakładu Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. z siedzibą w Elblągu oraz Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Braniewie. W skład Regionu wchodzi gminy z powiatu elbląskiego i braniewskiego oraz gmina Miasto Elbląg. Podstawą systemu gospodarki odpadami na terenie Regionu Północnego jest potencjał techniczno-organizacyjny miast: Elbląg, Braniewo i Pasłęk, zgodnie z zawartym porozumieniem międzygminnym. W związku z powyższym odpady komunalne zebrane z terenu Miasta i Gminy Młynary są dostarczane do Zakładu Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Elblągu.

W 2015 roku usługę odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Młynary świadczył Zakład Oczyszczania Miasta Usługi Komunalne Bernadyta Bednarczyk, ul. Osińskiego 2B, 14-420 Młynary. Odbiór odpadów zmieszanych odbywał się raz w tygodniu, natomiast odbiór

odpadów segregowanych raz na dwa tygodnie. Odpady segregowane były odbierane z podziałem na następujące frakcje: plastik, szkło, papier – w systemie workowym. Worki mieszkańcom dostarczał przedsiębiorca wyłoniony w drodze przetargu. Ponadto odbyły się objazdowe zbiórki odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

W miejscowości Młynary, jak również w większości miejscowości wiejskich znajdują się punkty dobrowolnej zbiórki selektywnej w postaci pojemników do segregacji odpadów o pojemności 1.100 l, do których mieszkańcy mogą oddawać bez ograniczeń: plastik, szkło oraz papier.

W 2015 roku z terenu Miasta i Gminy Młynary zebrano następujące ilości odpadów:⁹

- Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne – 824 Mg,
- Szkło – 16,9 Mg,
- Tworzywa sztuczne – 14,1 Mg,
- Papier i tektura – 4,5 Mg,
- Odpady wielkogabarytowe – 13,1 Mg,
- Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny – 2,8 Mg,
- Inne odpady nieulegające biodegradacji – 27,2 Mg,
- Zmieszane odpady z budowy, remontu i demontażu – 4,1 Mg.

2.4.4. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA I GAZOWA

2.4.4.1 SIĘĆ ELEKTROENERGETYCZNA

Teren gminy Młynary zaopatrywany jest w energię elektryczną ze stacji 110/15 kV/kV GPZ Elbląg i GPZ Paśłek. Linie średniego napięcia na terenie gminy Młynary zasilają łącznie 84 stacje transformatorowe 15 kV/0,4 kV, z których zasilana jest cała sieć elektroenergetyczna niskiego napięcia. Stan techniczny linii elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia na terenie Miasta i Gminy Młynary jest dobry. Standardy jakościowe energii elektrycznej są dotrzymywane z zachowaniem odchyleń dopuszczonych przepisami. Łącznie na terenie gminy Młynary przebiegają:

- napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV o łącznej długości 97,8 km,
- kablowe linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV o łącznej długości 6,4 km,

⁹ Źródło: Analiza Stanu Gospodarki Odpadami Komunalnymi na terenie Miasta i Gminy Młynary za 2015 rok

- napowietrzne linie elektroenergetyczne niskiego napięcia 0,4 kV o łącznej długości 136,0 km,
- kablowe linie elektroenergetyczne niskiego napięcia 0,4 kV o łącznej długości 9,4 km¹⁰.

Tabela 29 ZUŻYCIIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W MŁYNARACH

	2010	2011	2012	2013	2014
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu [szt.]	608	626	599	603	603
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu [MWh]	1.111	1.230	1.157	1.137	1.097
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca [kWh]	590,8	658,1	622,2	620,4	604,0
Zużycie energii na 1 odbiorcę (gosp. dom.) [kWh]	1.826,7	1.964,9	1.931,1	1.885,9	1.820,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Dostawcą energii elektrycznej dla gminy Młynary jest firma Energa Operator S.A. Infrastruktura przesyłowa i dystrybucyjna pozwala na dotrzymanie norm niezawodności zasilania, jakości dostarczanej energii elektrycznej oraz ciągłości zasilania.

2.4.4.2 SIĘĆ GAZOWA

Na terenie gminy Młynary nie ma systemu dystrybucji gazu przewodowego. Gospodarstwa, wykorzystują butle z gazem propan-butan.

2.4.5. INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA

Gmina Młynary należy do gmin o dobrze rozwiniętej sieci telefonicznej. W dziedzinie telefonii komórkowej dostępne są usługi głównych operatorów rynku (Orange, Play, Plus, T-Mobile).

Sprawnie funkcjonujące połączenia telefoniczne i ich powszechna dostępność są znaczącymi czynnikami rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego. Są czynnikiem stymulującym gminną ofertę inwestycyjną, jak również podnoszą poziom standardu życia mieszkańców.

2.4.6. CIEPŁOWNICTWO

Na terenie gminy Młynary nie istnieje centralny system ciepłowniczy. Zasilanie odbiorców w ciepło opiera się przede wszystkim na ogrzewaniu rozproszonym, indywidualnym, głównie są to kotły na paliwo stałe (węgiel, drewno). Budownictwo wielorodzinne w Młynarach

¹⁰ Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Młynary

wykorzystuje lokalne kotłownie osiedlowe wykorzystujące węgiel kamienny, miał węglowy oraz olej opałowy.

2.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

2.5.1. EDUKACJA

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za utrzymanie i rozwój bazy materialnej szkół i placówek oświatowych. Odpowiedzialność ta dotyczy wymiaru ekonomicznego oraz rozciąga się również na sferę zobowiązań wobec społeczności Gminy w zakresie tworzenia systemu edukacyjnego, który młodzieży stworzy szanse osobistego rozwoju, a środowisku zapewni cywilizacyjny awans. Gmina Młynary dąży do tworzenia takich warunków funkcjonowania szkół i placówek oświatowo-wychowawczych, które zapewniają powszechność, celowość oraz wysoką jakość systemu edukacyjnego. Aktualnie funkcjonująca sieć szkół i przedszkoli zapewnia podstawowe warunki do realizacji zadań oświatowych w Gminie. Obiekty oświatowe, ich wyposażenie, a także odpowiednie kwalifikacje nauczycieli są przedmiotem dokładnej analizy władz Miasta i Gminy. Wyraźnie widać także podejmowane działania wychowawcze, ukierunkowane na kształtowanie pożądanych społecznie postaw i właściwy rozwój osobowości młodego pokolenia. Strategia rozwoju systemu edukacji oparta została na próbie budowania ładu w środowisku lokalnym poprzez dialog rodziców, nauczycieli i władz Miasta i Gminy, podejmowanie prawidłowych decyzji dotyczących bazy materialnej, służącej kształceniu, opiece i wychowaniu oraz racjonalnego wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na ten cel.

Samorządowe placówki oświatowe znajdujące się na terenie Miasta i Gminy:

- Przedszkole w Młynarach
- Zespół Szkół w Młynarach:
 - Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Młynarach,
 - Gimnazjum im. Jana Pawła II w Młynarach,
- Szkoła Podstawowa w Błudowie.

Tabela 30 LICZBA UCZNIÓW W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2008-2015

	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015
SZKOŁA PODSTAWOWA	346	352	355	341	333	334	326	313
GIMNAZJUM	223	212	192	182	182	170	154	152
SUMA	569	564	547	523	515	504	480	465

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Prognozy demograficzne wskazują na ogólną tendencję zmniejszania się liczby uczniów w gimnazjach i szkołach podstawowych. Trend ten ma charakter stały, zgodny z ogólnymi trendami demograficznymi w Polsce.

Tabela 31 LICZBA MIEJSC I DZIECI W PRZEDSZKOLACH W GMINIE MŁYNARY

	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015
DZIECI	47	47	48	49	48	49	49	49
MIEJSCA	47	47	48	49	48	49	49	49

Źródło: Bank Danych Lokalnych

2.5.2. KULTURA I SPORT

Na terenie gminy swoją działalność prowadzi Ośrodek Kultury w Młynarach. Działa on zgodnie ze Statutem, stara się zaspokoić potrzeby i aspiracje kulturalne społeczeństwa poprzez tworzenie i upowszechnianie różnych dziedzin kultury oraz sztuki profesjonalnej i amatorskiej, a także poprzez edukację artystyczną. Działalność Ośrodka nie ogranicza się wyłącznie do terenu miejscowości, ale skierowana jest również do mieszkańców całej gminy, czy powiatu, którzy chętnie korzystają z jego oferty. Co roku Ośrodek organizuje kilkadziesiąt imprez kulturalnych. Do podstawowych zadań Ośrodka Kultury należy:

- Rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspakajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- Edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- Tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz
- Zainteresowania wiedzą i sztuką,
- Tworzenie warunków do rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- Gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury.

Cele te realizowane są poprzez:

- Organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i społecznej dzieci, młodzieży i dorosłych,
- Wspieranie, popularyzacje twórczości artystycznej we wszystkich dziedzinach sztuki,
- Wspieranie i organizowanie amatorskiej twórczości artystycznej, rekreacji i wypoczynku,
- Organizacja imprez kulturalnych, artystycznych, rekreacyjnych i turystycznych o zasięgu lokalnym,
- Promowanie szeroko rozumianej kultury zdrowotnej,

- Promowanie, wspieranie i realizacja projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną.

Ośrodek Kultury organizuje między innymi:

- Spektakle, koncerty, wystawy, odczyty, spotkania i inne imprezy o charakterze artystycznym, edukacyjnym i rekreacyjnym,
- Sekcje, zespoły zainteresowań i pracownie specjalistyczne, ogniska artystyczne,
- Kursy, warsztaty i seminaria.

W strukturze organizacyjnej Ośrodka Kultury funkcjonują:

- Dom Kultury – stanowi siedzibę Ośrodka i prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury.
- Biblioteka Publiczna służąca zaspokajaniu zbiorowych potrzeb lokalnej społeczności w zakresie czytelnictwa, upowszechniania wiedzy i rozwoju kultury. Do szczegółowego zakresu działania Biblioteki Publicznej należy:
 - gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych,
 - prowadzenie działalności informacyjno-bibliotecznej, popularyzację książki, czytelnictwa i wiedzy, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu,
 - udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczania poza lokal biblioteki,
 - prowadzenie działalności informacyjno- bibliotecznej.
- Kino „Zenit” – służące do popularyzacji sztuki filmowej, organizowania projekcji filmowych, spektakli, przedstawień i koncertów.
- Obiekt kulturalno-sportowy, stadion w Młynarach,
- Świetlice wiejskie:
 - w Nowym Monasterzysku 10,
 - w Stare Monasterzysku,
 pełnią rolę miejsc spotkań mieszkańców i bazy do prowadzenia działalności lokalnych Stowarzyszeń,
- Amfiteatr w Młynarach przy ul. 1 Maja.

Tabela 32 BIBLIOTEKA W GMINIE MŁYNARY

	2010	2011	2012	2013	2014
Biblioteki i filie	1	1	1	1	1

Pracownicy	1	2	1	1	2
Księgozbiór	14.564	14.779	14.553	10.819	7.007
Czytelnicy w ciągu roku	420	406	429	403	311
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	16.853	17.204	17.303	16.204	7.898

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W ramach działalności Ośrodka prowadzone są również zajęcia stałe, do których należą:

- zajęcia plastyczne,
- zajęcia taneczne,
- nauka gry na instrumentach klawiszowych,
- nauka języka angielskiego.

Rysunek 10 Ośrodek Kultury w Młynarach (źródło: <http://www.kultura-mlynary.pl>)

Ponadto na terenie gminy działa wiele organizacji i stowarzyszeń społecznych m. in.:

- Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo Północnej Warmii i Wysoczyzny Elbląskiej,
- Towarzystwo Przyjaciół Zastawna,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Młynar,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Gminy Młynary,
- Stowarzyszenie Mieszkańców i Przyjaciół Wsi Nowe Monasterzysko,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Sołectwa Rucianka,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Kurowo Braniewskie i Kraskowo,
- Fundacja "Teraz my",
- Zespół Ludowy „Karszewianki” ,

- Stowarzyszenie Przyjaciół Karszewa "Pióropusznikowy Gaj",
- Koło Łowieckie „Orlik”,
- Stowarzyszenie Klub Sportowy "Syrena" Młynary, w tym grupy piłkarskie:
 - trampkarze,
 - żaki,
 - młodzicy,
 - juniorzy,
 - seniorzy,
- UKS „Syrenka” przy Szkole Podstawowej w Młynarach,
- UKS „Dona” przy Publicznym Gimnazjum w Młynarach,
- Polski Związek Wędkarski Koło Młynary,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło Młynary,
- Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych Koło w Młynarach,
- Związek Nauczycielstwa Polskiego Koło w Młynarach,
- Grupa Wsparcia AA.

Sport stanowi jeden z kluczowych elementów życia społecznego. Promuje odpowiednie zachowania, kształtuje charakter i tożsamość, poprawia ogólną kondycję ciała oraz uczy szacunku dla innych, przestrzegania określonych zasad, pielęgnuje poczucie solidarności i umiejętność współpracy. Wartości edukacyjne sportu przejawiają się w niewymuszony, naturalny sposób, przybierając postać zabawy. Regularne uprawianie sportu jest sposobem zapobiegania anomalii społecznym takim jak przemoc, przestępczość i narkomania. Poprzez wyraźne oddziaływanie sportu na stosunki międzyludzkie uznaje się, że jego wpływ na życie człowieka wykracza daleko ponad zajęcia czysto sportowe. Wszelkie obiekty sportowe służą jako miejsca spotkań, które integrują ludzi przez co zarazem wzmacniają więzi społeczne. Wychowanie fizyczne oraz promowanie sportu powinno podlegać nieustannemu rozwojowi na wszystkich etapach edukacji, w formach atrakcyjnych dla wszystkich grup wiekowych lokalnego społeczeństwa.

W Młynarach działa klub piłkarski „Syrena”, który aktualnie występuje w klasie okręgowej, grupy warmińsko-mazurskiej II.

2.5.3. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

2.5.3.1 OCHRONA ZDROWIA

W Młynarach znajduje się tylko jedna poradnia lekarza rodzinnego, w tym poradnia Ginekologiczno-Położnicza. Mieszkańcom gminy Młynary opiekę zdrowotną zapewnia również Szpital Powiatowy zlokalizowany w Pastęku. Do dyspozycji chorych jest 65 łóżek w oddziałach szpitalnych, 30 łóżek opieki długoterminowej, oddział diagnostyczny, oddział farmacji szpitalnej oraz poradnie specjalistyczne. W gminie funkcjonuje także jedna apteka.

2.5.3.2 POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna umożliwia przewyższanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

W ramach instytucji samorządowych zajmujących się problematyką społeczną działa Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Młynarach. Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, m.in. koordynuje rozwiązanie problemów społecznych na terenie. Oferta MGOPS skierowana jest do mieszkańców, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej. W wykonywaniu zadań Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, sądami, prokuraturą, kuratorami sądowymi, społecznymi, stowarzyszeniami i fundacjami znajdującymi się na naszym terenie oraz instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną.

Tabela 33 WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ

ROK	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ	OSOBY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ
2014	328	810
2013	356	898
2012	323	839
2011	325	902
2010	317	891

Źródło: Bank danych lokalnych

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Urząd Miasta i Gminy w Młynarach. W latach 2011-2015 najczęściej udzielanymi mieszkańcom Gminy formami wsparcia były pomoc finansowa i rzeczowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku.

2.5.4. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, reguluje ustawa o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne Gminy.

Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja, Straż miejska, Państwowa Straż Pożarna, które w realizacji swoich zadań wspierane są przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych.

Swoją wkład w poprawę efektywności działania ww. służb mają władze Gminy, które wspierają jednostki OSP.

- OSP w Młynarach,
- OSP w Karszewie,
- OSP w Błudowie,
- OSP w Kurowie Braniewskim,
- OSP w Kwietniku,
- OSP w Sąpach,
- OSP we Włóczyskach,
- OSP w Zastawnie.

Celem zapewnienia realizacji zadań wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej co roku w budżecie Gminy zapewnia się środki finansowe z przeznaczeniem na utrzymanie jednostek OSP i utrzymanie ich gotowości bojowej, zakupy sprzętu przeciwpożarowego, wyszkolenie i prowadzenie remontów baz lokalowych. Jednostki należące do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego dotowane są dodatkowo z budżetu państwa.

Posterunek Policji mieści się w Młynarach. Teren działania posterunku obejmuje całą gminę.

W 2015 roku na terenie powiatu elbląskiego, **wykryto 1.037 przestępstw o różnym charakterze.**

Tabela 34 STATYSTYKA PRZESTĘPSTW NA TERENIE POWIATU ELBLĄSKIEGO

	2014	2015
Przestępstwa ogółem	5.007	1.037
Przestępstwa o charakterze kryminalnym	3.612	701
Przestępstwa o charakterze gospodarczym	876	121
Przestępstwa drogowe	390	161
Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	105	36
Przestępstwa przeciwko mieniu	395	536
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw	73,0	75,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W 2014 roku na trasach powiatu elbląskiego odnotowano 95 wypadków drogowych, w których śmierć poniosło 12 osób a 136 zostało rannych.

2.6. MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNE MIASTA I GMINY

Tam, gdzie kończy się zysk, zaczyna się samorząd. To oczywista prawda. Gmina, podobnie jak cały sektor publiczny, ze swej istoty zajmuje się działaniami nie przynoszącymi bezpośrednio zysku. Głównym celem działania gminy jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców. Usługi społeczne przynoszą korzyści, ale nie przekładające się na natychmiastowe wpływy. Realizacja tych usług na odpowiednim poziomie wymaga pieniędzy. Dlatego zarządzanie finansami to jedno z najważniejszych zadań gminy, przedmiot troski zarówno władzy stanowiącej, czyli Rady Miejskiej, jak i wykonawczej – Burmistrza. Samorzady opierają zarządzanie finansami na świadomym kierowaniu środkami w obszary dające najlepszą skuteczność i realizujące najważniejsze potrzeby mieszkańców. Niniejsza strategia przygotowywana jest na okres ostatniego okresu programowania unijnego ze znacznymi środkami bezzwrotnymi dla Polski. Ze względu na wymagany udział własny beneficjentów ważna jest dbałość o zapewnienie dobrego planowania finansowego. Utrzymanie równowagi pomiędzy dochodami a wydatkami w perspektywie wieloletniej to zadanie realizowane wspólnie przez Radę Miejską i Burmistrza.

W poprzednim okresie programowania w Młynarach znacznie podniósł się poziom inwestycji. Wszystkie służą mieszkańcom podnosząc poziom usług społecznych. Te inwestycje spowodowały przejściowy wzrost zadłużenia Miasta i Gminy. Jednak zadłużenie jest systematycznie, od 2013 roku, zmniejszane. Obniżanie zadłużenia świadczy o planowym

i długoterminowym zarządzaniem finansami i jest niezbędne, aby umożliwić Gminie absorpcję środków unijnych z okresu programowania 2014-2020.

Dochody samorządu terytorialnego zależą od wielu czynników. Można je podzielić na dwie kategorie:

- wewnętrzne – to głównie polityka finansowa Rady Miejskiej i działalność jednostek podległych,
- zewnętrzne – przede wszystkim ogólna sytuacja gospodarcza kraju oraz zmiany w prawie mające wpływ na finanse samorządu.

Źródła dochodów gminy to:

1. Dochody własne

- wpływy z podatków:

- od nieruchomości,
- rolnego,
- leśnego,
- dochodowego od osób fizycznych,
- od spadków i darowizn,
- od czynności cywilno-prawnych,

- wpływy z opłat:

- skarbowej,
- targowej,
- administracyjnej,
- za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

3. Subwencja ogólna dla gmin:

- część wyrównawcza,
- część oświatowa,
- część równoważąca.

4. Dotacje na:

- finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone i własne,
- zadania realizowane przez jednostki samorządu na mocy porozumień,

- usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, skutków powodzi, klęsk żywiołowych.

Planowane w uchwale budżetowej na 2016 rok dochody budżetu Miasta i Gminy wynoszą 16.400.000 zł. Natomiast planowana łączna kwota wydatków budżetowych to: 17.721.000 PLN. Planowany deficyt spełnia wymogi ustawowe.

Bieżące dokumenty są dostępne na stronie BIP Urzędu Miasta i Gminy Młynary pod adresem:
<http://www.mlynary.bip.doc.pl/>

Projekt 16.06.2016 r.

**3. ANALIZA STRATEGICZNA
MIASTA I GMINY MŁYNARY**

Projekt z 06.2016 r.

3.1. BILANS STRATEGICZNY MIASTA I GMINY MŁYNARY

W celu sformułowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Młynary dokonano bilansu strategicznego gminy. Bilans strategiczny polega na systematycznej, wielokryterialnej analizie podmiotu. Podstawą prac były dwa dokumenty:

- I. Ustawa o samorządzie gminnym określająca zadania własne gminy.
- II. Agenda 21 określająca zasady zrównoważonego rozwoju.

W oparciu o te dwa źródła określono listę czynników sukcesu podzielonych na trzy grupy. Następnie w ramach każdej grupy określono wagi poszczególnych czynników (sumujące się do 100%) i oceniono każdy z czynników w skali 1-3 (1 – czynnik na słabym stopniu rozwoju, 2 – średnim, 3 – dobrze rozwinięty). Wartość wynikająca z iloczynu wagi i oceny dała wynik poszczególnych cech.

3.1.1. BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

W tabeli 35 przedstawiono bilans w obszarze „rozwoju społeczności lokalnej”.

Tabela 35 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	OCENA	WARTOŚĆ
I/1	ludność	10%	2	0,20
I/2	bezrobocie (miejsca pracy)	15%	1	0,15
I/3	edukacja (dostosowanie do potrzeb aktualnych i przyszłych)	10%	2	0,20
I/4	ochrona zdrowia i opieka społeczna	10%	2	0,20
I/5	budżet	10%	2	0,20
I/6	współpraca z otoczeniem	10%	2	0,20
I/7	kultura	15%	3	0,45
I/8	sport i rekreacja	10%	2	0,20
I/9	bezpieczeństwo publiczne	10%	2	0,20

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie cech analizowanych w bilansie:

I/1 ludność – w sposób zagregowany określono sytuację ludnościową,

I/2 bezrobocie (miejsca pracy) – poziom bezrobocia w gminie jest dosyć wysoki,

I/3 edukacja – oceniono stan i dostosowanie systemu edukacji w gminie Młynary do potrzeb aktualnych i przyszłych,

I/4 ochrona zdrowia i opieka społeczna – oceniono stan opieki zdrowotnej i społecznej,

I/5 budżet – w sposób zagregowany oceniono zarówno wielkość budżetu jak i jego możliwości,

I/6 współpraca z otoczeniem – oceniono zarówno współpracę wewnętrzną – z sąsiednimi gminami, w ramach powiatu jak i województwa, a także zewnętrzną – w ramach Unii Europejskiej,

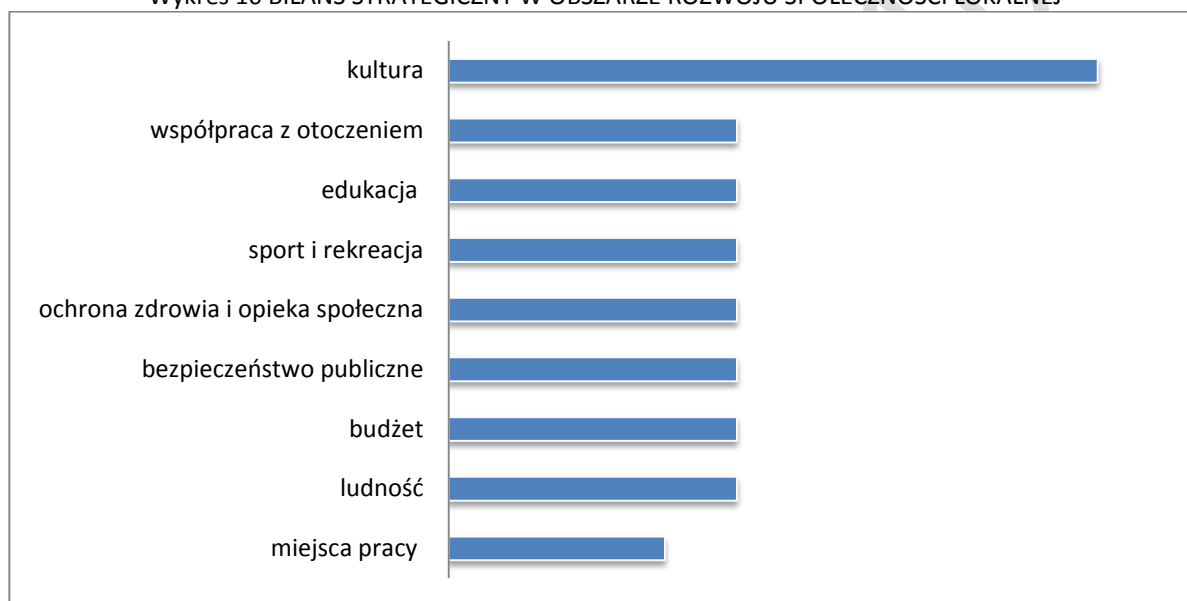
I/7 kultura – oceniono zaplecze kulturalne,

I/8 sport i rekreacja – oceniono istniejące zaplecze sportowo-rekreacyjne,

I/9 bezpieczeństwo publiczne – oceniono bezpieczeństwo mieszkańców, we wszelkim zakresie – uznano bezpieczeństwo pożarowe, publiczne a także zagrożenia katastrofami.

Dla określenia pozycji strategicznej Miasta i Gminy Młynary w obszarze rozwoju społeczności lokalnej zestawiono cechy wg rosnącej wartości i przedstawiono na wykresie 10.

Wykres 10 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Źródło: Analiza Remedis SA

Powyższy wykres pokazuje, że największymi atutami Miasta i Gminy Młynary jest bardzo dobre zaplecze kulturalne.

3.1.2. BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

Tabelaryczne zestawienie cech, ich wag, oceny i wartości w tym obszarze prezentuje tabela 36.

Tabela 36 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU STANU ŚRODOWISKA

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	OCENA	WARTOŚĆ
II/1	położenie gminy	15%	3	0,45
II/2	las/tereny zielone	18%	3	0,54
II/3	kruszywa/kopaliny	9%	2	0,18
II/4	zasoby wodne	15%	3	0,45
II/5	zagospodarowanie przestrzenne	9%	2	0,18
II/6	gleby (bonitacja)	16%	3	0,48
II/7	atmosfera	9%	2	0,18
II/8	brak obszarów zagrożonych	9%	3	0,27

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie pozycji:

II/1 położenie, lokalizacja gminy ma istotne znaczenie dla możliwości rozwojowych,

II/2 lasy/tereny zielone – gmina Młynary jest zalesiona w prawie 40% (średnia lesistość Polski 2013 – 29,4%). Lasy są bardzo ważnym zasobem gminy,

II/3 kruszywa/kopaliny – oceniono poziom ilości kopalin w gminie,

II/4 zasoby wodne – prawie cała gmina leży w dorzeczu rzeki Baudy,

II/5 zagospodarowanie przestrzenne, oceniono stan formalny (uchwalone plany itp.),

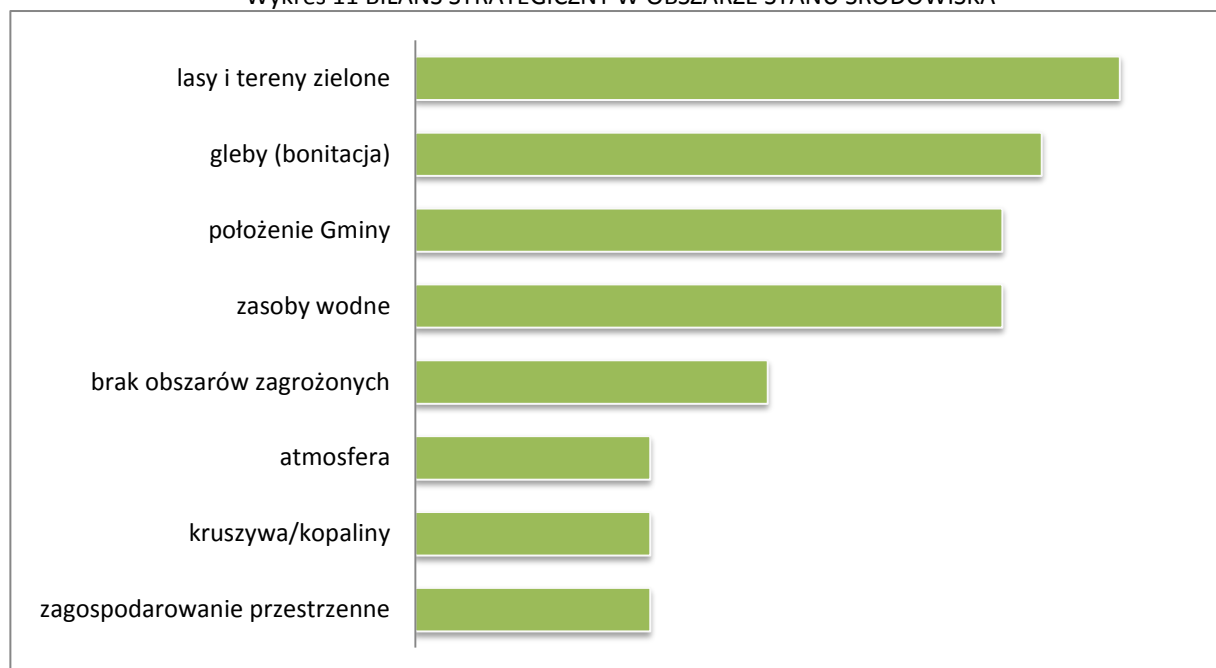
II/6 gleby (bonitacja) – gmina Młynary posiada gleby średniej jakości,

II/7 atmosfera – występuje zanieczyszczenie powietrza (niska emisja, sortownie węgla),

II/8 obszary zagrożone – położenie gminy jest pod tym względem dobre.

Podobnie jak w poprzednim obszarze dokonano sortowania cech i zaprezentowano je w postaci wykresu.

Wykres 11 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

Źródło: Analiza Remedis SA

Wykres ilustruje, iż gmina Młynary ma doskonały potencjał w zakresie wykorzystania warunków przyrodniczych, warunków glebowych i korzystnego położenia.

3.1.3. BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Zestawienie cech bilansu zgodnie z przyjętą metodyką zawiera tabela 37.

Tabela 37 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	OCENA	WARTOŚĆ
infrastruktura				
III/1	mieszkalnictwo	5%	2	0,10
III/2	sieć komunikacyjna	9%	1	0,09
III/3	komunikacja publiczna	9%	1	0,09
III/4	sieć wodociągowa	11%	3	0,33
III/5	sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami	9%	1	0,09
III/6	sieć energetyczna	7%	3	0,21
ekonomia				
III/7	usługi i przetwórstwo	11%	2	0,22
III/8	turystyka i rekreacja	11%	2	0,22
III/9	handel, transport i magazynowanie	11%	2	0,22
III/10	budownictwo	5%	3	0,15
III/11	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12%	2	0,24

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie opisanych cech:

III/1 mieszkalnictwo – poziom mieszkalnictwa jest zadowalający,

III/2 sieć komunikacyjna – w gminie Młynary stan sieci oceniono jako niewystarczający, naprawy wymagają w szczególności nawierzchnie dróg,

III/3 komunikacja publiczna – połączenia pomiędzy miejscowościami są dobre, problemy pojawiają się w przypadku mniejszych miejscowości,

III/4 sieć wodociągowa – gmina jest prawie w pełni zwodociągowana,

III/5 sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami – sieć kanalizacyjna gminy wymaga dalszej rozbudowy,

III/6 sieć energetyczna –energetyka nie jest kluczowym wyzwaniem dla inwestorów,

III/7 usługi i przetwórstwo – poziom rozwoju jest średni,

III/8 turystyka – poziom rozwoju jest średni,

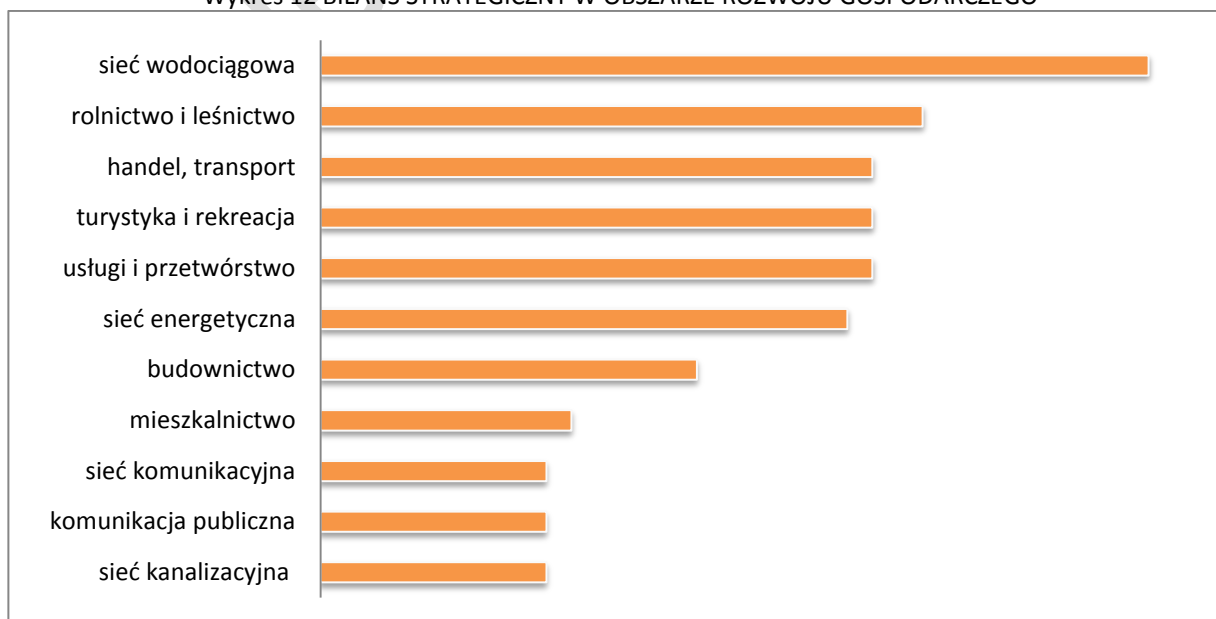
III/9 handel, transport i magazynowanie - cecha w sposób zagregowany, rozwój handlu detalicznego należy ocenić jako zadowalający, natomiast magazynowanie i transport traktowane jako zaplecze dla rozwoju gospodarczego jest słabo rozwinięte,

III/10 budownictwo – poziom rozwoju budownictwa jest zadowalający,

III/11 rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – poziom rozwoju rolnictwa jest zadowalający.

Prezentacja cech i ich wartości na wykresie 12 pokazuje, że atutem Gminy jest prawie pełne jej zwodociągowanie oraz rozwój usług związanych z rolnictwem i leśnictwem, przetwórstwem oraz handlem i transportem. Podstawą do dalszego rozwoju jest jednak dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej i modernizacja sieci komunikacyjnej.

Wykres 12 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Źródło: Analiza Remedis SA

3.2. ANALIZA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO MIASTA I GMINY MŁYNARY

Dokonując bilansu strategicznego oceniono stan aktualny Miasta i Gminy Młynary. W celu określenia możliwości rozwojowych dokonano analizy potencjału rozwojowego dla poszczególnych cech w sposób następujący:

Do każdej cechy dołączono kolumnę z opisaną „możliwością zmiany” danej cechy w skali: 0 – brak możliwości zmiany, 1 – niewielka możliwość zmiany, 2 – duża możliwość zmiany. Niektóre cechy, dla których nie ma możliwości zmiany (wartość 0) pominięto w analizie.

Ponadto wprowadzono drugą zmienną, którą jest możliwość finansowania rozwoju spoza budżetu Gminy. W przypadku tej zmiennej wartość 1 – oznacza niewielkie możliwości, 2 – pewne możliwości i 3 – duże możliwości zewnętrznego finansowania niekomercyjnego. Brane były pod uwagę takie formy pozyskania środków jak: środki z Unii Europejskiej, partnerstwo publiczno-prywatne i możliwość pozyskania inwestorów. Wskaźnik potencjału rozwojowego poszczególnych gmin określa wzór:

$$W_{pr} = W_c \times M_z \times M_f$$

gdzie:

W_{pr} – wskaźnik potencjału rozwojowego,

W_c – waga cechy (z bilansu strategicznego),

M_z – możliwości zmian,

M_f – możliwości finansowania.

3.2.1. POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Tabelaryczne zestawienie prezentuje tabela 38:

Tabela 38 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

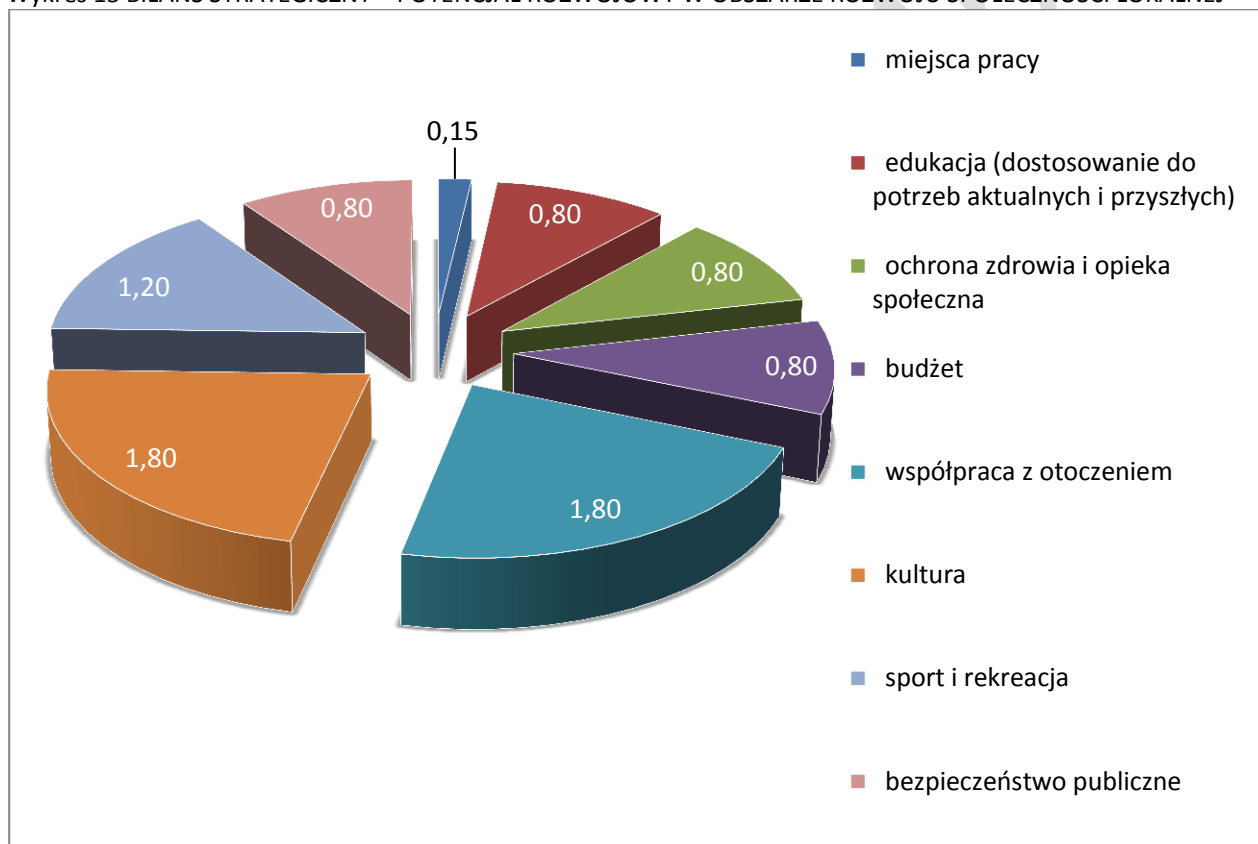
LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	W_{pr}
I/1	ludność	10%	0,00
I/2	bezrobocie (miejsca pracy)	15%	0,15
I/3	edukacja (dostosowanie do potrzeb aktualnych i przyszłych)	10%	0,80
I/4	ochrona zdrowia i opieka społeczna	10%	0,80
I/5	budżet	10%	0,80

I/6	współpraca z otoczeniem	10%	1,80
I/7	kultura	15%	1,80
I/8	sport i rekreacja	10%	1,20
I/9	bezpieczeństwo publiczne	10%	0,80

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie poszczególnych cech znajduje się pod tabelą 35. Aby pokazać największe możliwości zaprezentowano potencjał w postaci wykresu 13. Wykres prezentuje wyraźnie, że największy potencjał rozwojowy Miasta i Gminy Młynary zawarty jest w możliwości oparcia się o współpracę z otoczeniem i kulturę, a także wykorzystanie dobrej bazy sportowo-rekreacyjnej.

Wykres 13 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Źródło: Analiza Remedis SA

3.2.2. POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

Ze względu na niewielką zależność od aktywnych działań w tym obszarze oceniono tylko kilka cech. Analizę przedstawiono w tabeli 39.

Tabela 39 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	W _{pr}
II/1	położenie gminy	15%	0,00
II/2	las/tereny zielone	18%	3,24
II/3	kruszywa/kopaliny	9%	1,08
II/4	zasoby wodne	15%	2,70

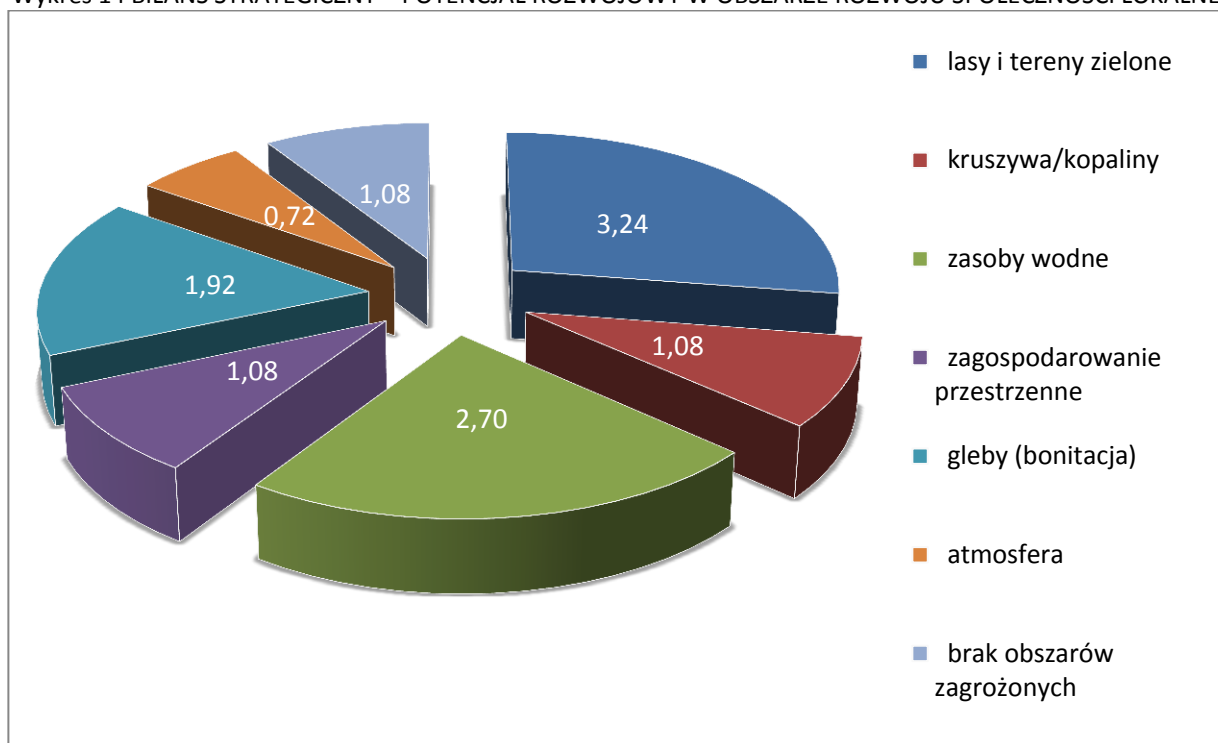
II/5	zagospodarowanie przestrzenne	9%	1,08
II/6	gleby (bonitacja)	16%	1,92
II/7	atmosfera	9%	0,72
II/8	brak obszarów zagrożonych	9%	1,08

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie cech znajduje się pod tabelą 36.

Podobnie zaprezentowano potencjał obszaru na wykresie 14.

Wykres 14 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Źródło: Analiza Remedis SA

Największy potencjał rozwojowy Miasta i Gminy Młynary w obszarze środowiskowym tkwi w możliwościach odpowiedniego zagospodarowania lasów i terenów zielonych, wykorzystania potencjału rzeki Baudy oraz odpowiedniemu spożytkowaniu sprzyjających warunków glebowych.

3.2.3. POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Rozwój gospodarczy jest najważniejszy dla wzrostu dobrobytu mieszkańców. Zarówno bezpośredni skutek (spadek bezrobocia) jak i pośredni (wzrost wpływów z podatków) powoduje, że rozwój tego obszaru ma z wielokrotny wpływ na rozwój Miasta i Gminy. Prezentacje potencjału rozwojowego zawarto w tabeli 40.

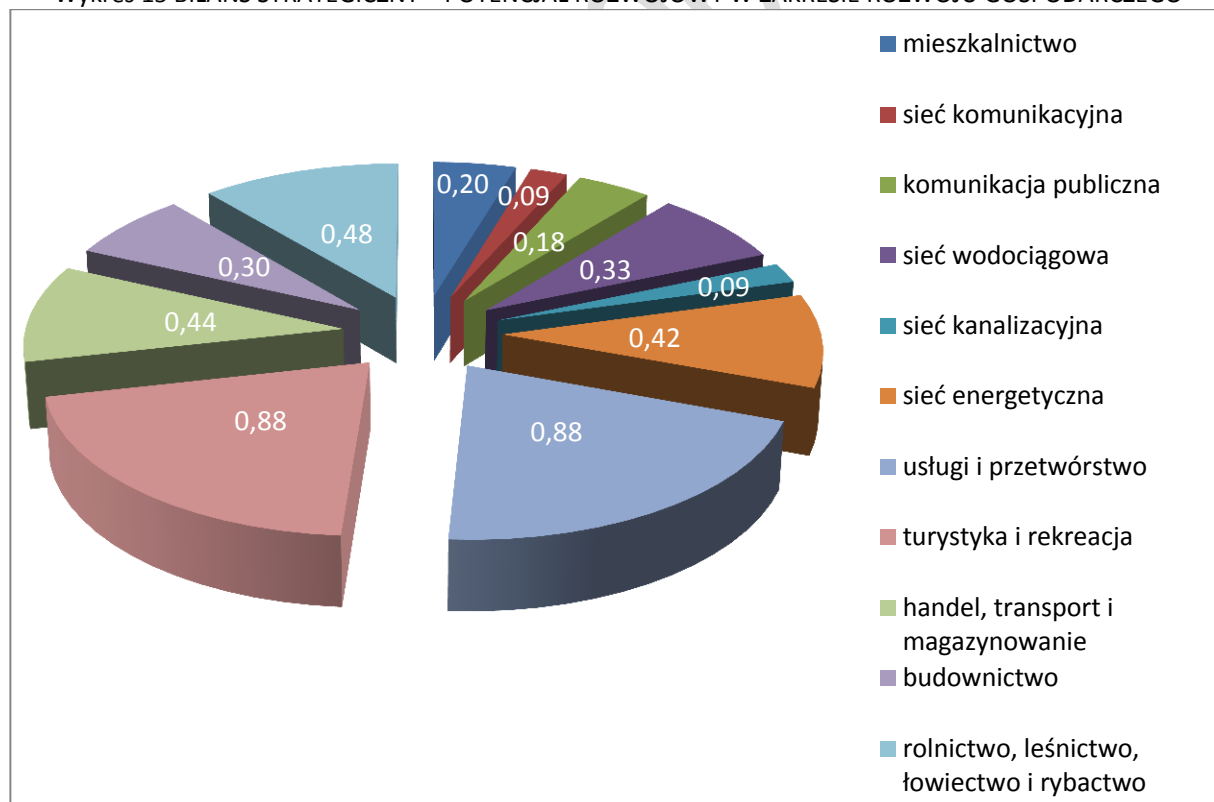
TABELA 40 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	W _{pr}
infrastruktura			
III/1	mieszkalnictwo	5%	0,20
III/2	sieć komunikacyjna	9%	0,09
III/3	komunikacja publiczna	9%	0,18
III/4	sieć wodociągowa	11%	0,33
III/5	sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami	9%	0,09
III/6	sieć energetyczna	7%	0,42
ekonomia			
III/7	usługi i przetwórstwo	11%	0,88
III/8	turystyka i rekreacja	11%	0,88
III/9	handel, transport i magazynowanie	11%	0,44
III/10	budownictwo	5%	0,30
III/11	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12%	0,48

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie cech znajduje się pod tabelą 37. Graficzna prezentacja potencjału rozwojowego zaprezentowana została na wykresie 15.

Wykres 15 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W ZAKRESIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Źródło: Analiza Remedis SA

Wykres pokazuje, że największy potencjał rozwojowy Miasta i Gminy Młynary to rozwój turystyki poprzez wykorzystanie sprzyjających warunków (m. in. agroturystyki), a także dalszy

rozwój usług związanych z rolnictwem (w tym rolnictwem ekologicznym), przetwórstwem i handlem.

Projekt 16.06.2016 r.

4. WYBÓR STRATEGII MIASTA I GMINY MŁYNARY

Projekt 16.06.2016 r.

4.1. ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA I GMINY MŁYNARY

Zrównoważony rozwój ma służyć mieszkańcom. Oznacza to, że władze gminy nie mogą dążyć do realizacji dowolnych celów cząstkowych, ale jedynie takich, które są zgodne z celami strategicznymi.

Zrównoważenie rozwoju oznacza (zgodnie z Agendą 21), iż dokonując alokacji środków budżetowych, w tym inwestycyjnych i dokonując wyboru kierunków rozwoju powinno dążyć się do równoważenia celów: społecznych, ekologicznych i rozwoju przestrzennego.

W warunkach samorządu granice między tymi obszarami są bardzo często nieostre. Należy więc wyodrębnić działania pod kątem głównych kierunków strategicznych, tj.: niwelowania słabych stron (aspekt społeczny) oraz służących długookresowemu rozwojowi (np. inwestycje wnoszące nową jakość w życie społeczno-gospodarcze, służące budowaniu silnej gospodarczo jednostki samorządowej – wzmacniającej akcent gospodarczy).

Zasady budowania pozycji konkurencyjnej i rozwoju społecznego gminy:

1. **Zasada selektywnego tworzenia korzyści zewnętrznych** w powiązaniu z polityką koncentracji na wybranych dziedzinach rozwoju to taki dobór inwestycji, które dają efekt mnożnikowy: nie tylko dochodowy, ale także zatrudnienia i demograficzny,
2. **Zasada budowy przewagi konkurencyjnej dla nowych sektorów** – przewidywanie kierunków rozwoju gospodarki; wykorzystanie nowoczesnych sektorów gospodarki.
3. **Zasada równoważenia rozwoju** – niwelowania słabych i wzmocnienia silnych stron gminy – w praktyce oznaczająca konieczność równoważenia interesów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych,
4. **Zasada ochrony wartości przyrody i kultury jako środowiska życia mieszkańców,**
5. **Zasada uspołeczniania procesów podejmowania decyzji** – poprzez prowadzenie szerokich konsultacji ze społecznością lokalną dotyczących obecnego i przyszłego funkcjonowania gminy,
6. **Zasada przejrzystości i jawności, przy powszechnym dostępie do informacji,**
7. **Zasada koncentracji środków,**
8. **Zasada subsydiarności** – oddawania zadań do wykonania podmiotom gwarantującym ich wykonanie w sposób rzetelny i ekonomiczny,

9. **Zasada przystępności** – prowadzenia własnej polityki informacyjnej zrozumiałej dla społeczności lokalnej.

Przy pracach nad niniejszą strategią wzięto pod uwagę specyfikę gminy, jaką są Młynary. Niemniej wymienione wyżej zasady zostały wykorzystane przy budowie niniejszej Strategii, aby działania ukierunkowane na dalszy rozwój społeczny i budowanie mocnej pozycji konkurencyjnej gminy w regionie były spójne i przynosiły trwałe efekty.

4.2. ANALIZA SWOT/TOWS MIASTA I GMINY MŁYNARY

4.2.1. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Prace nad strategią realizowane były metodą partycypacyjno-ekspercką. Na wszystkich etapach prac stosowano maksymalizację efektu partycypacji poprzez wielokrotne konsultacje społeczne. Podczas prac nad Strategią wyróżnić można cztery podstawowe etapy konsultacji:

1. Konsultacje wstępne,
2. Konsultacje robocze w trakcie prac zespołu nad przygotowaniem dokumentu (skład Zespołu jest podany w załączniku nr 5),
3. Konsultacje końcowe polegające na poddaniu projektu dokumentu ocenie społecznej,
4. Procedowanie projektu dokumentu przed Radą Miejską.

Podczas warsztatów i konsultacji uzyskano bardzo wiele wartościowych informacji i wniosków. Układały się w pewien wyraźny obraz potrzeb mieszkańców i zostały wykorzystane w przygotowanych w niniejszej Strategii Celach Strategicznych, Programach i Działaniach, tworzących razem Plan Zadań Inwestycyjnych. Należy zauważyć, że Strategia ze swej istoty jest dokumentem o dużej skali ogólności, dlatego prezentuje złożone wnioski bez bardzo szczegółowego umiejscowienia. Ponadto należy zaznaczyć, że część wniosków wybiegała poza ustawowy zakres odpowiedzialności samorządu gminnego. Natomiast są cenną informacją dla władz Miasta pozwalającą prowadzić działania wspierające potrzeby mieszkańców. Co interesujące, wydaje się, że dla gminy Młynary bardzo duże znaczenia mają działania dotyczące partnerstwa lokalnego, integracji społeczeństwa itp. Te działania, nie zawsze wymagają wielkich środków. Na skutki trzeba poczekać, jednak tylko w ten sposób można pobudzić tkwiący w lokalnej społeczności potencjał. Dopiero potencjał społeczny może wykorzystać istniejące możliwości o charakterze materialnym.

Dużym wyzwaniem są też potrzeby dotyczące obszarów objętych jurysdykcją innych podmiotów samorządowych (drogi i inwestycje w pasie drogowym dróg ponadgminnych). Tu też możliwości działania Miasta są ograniczone, a partycypacja w kosztach oznacza wydatek bez podniesienia majątku Miasta i Gminy Młynary.

Oryginały wniosków złożonych w ramach konsultacji społecznych są dostępne w Urzędzie Gminy.

4.2.2. ANALIZA SWOT MIASTA I GMINY MŁYNARY NA PODSTAWIE PRZEPROWADZONYCH KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Analiza SWOT (jakościowa) została sporządzona na podstawie informacji uzyskanych od uczestników konsultacji społecznych. W tabeli 41 zamieszczono zestawienie silnych i słabych stron oraz możliwości i zagrożeń.

TABELA 41 ANALIZA SWOT GMINY MŁYNARY (JAKOŚCIOWA)

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie geograficzne – bliskość dużych miast, bliskość obwodu kaliningradzkiego, • Bliskość lotniska (Olsztyn-Szymany, Gdańsk), • Cisza i spokój, • Współpraca z gminami Ladushkin i Brokdorf, • Droga S22, • Mleczarnia, • Sortownia węgla, • Zalesienie, • Niska zabudowa, • Ekoturystyka (bociany), • Rzeka Bauda, • Rezerwat paproci, • Brak NATURA 2000, • Zakłady tartaczne, • Walory krajobrazowe, • Tereny inwestycyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie, • Niż demograficzny, • Starzenie się społeczeństwa, • Zły stan dróg lokalnych (gminnych, powiatowych i wojewódzkich) • Słaba dostępność komunikacyjna wynikająca ze złego stanu dróg, • Odpływ młodych ludzi, • Zanieczyszczenie powietrza – niska emisja, sortownia węgla (pylenie).
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Turystyka, • Agroturystyka, • Poprawa jakości powietrza, • Poprawa stanu dróg powiatowych i wojewódzkich, • Ożywienie kolei, 	<ul style="list-style-type: none"> • Małe natężenie ruchu, • Brak drobnej przedsiębiorczości, • Brak zakładów stolarskich, • Bezrobocie, • Starzenie się społeczeństwa.

- Tereny przemysłowe,
- Transgraniczny europejski szlak rowerowy.

Źródło: opracowanie Remedia S.A. na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Jakościowa analiza SWOT pokazuje, że gmina Młynary powinna nadal rozwijać swoje znaczenie jako ośrodek rolnictwa i leśnictwa, wykorzystując w tym celu zarówno wieloletnie tradycje jak i korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne. Gmina powinna dalej rozwijać ten potencjał redukując swoje słabości podnosząc poziom usług, np. jakość sieci komunikacyjnej itp. Walory gminy podnoszą nie wykorzystane w pełni możliwości turystyczne, zarówno w oparciu o kapitał historyczny jak i interesujące otoczenie – bardzo duża ilość lasów, piękne widoki. Ważnym zadaniem dla gminy jest zredukowanie ograniczeń wynikających ze stanu budżetu. W tym celu należy szukać wszelkich metod pozwalających wzmocnić możliwości miasta finansowaniem zewnętrznym. Oczywiście w pierwszym rzędzie należy skupić się na środkach bezzwrotnych takich jak np. fundusze unijne czy fundusze norweskie, jednak nie wolno zaniechać rozpoznania możliwości znalezienia na realizację zadań publicznych środków innego typu, w tym prywatnych. Należy rozpoznać możliwości współpracy z ościennymi gminami tzn. Pasłęk, Tolkmicko, Frombork. Należy również podjąć działania mające na celu zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza w gminie. Gmina mająca wysokie walory przyrodnicze, kulturalne i społeczne będzie bardziej atrakcyjna w oczach turystów, potencjalnych nowych mieszkańców i inwestorów.

4.2.3. ZINTEGROWANA ANALIZA SWOT/TOWS MIASTA I GMINY

MŁYNARY

Analiza SWOT pokazuje, że gmina Młynary rozwija się i powinna rozwijać się dalej w oparciu o swoje korzystne położenie. Należy pamiętać o tym, że gmina Młynary leży w pobliżu terenów o dużej aktywności gospodarczej (np. Elbląg, Pasłęk) i powinna wykorzystywać potencjał położenia. Kolejnym plusem położenia gminy jest jej niewielka odległość od obwodu kaliningradzkiego, co może być korzystne pod względem turystycznym i handlowym. Dobra sieć komunikacyjna może pomóc w poszukiwaniach zarówno turystów, inwestorów jak i osób zainteresowanych osadnictwem w czystej i pięknej okolicy. W świetle starzenia się społeczeństwa ten kierunek może być interesującą możliwością rozwoju. Niemniej realizacja tego celu wymaga konsekwentnego wzmocnienia dotychczasowych działań, takich jak poprawa stanu infrastruktury (wodociągi, kanalizacja, jakość dróg), dbałość o infrastrukturę

turystyczną. Propagowanie ekologicznych form rolnictwa doskonale wpisuje się obraz Gminy zachęcającej do osiedlenia się w niej. Ponadto, aby wzmocnić możliwości finansowe realizacji przedsięwzięć należy szukać możliwości wsparcia dla budżetu poprzez środki zewnętrzne. Oczywiście wśród zewnętrznych najważniejszą opcją jest maksymalne wykorzystanie środków bezzwrotnych, głównie z UE (warto zwrócić uwagę także na tzw. Fundusze Norweskie, oraz środki krajowe, zwłaszcza w obszarze infrastruktury technicznej). Trzeba też poszukiwać możliwości realizacji wybranych zadań w inny sposób, np. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. Dotyczy to zwłaszcza inwestycji związanych z przygotowaniem terenów inwestycyjnych.

Warto przy tym podkreślić, że poprawa stanu infrastruktury zarówno technicznej jak i społecznej będzie silnym czynnikiem wzrostu, zarówno wewnętrznego jak i opartego o imigrację.

Ze względu na charakter gminy a zwłaszcza jej gospodarki powinno się wyodrębnić obszary dające największy efekt rozwojowy. Taka analiza pociąga za sobą poważne wyzwania w obszarze metodycznym, zwłaszcza przy analityce o charakterze ilościowym. W pierwszym kroku tej analizy w oparciu o wcześniej dokonany bilans strategiczny zestawiono ilościową analizę SWOT Miasta i Gminy Młynary

Tabela 42 ANALIZA SWOT GMINY MŁYNARY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Kultura, • Lasy i tereny zielone, • Gleby (bonitacja) • Sieć wodociągowa, • Rolnictwo i leśnictwo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Miejsca pracy (bezrobocie), • Sieć komunikacyjna, • Komunikacja publiczna, • Sieć kanalizacyjna.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z otoczeniem, • Kultura, • Lasy i tereny zielone, • Zasoby wodne, • Usługi i przetwórstwo, • Turystyka, • Rolnictwo i leśnictwo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ludność (migracje, starzenie się społeczeństwa), • Bezrobocie, • Zanieczyszczenie powietrza, • Sieć komunikacyjna, • Komunikacja publiczna • Sieć kanalizacyjna.

Źródło: opracowanie Remedia S.A. na podstawie materiałów Miasta i Gminy.

Dla celów analizy przedstawionej powyżej zastosowaną zintegrowaną metodykę analizy SWOT-TOWS opracowaną w Remedis S.A. Opiera się o zmodyfikowany, klasyczny podział na obszary wewnątrz i na zewnątrz analizowanego podmiotu na obszar statyczny – silne i słabe

strony – i dynamiczny – możliwości i zagrożenia. W analizie do oceny wartościowej wykorzystano zarówno informacje od uczestników procesu prac nad strategią jak i ocenę ekspercką. Tabela zamieszczona powyżej obejmuje SWOT w ujęciu jakościowym. Dodatkowo w oparciu o istniejące dokumenty strategiczne wyższego rzędu (głównie Strategię Rozwoju Kraju 2020) przyjęto, że nie nastąpią żadne gwałtowne zmiany makroekonomiczne, istotne zmiany polityki rolnej bądź podatkowej, które miałyby fundamentalny wpływ na sytuację gminy.

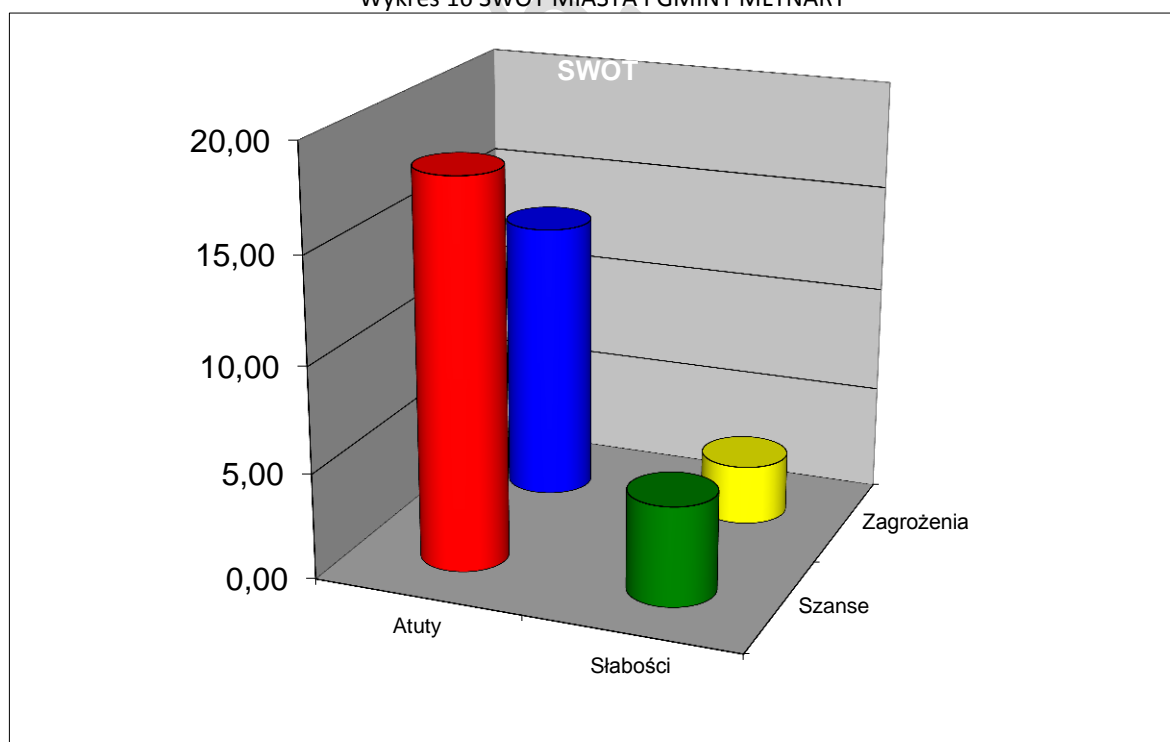
Analizy SWOT/TOWS – służą do badania relacji pomiędzy atutami i słabościami gminy, a szansami i zagrożeniami mogącymi pojawić się w otoczeniu głównie w celu dokonania wyboru najwłaściwszego wariantu strategii. Analiza SWOT służy ocenie sił i słabości gminy w kontekście możliwości i zagrożeń – jest więc spojrzeniem „od sytuacji dzisiejszej w przyszłą”, natomiast TOWS jest analizą możliwości i zagrożeń przyszłości w kontekście silnych i słabych stron gminy. Analiza SWOT/TOWS, po uprzednim zdefiniowaniu listy czynników oraz ich ocenie opiera się na następujących zasadach:

- Badaniu podlegają relacje pomiędzy silnymi i słabymi stronami a możliwościami i zagrożeniami, przy czym:
 - W analizie SWOT istnienie interakcji stwierdza się odpowiadając na następujące pytania:
 - czy zdefiniowane silne strony pozwolą wykorzystać możliwości, które mogą się zdarzyć?
 - czy zidentyfikowane słabości nie pozwolą na wykorzystanie pojawiających się możliwości?
 - czy zidentyfikowane silne strony pozwolą na przezwycięzenie możliwych zagrożeń?
 - czy zidentyfikowane słabe strony wzmocnią siłę oddziaływania potencjalnych zagrożeń?
 - W analizie TOWS występowanie relacji określa się odpowiadając na pytania:
 - czy zagrożenia osłabią zidentyfikowane silne strony?
 - czy możliwości spotęgują posiadane silne strony?
 - czy zagrożenia spotęgują występujące słabości?
 - czy potencjalne możliwości pozwolą przezwyciężyć istniejące słabe strony?

- Dla każdego z wyspecyfikowanych powyżej pytań buduje się odpowiednią tablicę, za pomocą której bada się relacje pomiędzy parami czynników, przypisując istniejącemu silnemu powiązaniu cyfrą „2”, słabej „1”, nieistniejącej „0”;
- Otrzymane sumy powiązań (poziome i pionowe) podlegają przemnożeniu przez wartość odpowiedniego czynnika, określonego w bilansie strategicznym, tworząc poziome i pionowe wartości interakcji a ich suma łączną wartość interakcji.
- Zestawienie wartości interakcji dla poszczególnych par czynników stanowi wskazówkę do wyboru najkorzystniejszego wariantu strategii. Różne warianty strategii różnią się metodyką ich wdrażania, dostosowaną do ich charakteru, określoną dwoma podstawowymi czynnikami:
 - Wielkością potrzebnych środków na realizację strategii (i/lub poziomem ryzyka finansowego budżetu),
 - Intensywnością zmian (zakres programów, harmonogram przedsięwzięć itp.).

Na wykresie 16 przedstawiono zintegrowaną analizę SWOT w ujęciu ilościowym dla gminy Młynary (pełne macierze zawarte są w rozdziale załączniki na końcu dokumentu).

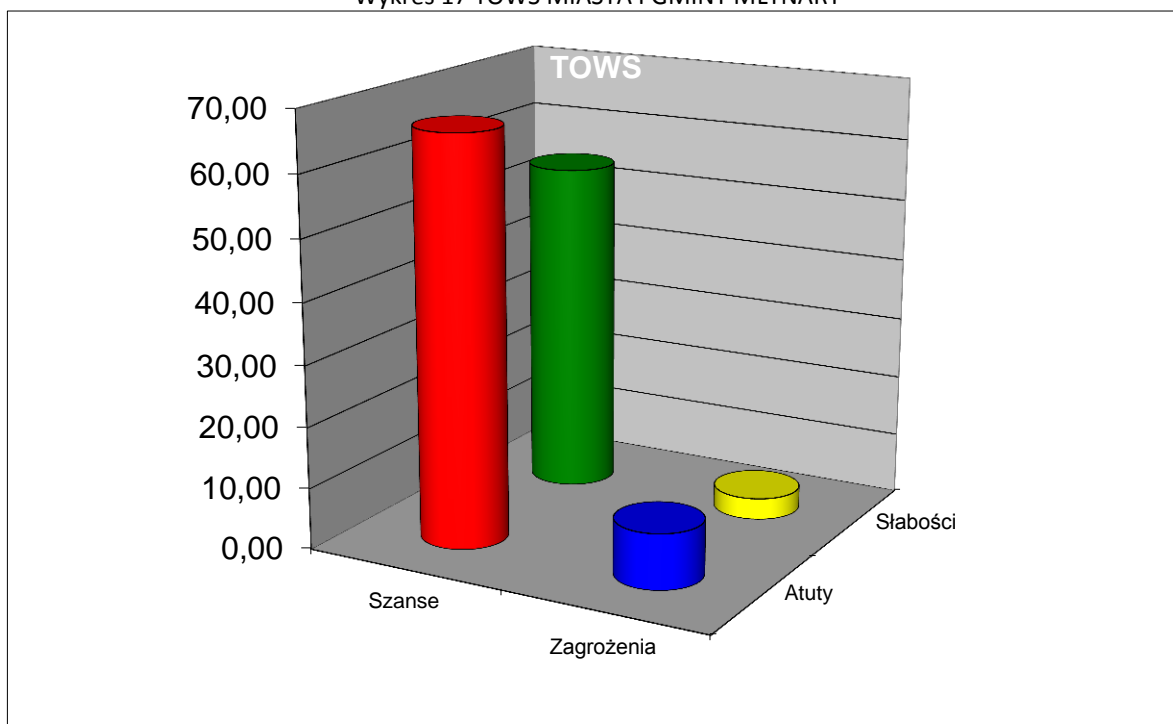
Wykres 16 SWOT MIASTA I GMINY MŁYNARY

Źródło: Analiza Remedis S.A.

Zgodnie z przyjętą metodyką dokonano analizy TOWS, przedstawionej na wykresie 17 (pełne macierze zawarte są w rozdziale Załączniki na końcu dokumentu).

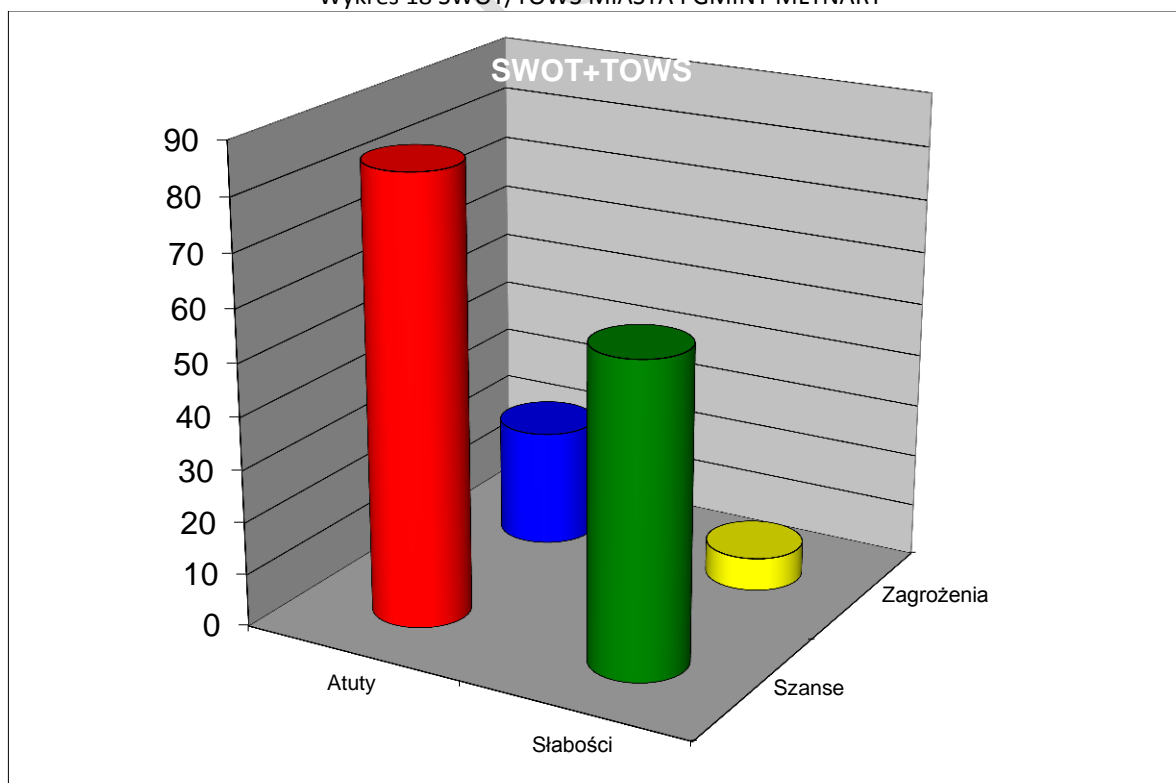
Wykres 17 TOWS MIASTA I GMINY MŁYNARY

Źródło: Analiza Remedia S.A.

Zgodnie z przyjętą metodyką i dla zredukowania efektu nieproporcjonalności wag przy prowadzeniu analizy SWOT opracowano także zestawieniową analizę SWOT + TOWS. Jej wynik prezentuje wykres 18.

Wykres 18 SWOT/TOWS MIASTA I GMINY MŁYNARY

Źródło: Analiza Remedia S.A.

To sugeruje wybór strategii agresywnej, zwanej też „maksi-maksi”. Należy wykorzystywać pojawiające się szanse przy pomocy posiadanych silnych stron.

Sprowadzając powyższe uogólnione omówienie wyników analizy SWOT-TOWS strategia Miasta i Gminy Młynary powinna skoncentrować się na wykorzystaniu szans:

- dalszemu rozwojowi rolnictwa poprzez wykorzystanie sprzyjających warunków glebowych, a także poprzez rozwój rolnictwa ekologicznego,
- dalszym rozwoju przedsiębiorczości, w szerokim rozumieniu, nie tylko w zakresie powiększania ilościowego dotychczasowych działalności ale także poszukiwania nowych rozwiązań gospodarczych i tworzenia miejsc pracy przyjaznych m. in. osobom zaangażowanym w produkcję, handel i usługi a także rolnikom. Działania te mają tworzyć spójną, przyjazną infrastrukturę sprzyjającą rozwojowi przedsiębiorczości,
- dalszemu rozwojowi turystyki i rekreacji wykorzystując bardzo korzystną sytuację ekologiczną gminy (agroturystyka). Gmina jest zalesiona w 38%, przez jej obszar przepływa rzeka Bauda. W aktualnej sytuacji można twierdzić, że największe możliwości daje turystyka weekendowa i krótkotermiowa, która wymaga starannie przygotowanej oferty. Warto również wykorzystać bardzo duży potencjał historyczny Gminy oraz poszerzyć ofertę kulturalną i sportową sprzyjającą napływowi turystów,
- pojedyncza gmina jest zbyt mała, aby sprostać wyzwaniom XXI wieku, dlatego ważnym elementem służącym rozwojowi jest współpraca z otoczeniem. Stąd waga współpracy z wieloma organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy oraz sąsiednimi gminami, powiatem i partnerami z zagranicy,
- jednocześnie należy zwrócić uwagę na zagadnienie dobrej komunikacji, zarówno w zakresie dróg jak i komunikacji publicznej winny być przedmiotem troski władz gminnych,
- należy uporządkować kanalizację w gminie, w szczególności na terenach wiejskich,
- najciekawszym i prawdopodobnie najtrudniejszym wyzwaniem staje się problem demografii. Niemniej warto pamiętać, że w skali pojedynczej gminy rozwiązaniem może być nie tylko rozwój wewnętrzny. Do gminy dającej dobre warunki życia będą przybywać nowi mieszkańcy z zewnątrz. Taka migracja może pomóc w rozwiązywaniu problemów demograficznych. Dlatego należy przygotować możliwości osadnicze – np. poprzez uzbrojenie terenów i właściwe przygotowanie planów zagospodarowania przestrzennego. Perspektywy demograficzne dla kraju, a także dla gminy Młynary

wyglądają niekorzystnie w sytuacji starzejącego się społeczeństwa. Należy więc przygotować się na poszerzenie usług senioralnych.

Projekt 16.06.2016 r.

4.3. WIZJA ROZWOJU MIASTA GMINY MŁYNARY

Określiwszy strategię dla Miasta i Gminy Młynary sformułowano wizję i pola rozwoju strategicznego Gminy.

**Miasto i Gmina Młynary -
gmina przyjazna mieszkańcom,
turystom i inwestorom**

**Rozwój
przedsiębiorczości**

**Doskonalenie
infrastruktury
technicznej
i społecznej**

**Spółeczeństwo
obywatelskie**

Realizacja wszystkich celów strategicznych powinna odbywać się w oparciu o ekologię, dostępne źródła finansowe oraz istniejącą bazę (zaplecze), a efektem powinien być wpływ na powstanie nowych miejsc pracy, spadek bezrobocia i rozwój społeczno-ekonomiczny Gminy.

5. CELE STRATEGICZNE I PROGRAMY OPERACYJNE MIASTA I GMINY MŁYNARY

Projekt 1606.2016 r.

Szczególna rola samorządu terytorialnego została zarysowana przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej w artykule 163, który stanowi, że samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne niezastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych. Podstawowym celem działania samorządu jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju regionu, który prowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Na podstawie analiz określono kierunki rozwoju, a następnie wyłoniono główne programy strategiczne. W skład programów wchodzi zarówno działania inwestycyjne jak i nie inwestycyjne. W obszarach inwestycyjnych planowanie operacyjne zostanie zaprezentowane w kolejnych dokumentach Gminy o charakterze operacyjnym (przede wszystkim w Wieloletniej Prognozie Finansowej). Poniżej przedstawiono karty programów strategicznych Miasta i Gminy Młynary.

5.1. PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI”

Tabela 43 CEL STRATEGICZNY 1

CEL STRATEGICZNY 1	ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
Program operacyjny 1.1	Stworzenie stref aktywności gospodarczej poprzez kompleksowe przygotowanie terenów pod inwestycje
Działanie 1.1.1	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych
Opis Działania	Uzbrojenie wszystkich terenów przeznaczonych pod inwestycje
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, środki unijne i krajowe
Miernik oceny	Liczba i powierzchnia uzbrojonych działek
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.1.2	Oferowanie pakietu preferencyjnego przedsiębiorcom i inwestorom
Opis Działania	Analiza i wykorzystanie aktualnych, pozostających w kompetencji samorządu możliwości działania (np. zwolnienie z podatku od nieruchomości)
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, środki krajowe
Miernik oceny	Liczba pozyskanych inwestorów, rozpoczętych inwestycji
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.1.3	Promocja terenów inwestycyjnych
Opis Działania	Reklama w mediach, lobbing wśród przedsiębiorców
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne i krajowe
Miernik oceny	Liczba pozyskanych przedsiębiorców, rozpoczętych inwestycji
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary

Działanie 1.1.4	Wzmocnienie wizerunku gminy przyjaznej przedsiębiorcom
Opis Działania	Współpraca z ogólnopolskimi organizacjami zrzeszającymi przedsiębiorców i mediami branżowymi, promocja oferty inwestycyjnej
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, środki krajowe i powiatowe
Miernik oceny	Liczba akcji promocyjnych, liczba organizacji, z którymi podjęto współpracę, efekty współpracy
Termin realizacji	2016-2026
Koordinator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 1.2	Dostosowanie produkcji rolniczej oraz przetwórstwa do funkcjonowania w standardach ekologicznych
Działanie 1.2.1	Wspieranie innowacyjnych technologii
Opis Działania	Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami rolniczymi, prowadzenie szkoleń i popularyzacja rozwoju rolnictwa i usług
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba nowych przedsiębiorstw, miejsc pracy
Termin realizacji	2016-2026
Koordinator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.2.2	Tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego
Opis Działania	Wspieranie, partnerstwo oraz współpraca z osobami zainteresowanymi przetwórstwem lokalnym
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba wytworzonych produktów
Termin realizacji	2016-2026
Koordinator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.2.3	Budowa dróg dojazdowych do pól
Opis Działania	Budowa dróg dojazdowych do pól sukcesywnie w poszczególnych sołectwach
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba kilometrów nowych dróg
Termin realizacji	2016-2026
Koordinator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.2.4	Propagowanie ekologicznych upraw rolnych z możliwością wystawiania płodów rolnych na imprezach okolicznościowych
Opis Działania	Promocja sprzedaży produktów rolnych podczas jarmarków, dożynek na terenie gminy, powiatu i poza jego granicami
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki krajowe, środki unijne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba producentów zdrowej żywności, ilość oferowanych produktów
Termin realizacji	2016-2026
Koordinator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.2.5	Pomaganie w ukierunkowywaniu produkcji rolnej

Opis Działania	Stworzenie programów pomocowych, organizacja szkoleń zwłaszcza w zakresie dbałości o glebę, wspieranie restrukturyzacji rolnictwa, powiększenie ilości zadrzewień śródpolnych
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki zewnętrzne
Miernik oceny	Liczba programów, szkoleń
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 1.3	Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości
Działanie 1.3.1	Stworzenie i wdrażanie programów pomocowych dla przedsiębiorców
Opis Działania	Wspieranie tworzenia programów pomocowych, informowanie przedsiębiorców
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki krajowe i unijne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba wdrożonych programów
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.3.2	Wspieranie organizacji bezpłatnych szkoleń
Opis Działania	Udostępnienie lokali, informowanie o szkoleniach
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba zorganizowanych szkoleń
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.3.3	Wspieranie lokalnych porozumień przedsiębiorców/rolników
Opis Działania	Rozpoznanie i zaproszenie do współpracy działających organizacji rolniczych i przedsiębiorców
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne
Miernik oceny	Liczba spotkań, efekty współpracy
Termin realizacji	sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.3.4	Wspieranie włączenia społecznego
Opis Działania	Pomoc w otwieraniu działalności gospodarczej osobom zagrożonym wyłączeniem społecznym np. spółdzielnie socjalne
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, wojewódzkie, środki gminne
Miernik oceny	Spadek liczby osób bezrobotnych i zagrożonych wyłączeniem
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.3.5	Wspieranie proinnowacyjności
Opis Działania	Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla małych i średnich przedsiębiorstw, w szczególności w celu umiędzynarodowienia, wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług
Potencjalne źródło	Środki unijne, wojewódzkie, środki gminne

finansowania	
Miernik oceny	Liczba przedsiębiorstw spełniających wymogi Regionalnego Programu Operacyjnego w tym zakresie
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 1.4	Rozwój turystyki
Działanie 1.4.1	Wykorzystanie potencjału i rozbudowa szlaków turystycznych
Opis Działania	Wyeksponowanie walorów przyrodniczych, edukacja ekologiczna, przystosowanie szlaków dla różnych odbiorców (szlaki piesze, rowerowe, konne, kajakowe, nordic walking), rozbudowa miejsc wypoczynku przy szlakach (wiaty, stoły), w miarę możliwości budowa infrastruktury turystycznej, włączenie gminy do istniejących szlaków turystycznych
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, krajowe, prywatne
Miernik oceny	Liczba nowych turystów
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.4.2	Zwiększanie potencjału bazy gastronomicznej i noclegowej
Opis Działania	Podnoszenie standardów jakościowych bazy noclegowej, organizacja szkoleń, ułatwienia dla przedsiębiorców
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, krajowe, prywatne
Miernik oceny	Liczba nowych miejsc noclegowych
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.4.3	Przygotowanie produktu turystycznego
Opis Działania	Współpraca w ramach LGD, powiatu
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, krajowe, prywatne
Miernik oceny	Przygotowanie produktu
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.4.4	Promocja i rozwój agroturystyki
Opis Działania	Działania medialne, w tym w mediach elektronicznych, szkolenia, pomoc w przekształcaniu istniejących gospodarstw rolnych w gospodarstwa agroturystyczne
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, krajowe, prywatne
Miernik oceny	Ilość informacji wytworzonych/opublikowanych przez pracowników Urzędu Miejskiego, liczba szkoleń
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.4.5	Promocja walorów Gminy
Opis Działania	Promocja walorów gminy (także w obwodzie kaliningradzkim), aktywne uczestnictwo w stowarzyszeniach, konferencjach itp. rozwój punktu informacji turystycznej, stworzenie systemu

	informacji wizualnej, wykorzystanie form elektronicznych np. openstreetmap.org.pl/wspolpraca/jednostki-samorzadowe
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, krajowe, prywatne
Miernik oceny	Wzrost liczby turystów
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.4.6	Propagowanie turystyki weekendowej i kilkudniowej
Opis Działania	Wykorzystanie metod e-promocja tj.: <ul style="list-style-type: none"> • Openstreetmap Polska (http://openstreetmap.org.pl/), • Geocaching (http://www.geocaching.pl/).
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, krajowe, prywatne
Miernik oceny	Liczba działań promocyjnych
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 1.4.7	Odbudowa ruin starego młyna w Młynarach
Opis Działania	Odbudowa ruin starego młyna w Młynarach i stworzenie obiektu kulturalno-turystycznego wraz z zagospodarowaniem terenu
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, krajowe, prywatne
Miernik oceny	Odbudowane ruiny
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary

Źródło: Analiza Remedis SA, Urząd Miasta i Gminy Młynary

5.2. PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „DOSKONALENIE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ”

Tabela 44 CEL STRATEGICZNY 2

CEL STRATEGICZNY 2	DOSKONALENIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ
Program operacyjny 2.1	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej
Działanie 2.1.1	Budowa i modernizacja dróg gminnych
Opis Działania	Budowa dróg pomiędzy poszczególnymi miejscowościami, naprawa i modernizacja istniejących odcinków drogowych, położenie nakładek bitumicznych na przygotowane do tego odcinki dróg
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba kilometrów wybudowanych dróg
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.1.2	Budowa i modernizacja chodników i parkingów
Opis Działania	Budowa i modernizacja chodników na osiedlach i przy drogach, budowa i modernizacja parkingów w okolicach atrakcji turystycznych, budowa garaży i miejsc postojowych w okolicach osiedli mieszkaniowych
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy i powiatu
Miernik oceny	Liczba kilometrów nowych i zmodernizowanych chodników
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.1.3	Modernizacja starych i budowa nowych energooszczędnych obwodów oświetleniowych
Opis Działania	Inwestycje związane z oświetleniem ulicznym odcinków dróg gdzie występują zabudowania, miejsc niebezpiecznych (przejścia dla pieszych)
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Ilość kilometrów oświetlonych dróg
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.1.4	Podnoszenie bezpieczeństwa dróg
Opis Działania	W zależności od potrzeb miejscowych dbałość o właściwe oznakowanie, wprowadzanie progów i szykan spowalniających, budowa chodników
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy i powiatu
Miernik oceny	Liczba rozwiązanych problemów
Termin realizacji	2016-2026

Koordinator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 2.2	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych, deszczowych i wodociągowych
Działanie 2.2.1	Budowa i modernizacja systemu kanalizacyjnego gminy
Opis Działania	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w mieście Młynary i w miejscowości Młynarska Wola. Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Młynarach
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba mieszkańców korzystających z kanalizacji
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordinator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.2.2	Budowa przydomowych i zbiorczych oczyszczalni ścieków we wszystkich miejscowościach gminy nieposiadających kanalizacji
Opis Działania	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki gminne, środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
Miernik oceny	Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków
Termin realizacji	2016-2026
Koordinator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.2.3	Rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci wodociągowej i deszczowej
Opis Działania	Rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci wodociągowej i deszczowej, przygotowanie dokumentacji projektowej, pozyskanie środków finansowych i realizacja inwestycji
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy, środki własne spółki Wodociągi Młynarskie
Miernik oceny	Zmodernizowane i wybudowane odcinki sieci
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordinator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.2.4	Odbudowa naturalnej retencji
Opis Działania	Renaturyzacja cieków wodnych i odbudowa naturalnej retencji na terenie Gminy Młynary
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, środki gminne, środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych projektów
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordinator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 2.3	Rozbudowa gminnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej
Działanie 2.3.1	Budowa nowych i modernizacja istniejących ścieżek rowerowych
Opis Działania	Zaprojektowanie ścieżek i ich budowa oraz modernizacja istniejących, połączenie ścieżkami rowerowymi najbliższych miejscowości z miastem Młynary: Gardyny, Płonne, Bronikowo, Młynarska Wola, utworzenie szlaku rowerowego Gardyny, Kraskowo, Kurowo Braniewskie, Myśliniec, Błudowo, Stare Monasterzysko, Nowe Monasterzysko, Sokolnik, Zastawno,

	Warszewo, Sąpy, Dawidy
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, środki unijne
Miernik oceny	Ilość kilometrów wybudowanych ścieżek
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.3.2	Modernizacja istniejących świetlic wiejskich
Opis Działania	Przygotowanie dokumentacji projektowej, pozyskanie środków finansowych, realizacja inwestycji
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne
Miernik oceny	Liczba zmodernizowanych placówek, stopień ich wykorzystania
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.3.3	Budowa i utrzymanie obiektów sportowych i rekreacyjnych w miejscowościach sołeckich
Opis Działania	Budowa i utrzymanie obiektów sportowych i rekreacyjnych w miejscowościach sołeckich, przystosowanie obiektu sportowego ORLIK do wykorzystania w sezonie zimowym (np. lodowisko)
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne
Miernik oceny	Wybudowane obiekty
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.3.4	Zwiększenie liczby toalet publicznych
Opis Działania	Budowa i otwarcie toalet publicznych, wybór miejsc
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, prywatne
Miernik oceny	Liczba nowych toalet publicznych
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 2.4	Modernizacja bazy oświatowej
Działanie 2.4.1	Modernizacja istniejących świetlic przyszkolnych
Opis Działania	Przygotowanie dokumentacji projektowej, pozyskanie środków finansowych, realizacja inwestycji
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne
Miernik oceny	Liczba zmodernizowanych placówek, liczba dzieci z nich korzystających
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.4.2	Budowa sal komputerowych z dostępem do Internetu
Opis Działania	Stworzenie planów, pozyskanie środków finansowych, budowa, wyposażenie sal w komputery z dostępem do Internetu
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne

Miernik oceny	Liczba sal komputerowych, liczba dzieci z nich korzystających
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.4.3	Poprawa stanu bazy szkolnej, przedszkolnej i żłobków
Opis Działania	Budowa, rozbudowa, remonty budynków, sal gimnastycznych, otwarcie żłobka (ew. klubiku dla dzieci), rozbudowa Zespołu Szkół w Młynarach
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne
Miernik oceny	Wielkość nakładów
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.4.4	Budowa hali sportowej dla szkoły
Opis Działania	Przygotowanie dokumentacji projektowej, pozyskanie środków finansowych, realizacja inwestycji
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne
Miernik oceny	Wybudowana hala
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 2.5	Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej
Działanie 2.5.1	Rozwój fotowoltaiki, energii wiatrowej i pochodzącej z biomasy
Opis Działania	Rozpoznawanie i zachęcanie do korzystania z lokalnych możliwości, przeprowadzanie działań edukacyjnych
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, wojewódzkie, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych działań edukacyjnych i liczba zrealizowanych projektów
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.5.2	Wspieranie inteligentnego zarządzania energią
Opis Działania	Modernizacja obiektów publicznych w celu zastosowania nowoczesnych rozwiązań
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, wojewódzkie, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych projektów
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.5.3	Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
Opis Działania	Przygotowanie dokumentacji projektowej, pozyskanie środków finansowych, realizacja inwestycji
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba budynków objętych termomodernizacją, osiągnięte oszczędności energii
Termin realizacji	2016-2026

Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.5.4	Utworzenie Punku Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
Opis Działania	Utworzenie i otwarcie Punku Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	PSZOK
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.5.5	Rozwój indywidualnych systemów grzewczych
Opis Działania	Rozwój indywidualnych systemów grzewczych z wykorzystaniem OZE
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, wojewódzkie, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych projektów
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.5.6	Lobbowanie na rzecz włączenia Gminy Młynary w system gazowniczy
Opis Działania	Opracowanie koncepcji programowej gazyfikacji Gminy, uwzględniającej w szczególności wielkości zapotrzebowania na gaz poszczególnych miejscowości oraz określającej opłacalność całej inwestycji dla terenów Gminy, lobbying
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, gminne
Miernik oceny	Liczba działań
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 2.6	Upowszechnienie dostępu do Internetu szerokopasmowego
Działanie 2.6.1	Zapewnienie dostępu do sieci szerokopasmowej na terenie Gminy
Opis Działania	Stworzenie projektu, znalezienie środków na budowę lokalnej sieci w oparciu o istniejące węzły
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, wojewódzkie, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba osób korzystających z szerokopasmowego Internetu
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.6.2	Stworzenie Publicznych Punktów Dostępu do Internetu
Opis Działania	Udostępnienie Internetu np. w świetlicach wiejskich
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, krajowe, powiatowe, unijne
Miernik oceny	Liczba miejsc, w których można korzystać z Internetu
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 2.7	Rozbudowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej

Działanie 2.7.1	Odnowienie, odbudowa i poprawa stanu obiektów zlokalizowanych w strefie Starego Miasta w Młynarach
Opis Działania	Odnowienie, odbudowa i poprawa stanu obiektów zlokalizowanych w strefie Starego Miasta w Młynarach
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, krajowe, powiatowe, unijne, prywatne
Miernik oceny	Liczba odnowionych obiektów
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.7.2	Modernizacja obiektów pełniących funkcje kulturalne
Opis Działania	Modernizacja świetlic, modernizacja amfiteatru w Młynarach
Potencjalne źródło finansowania	Liczba zmodernizowanych obiektów
Miernik oceny	Środki gminne, krajowe, powiatowe, unijne, prywatne
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.7.3	Budowa biblioteki w Młynarach
Opis Działania	Wybranie lokalizacji, znalezienie źródeł finansowania, stworzenie planów, budowa biblioteki
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, krajowe, powiatowe, unijne, prywatne
Miernik oceny	Wybudowany obiekt
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.7.4	Rozbudowa obiektu Urzędu Miasta i Gminy
Opis Działania	Rozbudowa obiektu Urzędu Miasta i Gminy
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, wojewódzkie, gminne
Miernik oceny	Rozbudowany obiekt
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.7.5	Modernizacja Kina w Młynarach
Opis Działania	Modernizacja Kina w Młynarach
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, wojewódzkie, gminne
Miernik oceny	Zmodernizowany obiekt
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 2.7.6	Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Młynary 2020+

Źródło: Analiza Remedis SA, Urząd Miasta i Gminy Młynary

5.3. PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE”

Tabela 45 CEL STRATEGICZNY 3

CEL STRATEGICZNY 3	SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE
Program operacyjny 3.1	Zaspokojenie potrzeb rekreacyjnych i wypoczynkowych dzieci i młodzieży
Działanie 3.1.1	Organizowanie różnych form letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży
Opis Działania	Przekazywanie środków, pomoc w organizacji imprez, konkursów
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki gminne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba uczestników
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 3.1.2	Współpraca z klubami sportowymi, zrzeszającymi osoby uprawiające różne dyscypliny sportu
Opis Działania	Ciągła współpraca jednostek podległych Urzędowi Miejskiemu z klubami działającymi i mogącymi działać na terenie Gminy
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba wydarzeń sportowych
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 3.2	Zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców Gminy
Działanie 3.2.1	Aktywne instytucje kultury
Opis Działania	Stworzenie mechanizmów umożliwiających realne włączenie polityki i działań kulturalnych w proces planowania rozwoju miasta oraz pogłębienie współpracy sektorowej
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Miernik oceny	Stopień realizacji programu
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary, Ośrodek Kultury w Młynarach
Działanie 3.2.2	Intensyfikacja udziału mieszkańców w kulturze jako uczestników i twórców wydarzeń kulturalnych
Opis Działania	Opracowanie i realizacja programów uczestnictwa w kulturze, edukacji kulturalnej, informacji i promocji, oraz przeprowadzenie badań uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym miasta i gminy
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Miernik oceny	Realizacja programu
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary, Ośrodek Kultury w Młynarach
Działanie 3.2.3	Kultywowanie i promocja tradycji

Opis Działania	Kontynuacja wszelkich działań przypominających i utrwalających tradycje lokalne. Formy to np.: organizacja konkursów artystycznych o charakterze lokalnym, wspieranie tworzenia wystaw, zespołów kultywujących lokalną twórczość, zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez organizację warsztatów artystycznych i rękodzielniczych
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet gminy, środki partnerów
Miernik oceny	Liczba wydarzeń
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary, Ośrodek Kultury w Młynarach
Działanie 3.2.4	Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego
Opis Działania	Wspieranie rozwoju istniejących i wspomaganie w powstawaniu nowych organizacji pozarządowych
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet gminy, środki partnerów
Miernik oceny	Poniesione nakłady
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 3.3	Dbałość o wysoki poziom bezpieczeństwa społecznego
Działanie 3.3.1	Zapewnienie nowoczesnego sprzętu dla OSP
Opis Działania	Zakup specjalistycznego sprzętu
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Wartość dostarczonego do OSP sprzętu
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 3.3.2	Modernizacja bazy lokalowej OSP
Opis Działania	Przebudowy remiz i świetlic, remonty remiz itp.
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych inwestycji
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 3.4	Aktywne i zdrowe starzenie się
Działanie 3.4.1	Kształtowanie i promocja aktywnych postaw na rzecz zdrowego i aktywnego stylu życia
Opis Działania	Zajęcia rekreacyjne, kulturalne, spotkania integracyjne
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet Gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba aktywnych uczestników
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 3.4.2	Stworzenie punktu dziennej opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych

Opis Działania	Prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych, zapewnienie ludziom aktywnego spędzania czasu, prowadzenie terapii zajęciowych, uruchomienie idei wolontariatu wśród mieszkańców, zapewnienie konsultacji i porad
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne i krajowe
Miernik oceny	Liczba osób korzystających z pomocy, liczba wolontariuszy, stworzenie punktu dziennej opieki
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 3.4.3	Profilaktyka zdrowotna
Opis Działania	Profilaktyka zmierzająca do zmniejszenia ilości chorób reumatycznych, alergicznych, onkologicznych, psychiatrycznych, wad postawy, wymowy itd.
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki gminne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 3.5	Uczenie się przez całe życie (Lifelong learning)
Działanie 3.5.1	Stworzenie programów doszkalających w zakresie obsługi nowoczesnych urządzeń, Internetu, walka z wykluczeniem społecznym
Opis działania	Zakup programów, przeszkolenie osób
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, krajowe, powiatowe, unijne
Miernik oceny	Liczba osób korzystających ze szkoleń
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 3.5.2	Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
Opis działania	Upowszechnienie dostępu mieszkańców do usług elektronicznych
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet Gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba osób korzystających z komunikacji elektronicznej szkoleń
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 3.5.3	Wspieranie rozwoju e-społeczeństwa
Opis działania	Wspieranie wprowadzania rozwiązań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia, stworzenie informatora o ofercie kulturalnej, rekreacyjno-sportowej itp.
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, krajowe, powiatowe, unijne
Miernik oceny	Liczba prowadzonych projektów
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 3.5.4	Promocja postaw ekologicznych

Opis działania	Szkolenia, warsztaty, inicjatywy społeczne, działania medialne
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, budżet gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba podjętych kampanii informacyjnych, ilość zajęć
Termin realizacji	2016-2026
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Program operacyjny 3.6	Aktywizacja mieszkańców
Działanie 3.6.1	Szkolenia dla mieszkańców
Opis działania	Przeprowadzanie szkoleń dla mieszkańców w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, unijne, powiatowe
Miernik oceny	Liczba przeprowadzonych szkoleń, liczba przeszkolonych mieszkańców
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 3.6.2	Ciągłe doskonalenie się urzędników gminnych w zakresie aktywizacji mieszkańców
Opis działania	Wizyty studyjne w gminach sąsiednich, partnerskich w celu zapoznania się z dobrymi praktykami w zakresie aktywizacji gospodarczej mieszkańców, szkolenia pracowników Urzędu Miasta
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Miernik oceny	Liczba szkoleń, liczba przeszkolonych pracowników, liczba wizyt
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary
Działanie 3.6.3	Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy
Opis działania	organizacja kształcenia w zakresie zdobywania umiejętności rzemieślniczych, stymulacja inwestycji lokalnych kreujących nowe miejsca pracy, współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, powiatowe, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba bezrobotnych, liczba osób, które pracę znalazły, liczba osób przeszkolonych
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Młynary

Źródło: Analiza Remedis SA, Urząd Miasta i Gminy Młynary

Warto dodać, że wymienione powyżej zadania nie są wartościowane ze względu na skutki dla jak największej części mieszkańców. Takie hierarchizowanie należy zrealizować każdorazowo decydując o przyznaniu środków na realizację w ramach kolejnego budżetu i kolejnego WPF-u. Niemniej w praktyce należy się spodziewać, że podstawowym czynnikiem priorytetyzującym zadania będzie możliwość pozyskania dofinansowania bezzwrotnego. To bowiem pozwoli

na swoiste lewarowanie możliwości budżetowych i maksymalizacji wartościowej zrealizowanych na rzecz mieszkańców działań.

Projekt 16.06.2016 r.

**6. STRATEGIA MIASTA I GMINY MŁYNARY A INNE
DOKUMENTY STRATEGICZNE**

Projekt z 06.2016 r.

W niniejszym rozdziale dokonano prezentacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Młynary w latach 2016-2026 na tle innych dokumentów strategicznych – przede wszystkim Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030, Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Analiza wykazuje zbieżność strategii Gminy z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla dotyczącymi Miasta i Gminy.

6.1. STRATEGIA EUROPA 2020

Strategia „Europa 2020” jest dziesięcioletnią strategią Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, zapoczątkowaną w 2010 r. Ma ona na celu nie tylko rozwiązanie problemów wynikających z kryzysu, z którego obecnie kraje UE stopniowo wychodzą. Strategia ta ma również pomóc nam skorygować niedociągnięcia europejskiego modelu wzrostu gospodarczego i stworzyć warunki, dzięki którym będzie on bardziej służył zrównoważonemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi.

Ustalono pięć nadrzędnych celów, które UE ma osiągnąć do 2020 roku. Obejmują one **zatrudnienie, badania i rozwój, klimat i energię, edukację, integrację społeczną i walkę z ubóstwem**. Strategia zawiera również siedem tzw. inicjatyw przewodnich, w oparciu o które Unia Europejska i władze państw członkowskich będą nawzajem uzupełniać swoje działania w kluczowych dla strategii obszarach, takich jak: **innowacje, gospodarka cyfrowa, zatrudnienie, młodzież, polityka przemysłowa, ubóstwo i oszczędne gospodarowanie zasobami**.

Wdrażanie celów Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Młynary przyczynia się do realizacji Strategii „Europa 2020”.

6.2. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK) to główna strategia rozwojowa Polski do 2020 r. Wskazuje najważniejsze zadania państwa, które należy zrealizować w najbliższych latach, by przyspieszyć rozwój Polski, orientacyjny harmonogram oraz sposób finansowania zaplanowanych działań. Strategia proponuje podejście dwukierunkowe, polegające na usuwaniu barier i słabości polskiej gospodarki oraz wykorzystaniu jej mocnych stron. SRK

wyznacza trzy obszary, na których powinny zostać skoncentrowane fundusze na politykę rozwoju:

- Konkurencyjna gospodarka,
- Spójność społeczna i terytorialna,
- Sprawne i efektywne państwo.

Działania wskazane w SRK będą konkretyzowane poprzez cele i programy Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Młynary na lata 2016-2026.

6.3. DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU „POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „**Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności**” – jest to dokument rządu RP o charakterze analitycznym i rekomendacyjnym. Określa on główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku. Celem Strategii jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w jak najkrótszym czasie i próba uniknięcia tzw. „straconej dekady” – wolniejszego rozwoju gospodarczego niż w poprzednich latach, który powodowałby negatywny wpływ na jakość życia ludzi. Strategia zakłada więc zbudowanie przewag konkurencyjnych do 2030 roku, tak, aby po wykorzystaniu obecnych sił rozwojowych Polska posiadała nowe potencjały wzrostu w obszarach, które dotychczas nie były eksploatowane, np. w obszarze edukacji.

Głównym celem dokumentu **Polska 2030** jest poprawa jakości życia Polaków mierzona wskaźnikami jakościowymi, a także wartością oraz tempem wzrostu polskiego PKB. Projekt kładzie nacisk na jednoczesny rozwój w trzech strategicznych obszarach: **konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz efektywności i sprawności państwa.**

Cele Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Młynary, programy z tym związane, a także przedstawione kierunki działań wpisują się w cele przedstawione w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności”

6.4. RAPORT POLSKA 2030. WYZWANIA ROZWOJOWE

Raport Polska 2030 przedstawia wyzwania jakie powinniśmy podjąć w perspektywie roku 2030 tj.:

- Wzrost i konkurencyjność,
- Sytuacja demograficzna,
- Wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy,
- Odpowiedni potencjał infrastruktury,
- Bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne,
- Gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego,
- Solidarność i spójność regionalna,
- Poprawa spójności społecznej,
- Sprawne państwo,
- Wzrost kapitału społecznego Polski.

Realizacja celów strategicznych określonych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Młynary przyczyni się do urzeczywistniania tych wyzwań w skali pojedynczej gminy.

6.5. KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

W KPZK 2030 rozwój kraju traktowany jest w sposób kompleksowy. Oznacza to, że zadaniem zagospodarowania przestrzennego jest godzenie interesów różnych użytkowników przestrzeni (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, państwa). Powinno być spójne z decyzjami podejmowanymi w innych obszarach dotyczących np. inwestycji infrastrukturalnych, potrzeby rozwoju miast, ochrony terenów zielonych.

KPZK wskazuje najpilniejsze problemy zagospodarowania polskiej przestrzeni i konkretne działania naprawcze w sześciu obszarach tematycznych dla:

- Poprawy konkurencyjności największych miast i powiązań między nimi,
- Tworzenia warunków równomiernego rozwoju poza dużymi miastami,
- Rozwoju infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej (np. sieci szerokopasmowe),

- Poszanowania środowiska naturalnego i walorów krajobrazowych, a także kulturowych,
- Wzmacniania odporności Polski na zagrożenia związane z bezpieczeństwem energetycznym (np. poprzez budowanie połączeń energetycznych z sąsiednimi państwami) czy ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi (np. powodziami),
- Systematycznej budowy i utrzymania skutecznego systemu planowania przestrzennego (np. eliminowania chaotycznego sposobu zabudowy przedmieść).

Koncepcje zawarte w Strategii Miasta i Gminy Młynary zawierają założenia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

6.6. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Główny cel strategiczny polityki regionalnej określony w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 to:

- Efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Realizacja tego celu jest możliwa dzięki koncentracji środków w obszarach i działaniach, które w największym stopniu będą przyczyniały się do realizacji celów szczegółowych tj.:

- Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
- Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych,
- Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Młynary na lata 2016-2026 będzie realizować założenia Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

6.7. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego skupia się na celach :

- warmińsko-mazurskiej gospodarki i kształceniu dla niej kadr,
- zmiany sytuacji na rynku pracy,
- poprawie dostępu do usług publicznych,
- energii i efektywności energetycznej,
- środowiska przyrodniczego,
- wypełniania luk w systemie transportowym,
- rewitalizacji miast i ich ubogich społeczności oraz
- ograniczania ubóstwa w regionie.

Zgodnie z RPO WW-M 2014-2020 cele te będą realizowane poprzez zadania w ramach następujących osi priorytetowych:

- Oś 1: Inteligentna gospodarka,
- Oś 2: Kadry dla gospodarki,
- Oś 3: Cyfrowy region,
- Oś 4: Efektywność energetyczna,
- Oś 5: Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów,
- Oś 6: Kultura i dziedzictwo,
- Oś 7: Infrastruktura transportowa,
- Oś 8: Obszary wymagające rewitalizacji,
- Oś 9: Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych,
- Oś 10: Regionalny rynek pracy,
- Oś 11: włączenie społeczne,
- Oś 12: Pomoc techniczna.

Programy operacyjne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Młynary są zbieżne z priorytetami inwestycyjnymi wszystkich osi priorytetowych RPO WW-M 2014-2020.

6.8. STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI. DYNAMICZNA POLSKA 2020

Stworzenie wysoce konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i współpracy przedsiębiorstw, administracji i nauki to główny cel Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (SIEG).

Głównym założeniem SIEG jest przygotowanie odpowiednich warunków funkcjonowania polskich przedsiębiorstw oraz sektora nauki i administracji, które pozwolą zwiększyć konkurencyjność i innowacyjność naszej gospodarki. Strategia zakłada realizację następujących celów:

- Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki,
- Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy,
- Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców,
- Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Poszczególne działania będą realizowane przez administrację centralną we współpracy z przedsiębiorcami i ich organizacjami, jednostkami naukowymi i samorządowymi, instytucjami otoczenia biznesu oraz organizacjami pozarządowymi. Obok systemowych działań legislacyjnych w różnych obszarach planowane są również zmiany w samym funkcjonowaniu krajowej polityki innowacyjnej, a także bezpośrednie wsparcie w postaci programów finansowanych ze środków publicznych.

Cele i programy Strategii Miasta i Gminy Młynary są kompatybilne z celami SIEG.

6.9. KRAJOWY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2014-2020

Działania podejmowane w ramach Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Młynary na lata 2016-2026 zgodne są z celami Krajowych Programów Operacyjnych.

6.9.1 PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Celem programu jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku, a także sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Program będzie w sposób

szczególny promował miasta przeznaczając im środki finansowe w obszarze transportu oraz podniesienia efektywności energetycznej.

6.9.2 PROGRAM OPERACYJNY INTELIGENTNY ROZWÓJ

Głównym celem PO IR będzie pobudzenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki w Polsce za pomocą zwiększenia nakładów prywatnych na rozwój i badania. Nakłady te będą skoncentrowane na budowie nowych sektorów biznesu i wzmocnieniu już istniejących, a także na rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw. Preferowane będą projekty badawcze, które cechuje wysoki potencjał w zakresie nauki i biznesu. W stopniu adekwatnym do zakresu oddziaływania niektóre programy Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Młynary na lata 2016-2026 zgodne są z celem PO IR.

6.9.3 PROGRAM OPERACYJNY POLSKA CYFROWA

Celem programu jest wzmocnienie cyfrowych fundamentów dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju. Zgodnie z Umową Partnerstwa, jako fundamenty te przyjęto: szeroki dostęp do szybkiego Internetu, efektywne i przyjazne użytkownikom e-usługi publiczne oraz stale rosnący poziom kompetencji cyfrowych społeczeństwa. Technologie cyfrowe są absolutnym katalizatorem innowacyjności, zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Na poziomie dotyczącym gminy Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Młynary na lata 2016-2026 planuje działania zbieżne z założeniami PO PC.

6.9.4 PROGRAM OPERACYJNY WIEDZA, EDUKACJA I ROZWÓJ

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja i Rozwój swym działaniem będzie obejmował:

- Wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia strategii Europa 2020 i krajowych programów reform,
- Wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- Poszukiwanie nowych, niestosowanych dotąd na szerszą skalę innowacyjnych metod rozwiązywania problemów społecznych takich jak: bezrobocie, wykluczenie społeczne czy brak kwalifikacji i wykształcenia. Wypracowywanie tych metod będzie odbywać się w drodze tworzenia i testowania nowych rozwiązań a także poprzez przenoszenie rozwiązań stosowanych w innych krajach (współpraca ponadnarodowa),

- Realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej czyli np. staży i praktyk zagranicznych w ramach programów Erasmus czy Leonardo da Vinci,
- Realizację działań ukierunkowanych na bezrobotne osoby młode w wieku od 18 do 24 roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych i gwarancji dla młodzieży.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój nie jest skierowany bezpośrednio do gmin, niemniej wiele działań planowanych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Młynary na lata 2016-2026 jest zgodnych z tym programem.

6.9.5 PROGRAM OPERACYJNY POMOC TECHNICZNA

Głównym zadaniem programu jest zapewnić sprawny system wdrażania funduszy polityki spójności na lata 2014-2020. W ramach programu realizowane będą działania, które zapewniają kompleksowe przygotowanie instytucji do wdrażania projektów, a także spójny system informacji i promocji.

6.10. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2025

Spójność dokumentów strategicznych gminy wymaga połączenia celów Strategii z dokumentem nadrzędnym, jakim jest strategia województwa. Spójność ta realizowana jest na poziomie celów strategicznych obu dokumentów, które przekładają się dalej na konkretne zadania inwestycyjne.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Młynary poprzez wykonanie zaplanowanych programów rozwojowych, realizować będzie cele strategiczne wyznaczone w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025 o nazwach:

- Wzrost konkurencyjności gospodarki,
- Wzrost aktywności społecznej,
- Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych,
- Nowoczesna infrastruktura rozwoju.

6.11. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Strategicznym celem zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego jest zrównoważony rozwój przestrzenny województwa, realizowany poprzez wykorzystanie cech i zasobów przestrzeni regionu, dla zwiększenia jego spójności w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym, z uwzględnieniem ładu przestrzennego oraz zachowania wysokich walorów środowiska i krajobrazu.

Programy operacyjne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Młynary są zbieżne z celami szczegółowymi Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

6.12. STRATEGIA ROZWOJU ELBLĄSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO/ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH

Wychodząc od diagnozy strategicznej i analizy przestrzennej obszaru wyznaczono pięć strategicznych celów rozwoju Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego. Są to cele, które wynikają bezpośrednio z potrzeb rozwojowych zadeklarowanych przez samorzady terytorialne i inne organizacje zlokalizowane na tym obszarze. Pośrednio cele te wynikają też z krajowych wytycznych dotyczących tematyki zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT). W ramach każdego celu wyznaczone zostały priorytety działań oraz same działania. Strategia będzie realizowana poprzez osiągnięcie 5 celów strategicznych, którymi są:

- Cel 1. Stworzenie wysokiej jakości systemu transportu i komunikacji,
- Cel 2. Wzrost jakości infrastruktury ochrony środowiska i wiedzy na temat zagrożeń,
- Cel 3. Wzrost dobrobytu poprzez wykorzystanie wiedzy i nowoczesnych technologii,
- Cel 4. Wzrost aktywności i integracji społecznej,
- Cel 5. Budowa wspólnego wizerunku EOF.

Cele Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Młynary na lata 2016-2026 współgrają z celami SREOF/ZIT.

6.13. LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU LGD „PARTNERSTWO PÓŁNOCNEJ WARMII I WYSOCZYNY ELBLĄSKIEJ NA LATA 2014-2023”

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Partnerstwo Północnej Warmii i Wysoczyzny Elbląskiej na lata 2014-2023” realizowana jest poprzez 4 cele ogólne:

- Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD,
- Rozwój turystyki na obszarze LGD,
- Zachowanie dziedzictwa lokalnego obszaru LGD,
- Rozwój społeczności lokalnej obszaru LGD.

Cele, programy i działania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Młynary na lata 2016-2026 realizują cele ogólne LSR LGD.

Projekt 16.06.2016 r.

7. WDRAŻANIE STRATEGII

Projekt 16.06.2016 r.

7.1. METODY ZARZĄDZANIA I MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY MŁYNARY NA LATA 2016-2026

Strategia jest dokumentem planowania długookresowego, który stanowi podstawę do precyzowania rozwojowych przedsięwzięć społecznych i gospodarczych. Sądzić należy, że aktualizacja Strategii jeden raz w okresie czteroletniej kadencji władz samorządowych winna zapewnić jej wystarczające dostosowanie do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy.

Zaprezentowane opracowanie zawiera zbiór celów strategicznych Gminy. Określenie „cel” określa zarówno pojedyncze działanie, wiele działań bądź wręcz odwołuje się do spójnego opracowania.

W skali krótko i średniookresowej aktualizacje planów rozwojowych gminy zapewnia przygotowanie i doroczny przegląd budżetów i Wieloletnich Prognoz Finansowych. Monitoring i ewaluacja oprócz dokonania oceny stopnia realizacji działań zapisanych w Strategii polega na wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami wpływającymi na rozwój społeczny i gospodarczy Gminy.

Realizacja zadań odbywać się będzie poprzez uchwalanie i realizację kolejnych budżetów. W pozostałych obszarach cele opisane w Strategii winny stać się podstawą projektów realizowanych przez samorząd.

Władze Gminy wypełniając strategię winny podejmować decyzje określające: rodzaj zadań i ich hierarchię, zakres finansowania, okres i kolejność realizacji zadań. Zarządzanie finansowe polega na wdrażaniu przyjętych przez Radę Miejską kolejnych budżetów i WPF-ów, analizujących aktualne możliwości inwestycyjne. Aktualne dokumenty (budżet i WPF) są dostępne każdorazowo na stronie BIP Gminy Młynary.

Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych projektów. Poszczególne „cele” opisane w strategii posiadają określone mierniki oceny będące podstawą do budowania szczegółowych zasad oceny postępu prac nad programami. Sposób prezentacji osiągnięć w realizacji strategii to decyzja władz Gminy. Monitorowanie i ocena zarówno Strategii jak i innych programów polegać winno na porównaniu osiągniętego stanu

do założeń opisanych w odpowiednich programach na podstawie analizy sprawozdań rzeczowych i finansowych jednostek organizacyjnych Gminy.

Urząd Miasta i Gminy w Młynarach jako instytucja wdrażająca Strategię jest odpowiedzialny za:

- zbieranie i udostępnianie danych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji Strategii,
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych.

W przyjętej hierarchii dokumentów programowych podstawowe informacje pokazujące realizację Strategii zawierają w sobie sprawozdania z wykonania budżetu Gminy.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Młynary została opracowana przy założeniu, że jej sporządzenie przyczyni się do planowego zarządzania wymagającego okresowych weryfikacji luki pomiędzy stanem faktycznym i stanem pożądanym w Gminie.

7.2. SPOSOBY INICJOWANIA WSPÓŁPRACY MIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Do zadań Gminy należy współpraca i wspieranie wybranych przedsięwzięć organizacji pozarządowych działających na jej terenie. Sposób przygotowania i monitorowania strategii i innych dokumentów związanych z rozwojem Gminy gwarantuje włączenie organizacji pozarządowych i sektora prywatnego we współpracę z sektorem publicznym. Dodatkowo należy wspomnieć, że skład Rady Miejskiej będącej szeroką reprezentacją mieszkańców Gminy sprzyja łączeniu różnych środowisk w aktywności na rzecz Gminy. Bezpośrednio w zgłaszaniu i przy opracowywaniu zadań biorą czynny udział organizacje pozarządowe oraz społeczeństwo zarówno poprzez włączanie się bezpośrednio jak i poprzez swoich przedstawicieli w Radzie Miejskiej.

Gmina inicjuje współpracę z instytucjami sektora publicznego i lokalnymi przedsiębiorstwami sektora prywatnego poprzez organizowanie wspólnych spotkań dla przedstawicieli tych jednostek.

7.3. PUBLIC RELATIONS STRATEGII MIASTA I GMINY MŁYNARY

Istotną uwagę władze Gminy przykładają do przekazywania społeczności lokalnej rzeczowej i wyczerpującej informacji na temat realizacji Strategii. Public Relations, którego zadaniem jest upowszechnianie zamierzeń Strategii i dokumentów związanych pośród przyszłych beneficjentów (w tym zwłaszcza mieszkańców), jednostek podległych i innych podmiotów odbywa się poprzez trzy formy komunikacji:

- serwisy internetowe – będące szybkim i ogólnodostępnym źródłem informacji o aktualnych działaniach i stanowią dla opinii publicznej kompleksowe źródło informacji o założeniach i osiągnięciach strategii,
- współpracę z mediami – działania wykorzystujące współpracę z prasą, radiem, telewizją o zasięgu lokalnym będą kluczowym elementem przy realizacji Strategii i dokumentów związanych,
- bezpośrednio działania informacyjno-promocyjne Burmistrza Miasta i Gminy.

Podstawowym celem działań związanych z Public Relations Strategii jest dotarcie do jak najszerszej grupy odbiorców końcowych działań podejmowanych w ramach Strategii, a więc do mieszkańców Gminy, przedsiębiorców lokalnych, organizacji społecznych. Informowanie społeczności lokalnej o realizacji Strategii Miasta i Gminy odbywać się będzie w sposób pośredni – medialny, jak i bezpośredni – interaktywny. Pośrednio informacje zamieszczane będą w lokalnej prasie, na stronie internetowej Gminy, w materiałach i broszurach promocyjnych i informacyjnych.

Projekt 16.06.2016 r.

8. ZAŁĄCZNIKI

1. Dokumenty strategiczne Gminy powiązane ze strategią rozwoju

- Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Młynary 2020+,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Młynary,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Młynary na lata 2011-2018,
- Projekt założeń do planu zagospodarowania w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miast i Gminy Młynary na lata 2012-2027,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Młynary,
- Informator Inwestycyjny Gminy Młynary 2016,
- Plan Odnowy Miejscowości Karszewo na lata 2016-2023,
- Plan Odnowy Wsi Nowe Monasterzysko na lata 2015-2021,
- Plan Odnowy Miejscowości Błudowo,
- Plan Odnowy Miejscowości Kurowo Braniewskie na lata 2013-2020,
- Plan Odnowy Miejscowości Młynary,
- Plan Odnowy Miejscowości Zastawno na lata 2011-2018.

Aktualne dokumenty strategiczne są dostępne na stronach internetowych Gminy.

2. Macierz analizy SWOT Gminy Młynary

Cecha bilansowana	O	WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM	KULTURA	LASY I TERENY ZIELONE	ZASOBY WODNE	USŁUGI I PRZETWÓRSTWO	TURYSTYKA	ROLNICTWO I LEŚNICTWO	T	LUDNOŚĆ	BEZROBOCIE	ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA	SIEĆ KOMUNIKACYJNA	KOMUNIKACJA PUBLICZNA	SIEĆ KANALIZACYJNA	
S	wartość	1,80	1,80	3,24	2,70	0,88	0,88	0,48	suma	0,00	0,15	0,72	0,09	0,18	0,09	suma
KULTURA	0,45	2	0	2	2	1	2	1	4,50	1	1	1	1	2	0	2,70
LASY I TERENY ZIELONE	0,54	2	2	0	2	1	2	2	5,94	1	1	1	2	2	1	4,32
GLEBY (BONITACJA)	0,48	1	0	1	0	1	1	2	2,88	2	2	1	0	0	0	2,40
SIEĆ WODOCIĄGOWA	0,33	1	1	1	1	1	1	1	2,31	1	1	2	0	0	1	1,65
ROLNICTWO I LEŚNICTWO	0,24	2	1	1	1	2	2	2	2,64	2	2	2	1	1	1	2,16
W									18,27							13,23
MIEJSCA PRACY	0,15	2	2	2	2	2	2	2	2,10	2	0	0	1	1	1	0,75
SIEĆ KOMUNIKACYJNA	0,09	2	1	1	1	2	2	2	0,99	2	2	2	0	2	1	0,81
KOMUNIKACJA PUBLICZNA	0,09	2	2	1	1	1	2	1	0,90	2	2	2	1	0	1	0,72
SIEĆ KANALIZACYJNA	0,09	1	1	1	1	1	2	1	0,72	1	1	2	1	1	0	0,54
									4,71							2,82

3. Macierz analizy TOWS Gminy Młynary

Cecha bilansowana	S	KULTURA	LASY I TERENY ZIELONE	GLEBY (BONITACJA)	SIEĆ WODOCIĄGOWA	ROLNICTWO I LEŚNICTWO	W	MIEJSCA PRACY	SIEĆ KOMUNIKACYJNA	KOMUNIKACJA PUBLICZNA	SIEĆ KANALIZACYJNA	suma
		wartość	0,45	0,54	0,48	0,33		0,24	0,15	0,09	0,09	
O							suma					suma
WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM	1,80	2	2	2	2	2	18,00	2	1	1	1	9,00
KULTURA	1,80	0	2	1	1	1	9,00	1	1	1	1	7,20
LASY I TERENY ZIELONE	3,24	1	0	1	0	1	9,72	1	1	1	1	12,96
ZASOBY WODNE	2,70	1	2	1	1	1	16,20	1	1	1	1	10,80
USŁUGI I PRZETWÓRSTWO	0,88	1	1	1	1	2	5,28	2	2	1	1	5,28
TURYTYKA	0,88	2	2	0	1	1	5,28	2	2	2	1	6,16
ROLNICTWO I LEŚNICTWO	0,48	1	2	2	1	0	2,88	2	2	1	1	2,88
T							66,36					54,28
LUDNOŚĆ	0,00	2	2	2	2	2	0,00	2	2	2	2	0,00
BEZROBOCIE	0,15	2	2	2	2	2	1,50	0	1	1	1	0,45
ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA	0,72	2	2	2	1	1	5,76	1	0	0	1	1,44
SIEĆ KOMUNIKACYJNA	0,09	1	1	1	1	1	0,45	2	0	2	1	0,45
KOMUNIKACJA PUBLICZNA	0,18	1	1	1	1	1	0,90	2	2	0	1	0,90
SIEĆ KANALIZACYJNA	0,09	1	1	1	1	1	0,45	1	1	1	0	0,27
							9,06					3,51

4. Zaproszenie do konsultacji zostało skierowane do ogółu mieszkańców poprzez:

- zamieszczenie na stronie internetowej Gminy i podmiotów powiązanych,
- zamieszczenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta i Gminy Młynary.

Wzór ankiety składanej w ramach konsultacji został

- kolportowany do sołectw,
- wyłożony w UMiG w Młynarach.

5. Skład Zespołu ds. Strategii:

- Maria Rogińska – Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Młynary,
- Lilla Kiljańska – Skarbnik Miasta i Gminy Młynary,
- Tadeusz Majzner – kierownik Referatu Gospodarczego,
- Mirosław Sabatowski – inspektor ds. rolnictwa,
- Anna Kolendo – inspektor ds. planowania przestrzennego,
- Izabela Kalisz – inspektor ds. inwestycji,
- Kamil Szarag – młodszy referent ds. funduszy unijnych,
- Katarzyna Rynkowska – inspektor ds. rachunkowości, wydatków budżetowych,
- Sylwia Kędzierska – inspektor ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- Elżbieta Lisowska – Dyrektor Ośrodka Kultury w Młynarach,
- Jan Radziszewski – Dyrektor Zespołu Szkół w Młynarach,
- Anna Strzelecka – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Błudowie,
- Franciszka Jarosz – Dyrektor Przedszkola w Młynarach,
- Jadwiga Piekarska – Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Młynarach,
- Marta Suprynowicz – Dyrektor Wodociągów Młynarskich Sp. z o.o.,
- Zbigniew Dabkiewicz – Kierownik Posterunku Policji w Młynarach,
- Mieczysław Grynhaegel – Prezes Zarządu Ochotniczej Straży Pożarnej w Młynarach.

6. Zespół Remedis SA:

- Krzysztof Nowak – Prezes Zarządu
- Krzysztof Mrowicki – Dyrektor
- Marcin Wyszogrodzki – Dyrektor ds. Sektora Publicznego
- Bartosz Baranowski – Specjalista ds. Sektora Publicznego
- Natalia Lis – Specjalistka ds. Metodyki i Badań

Projekt 16.06.2016 r.

8. Cele, programy, działania – szablon

CEL STRATEGICZNY	
Program operacyjny	
Nazwa działania 1	
Opis Działania	
Potencjalne źródło finansowania	
Miernik oceny	
Termin realizacji	
Koordynator	
Nazwa działania 2	
Opis Działania	
Potencjalne źródło finansowania	
Miernik oceny	
Termin realizacji	
Koordynator	

SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Tabela 1 SIEĆ OSADNICZA GMINY MŁYNARY (31.12.2015 r.)	16
Tabela 2 POWIERZCHNIA GEODEZYJNA GRUNTÓW W GMINIE MŁYNARY.....	19
Tabela 3 ZŁOŻA SUROWCÓW NATURALNYCH NA TERENIE GMINY MŁYNARY	21
Tabela 4 POMNIKI PRZYRODY W GMINIE MŁYNARY	24
Tabela 5 ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE W GMINIE MŁYNARY	29
Tabela 6 WAŻNIEJSZE STANOWSKA ARCHEOLOGICZNE W GMINIE MŁYNARY	29
Tabela 7 LICZBA MIESZKAŃCÓW MIASTA I GMINY MŁYNARY W LATACH 2005-2014	32
Tabela 8 LICZBA MIESZKAŃCÓW NA TERENACH WIEJSKICH I W MIEŚCIE	32
Tabela 9 MĘŻCZYŻNI I KOBIETY W GMINIE MŁYNARY W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W LATACH 2005-2014	37
Tabela 10 GMINA MŁYNARY NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU I SĄSIADUJĄCYCH Z NIĄ GMIN.....	38
Tabela 11 STRUKTURA I BILANS BEZROBOTNYCH W GMINIE MŁYNARY	39
Tabela 12 STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE, WOJEWÓDZTWIE I KRAJU W LATACH 2013- II.2016	41
Tabela 13 PLAN WAŻNIEJSZYCH IMPREZ KULTURALNYCH I SPORTOWYCH W MIEŚCIE I GMINIE MŁYNARY	42
Tabela 14 STRUKTURA MIESZKAŃ W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2012-2014.....	43
Tabela 15 DODATKI MIESZKANIOWE PRYZNANE PRZEZ GMINĘ MŁYNARY W LATACH 2012- 2014	43
Tabela 16 MIESZKALNICTWO W GMINIE MŁYNARY I GMINACH SĄSIADUJĄCYCH W 2014 ROKU	43
Tabela 17 POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE MŁYNARY	44
Tabela 18 LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE MŁYNARY	45
Tabela 19 STRUKTURA PRODUKCJI ROLNEJ	45
Tabela 20 POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH.....	45
Tabela 21 ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH I WAPNIOWYCH W ROKU 2010	45
Tabela 22 GOSPODARSTWA ROLNE W GMINIE MŁYNARY I GMINACH SĄSIEDNICH.....	46
Tabela 23 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE W LATACH 2011-2015	46

Tabela 24 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE MŁYNARY W POSZCZEGÓLNYCH SEKCJACH POLSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI (PKD) W 2015 ROKU	46
Tabela 25 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE MŁYNARY I GMINACH SĄSIEDNICH (2015 ROK)	48
Tabela 26 CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄDOCIĄGOWEJ W GMINIE MŁYNARY	51
Tabela 27 SIEĆ KANALIZACYJNA W GMINIE MŁYNARY	52
Tabela 28 LICZBA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH I OCZYSZCZALNI PRZYDOMOWYCH W GMINIE MŁYNARY	52
Tabela 29 ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W MŁYNARACH	55
Tabela 30 LICZBA UCZNIÓW W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2008-2015	56
Tabela 31 LICZBA MIEJSC I DZIECI W PRZEDSZKOLACH W GMINIE MŁYNARY	57
Tabela 32 BIBLIOTEKA W GMINIE MŁYNARY	58
Tabela 33 WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ	61
Tabela 34 STATYSTYKA PRZESTĘPSTW NA TERENIE POWIATU ELBLĄSKIEGO	63
Tabela 35 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	67
Tabela 36 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU STANU ŚRODOWISKA	69
Tabela 37 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO	70
Tabela 38 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	72
Tabela 39 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA	73
TABELA 40 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO	75
TABELA 41 ANALIZA SWOT GMINY MŁYNARY (JAKOŚCIOWA)	80
Tabela 42 ANALIZA SWOT GMINY MŁYNARY	82
Tabela 43 CEL STRATEGICZNY 1	90
Tabela 44 CEL STRATEGICZNY 2	95
Tabela 45 CEL STRATEGICZNY 3	101

Rysunek 1 Symbole Gminy Młynary (źródło: http://www.mlynary.bip.doc.pl).....	15
Rysunek 2 Gmina Młynary na mapie powiatu elbląskiego (źródło: www.osp.org.pl)	16
Rysunek 3 Odległość [km] Młynar od niektórych, większych miejscowości	16
Rysunek 4 Kościół w Błudowie (źródło: http://www.mlynary.pl)	26
Rysunek 5 Młynary z lotu ptaka (źródło: http://www.mlynary.pl)	27
Rysunek 6 Kościół św. Piotra w Młynarach (źródło: http://www.mlynary.pl)	27
Rysunek 7 Ruiny młyna w Młynarach (źródło: http://www.mlynary.pl)	28
Rysunek 8 Kościół w Zastawnie (źródło: http://www.mlynary.pl)	29
Rysunek 9 Sieć dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych w gminie Młynary (źródło: http://zdp.bip.powiat.elblag.pl/92/Drogi_powiatowe/)	50
Rysunek 10 Ośrodek Kultury w Młynarach (źródło: http://www.kultura-mlynary.pl)	59

Projekt 16.06.2016r.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 STOSUNEK LICZBY KOBIET I MĘŻCZYŹN W GMINIE	32
Wykres 2 GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W GMINIE NA 1 KM ²	33
Wykres 3 MIGRACJE MIESZKAŃCÓW GMINY MŁYNARY	33
Wykres 4 URODZENIA I ZGONY W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2005-2014.....	34
Wykres 5 PRZYROST NATURALNY W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2005-2014	35
Wykres 6 LICZBA OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2005-2014.....	36
Wykres 7 LICZBA OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2005- 2014	36
Wykres 8 LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM W GMINIE MŁYNARY W LATACH 2005- 2014	37
Wykres 9 BEZROBOTNI REJESTROWANI NA OBSZARZE GMINY W LATACH 2005-2015	41
Wykres 10 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	68
Wykres 11 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA.....	70
Wykres 12 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO	71
Wykres 13 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.....	73
Wykres 14 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.....	74
Wykres 15 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W ZAKRESIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO	75
Wykres 16 SWOT MIASTA I GMINY MŁYNARY	84
Wykres 17 TOWS MIASTA I GMINY MŁYNARY	85
Wykres 18 SWOT/TOWS MIASTA I GMINY MŁYNARY.....	85